

81. Keskiviikkona 20 päivänä syyskuuta 1989

kello 12

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi pääkaupunkiseudun rakennusverosta annetun lain muuttamisesta 2325

Hallituksen esitys n:o 105
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

Suuren valiokunnan mietintö n:o 106

Esitellään:

2) Hallituksen esitys n:o 106 valtion tulo- ja menoarvioksi vuodelle 1990 .. 2364

3) Hallituksen esitys n:o 107 valtioneuvoston lainanottovaltuuksista vuonna 1990 ”

4) Hallituksen esitys n:o 108 valtion liikelaitoksista annetun lain (627/87) mukaisten liikelaitosten lainanottovaltuuksista vuonna 1990 ”

5) Hallituksen esitys n:o 109 laiksi vuodelta 1990 toimitettavassa valtionverotuksessa sovellettavista veroasteikoista ja veroprosenteista ”

6) Hallituksen esitys n:o 110 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta ”

7) Hallituksen esitys n:o 111 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta ”

8) Hallituksen esitys n:o 112 laiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta 2364

Siv. 9) Hallituksen esitys n:o 113 laiksi maatilatalouden tuloverolain muuttamisesta sekä tappiontasauksesta tuloverotuksessa annetun lain 2 ja 4 §:n muuttamisesta ”

10) Hallituksen esitys n:o 114 laiksi kehitysalueiden veronhuojennuksista ja laiksi leimaverolain 97 a §:n muuttamisesta ”

11) Hallituksen esitys n:o 115 laiksi liikevaihtoverolain 16 ja 27 §:n muuttamisesta sekä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta ”

12) Hallituksen esitys n:o 116 laiksi eräitä elintarvikkeita koskevista poikkeuksista liikevaihtoverolakiin annetun lain muuttamisesta ”

13) Hallituksen esitys n:o 117 ympäristönsuojelua koskeviksi muutoksiksi liikevaihtoverolainsäädäntöön ”

14) Hallituksen esitys n:o 118 laiksi kerman ja vähärasvaisen maidon ta-sausmaksusta annetun lain 22 §:n muuttamisesta ”

Puhetta johtaa puhemies Sorsa.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aaltonen, Ahde, R. Aho, Almgren, Bärlund, Donner, Halonen, Jurva, Kuuskos-

ki-Vikatmaa, M. Lahtinen, Mattila, Melin, Metsämäki, Mäkelä, Nyby, Paasio, Pietikäinen, Rantanen, T. Roos, Suominen, Särkijärvi, Urpilainen ja Vuoristo.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. Särkijärvi.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. T. Roos, virkatehtävien takia edustajat Bärlund, Mattila, Metsämäki ja Nyby sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat R. Aho, Jurva, Rantanen ja Urpilainen, tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Melin ja yksityisasioiden takia ed. Vuoristo, tämän kuun 22 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Ahde sekä ensi lokakuun 3 päivään virkatehtävien vuoksi ed. Paasio.

Ed. Vennamon edustajantoimi

Puhemies: Luetaan ed. Vennamon eduskunnalle osoittama kirjelmä.

Sihteeri lukee:

''Eduskunnalle

Tultuani nimitetyksi posti- ja telehallituksen pääjohtajaksi pyydän kunnioittavasti, että minut vapautettaisiin kansanedustajan tehtävästä 1.10.1989 lukien.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 1989

Pekka Vennamo''

Puhemies: Puhemiesneuvosto puoltaa anomusta.

Anomukseen suostutaan.

Ed. Sasin ym. kirjelmä, joka sisältää muistutuksen entisen ulkoasiainministerin Väyrysen virkatoimen lainvastaisuudesta

Puhemies: Esitellään ed. Sasin ja neljän muun edustajan allekirjoittama kirjelmä, joka sisältää muistutuksen entisen ulkoasiainministerin Väyrysen virkatoimen lainvastaisuudesta.

Sihteeri lukee:

''Eduskunnalle

Pitkäaikaisen ministerin Ahti Karjalaisen muistelmateoksessa (Ahti Karjalainen — Jukka Tarkka: Presidentin ministeri. Ahti Karjalaisen ura Urho Kekkosen Suomessa. Otava. Keuruu 1989) selvitetään vuoden 1982 tasavallan presidentin vaalien valmisteluihin liittyviä tapahtumia. Kirjassa kerrotaan niistä valmisteluista, joihinkin ryhdyttiin ehdokas Ahti Karjalaisen valinnan edesauttamiseksi.

Kirjassa todetaan (s. 237) mm. seuraavasti: 'Vladimirov oli kysynyt avoimesti Väyryseltä, mitä Neuvostoliitto voisi tehdä minun valintani hyväksi. Hän kaavaili idänsuhteisiin hiljaista vaihetta, jotta Koivisto ei saisi julkisuutta, sillä se tukisi häntä. Vladimirov kehitti ideaa talousyhteistyön ohjaamisesta niin, että syntyisi tilanne, joka korostaisi minun asemaani. Väyrynen esitti, että seuraavan vuoden tavaranvaihtopöytäkirjassa syntyvät vientiongelmien voisivat olla sopiva kohde, 'jos löytäisimme jonkin keinon esim. öljyntuonnin lisäämisen'. Idean kehittäjä jäi Väyrysen pohdittavaksi.'

Mainittu kirjan kohta perustuu kirjalliseen aineistoon, tarkemmin sanottuna silloisen ulkoministerin Paavo Matti Väyrysen lähettämään kirjeeseen Ahti Karjalaiselle keskusteluistaan ministerineuvos Vladimirovin kanssa.

Suomen idänkaupan osalta voidaan todeta, että syksyn 1981 rauhaisemman kauden jälkeen vuoden 1981 lopulla ennen presidentinvaaleja solmittiin uusia suuria vientisopimuksia, jotka kasvattivat idänkauppaa vuonna 1982 niin, että vienti vuonna 1982 ensimmäisen kerran kaupan historiassa ylitti rajusti tuonnin arvon. Näistä toimenpiteistä voidaan arvioida syntyneen epätarkoituksenmukaista epätasapainoa Suomen idänkaupassa.

Suomen hallitusmuodon 2 §:n 1 momentin mukaan valtiovalta Suomessa kuuluu kansalle. Hallitusmuodon 23 §:n mukaan tasavallan presidentin valitsee Suomen kansa. Ulkoministerin virka-asemaan ja virkatehtäviin ei voida katsoa kuuluvan sellaisten toimenpiteiden suunnittelu yhdessä ulkovallan edustajan kanssa, joidenka tarkoituksena on vaikuttaa siihen, kuka henkilö Suomen tasavallan presidentiksi valitaan.

Edellä mainittua kirjettä voidaan tulkita myös siten, että ulkoministeri Väyrysen pohdittavaksi jäi keinojen miettiminen idänkaupan hiljaisen vaiheen toteuttamiseen. Kirjettä voidaan tulkita myös siten, että tarkoituksena oli idänkaupan volyymin äkillinen muuttaminen sisäpoliittisten tarkoituksien toteuttamiseksi, millä silläkin oli kielteisiä vaikutuksia tasapainoiseen taloudelliseen kehitykseen ja kansakunnan hyvinvointiin.

Oikean arvioinnin tekemistä vaikeuttaa se, että mainittu kirje ei ole ollut kokonaisuudessaan julkisuudessa käytettävissä.

Edellä olevaan viitaten esitämme kunnioittaen, eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin virkatoimen lainmukaisuutta annetun lain nojalla, muistutuksen entisen ulkoministeri Paavo Väyrysen edellä mainittuja toimia vastaan ja asianmukaisiin ministerivastuulain mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Helsingissä 19 päivänä syyskuuta 1989

Kimmo I. Sasi Heikki Rinne
Urpo Leppänen Päivi Varpasuo
Eero Paloheimo”

Puhemies: Eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin virkatoimen lainmukaisuutta 25 päivänä marraskuuta 1922 annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan on kirjelmä keskustelua lähetettävä perustuslakivaliokuntaan.

Kirjelmä lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi pääkaupunkiseudun rakennusverosta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 105

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42
Suuren valiokunnan mietintö n:o 106

Puhemies: Ensin sallitaan keskustelu asiasta, minkä jälkeen päätetään lakiehdotuksesta. Koska toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus koskee lisättyä veroa, joka on tarkoitettu kannettavaksi yhtä vuotta pitemmältä ajalta, on lakiehdotus valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 1 momentin mukaan hyväksytty, jos sitä kolmannessa käsittelyssä on kannattanut vähintään 2/3 annetuista äänistä. Muussa tapauksessa lakiehdotus on rauennut ja asia on palautettava valtiovarainvaliokuntaan mainitun pykälän 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Keskustelu:

Ed. Tennilä: Herra puhemies! Tässä maassa tarvitaan aluepolitiikkaa ja tarvitaan tietysti myös suhdannepolitiikkaa. Ne eivät kuitenkaan saa joutua keskenään ristiriitaan siten, että suhdannepolitiikalla heikennetään aluepolitiikkaa, mikä nyt on tapahtumassa, jos rakennusveron periminen ulotetaan Helsingin seudulta koko maahan. Tätähän hallitus esittää. Jos tämä hallituksen ehdotus toteutuu, se merkitsee sitä, että hyvin monet rakennushankkeet Lapissa ja muilla kehitys- ja työttömyysalueilla peruuntuvat tai ainakin siirtyvät. Lapissa on jo muutoinkin työttömyyttä ja tällainen ratkaisu tuota työttömyyttä lisää. On aivan turha puhua siitä, että koko maassa olisi ylikuumentunut tilanne. Meillä Lapissa, niin kuin varmasti monilla muillakin alueilla, tosiasiallisena ongelmana edelleenkin on työttömyys, ja se tässä nyt halutaan täysin sivuuttaa.

Miksi sitten on tehty esitys rakennusveron ulottamisesta koko maahan pääkaupunkiseudulta erittelemättä lainkaan, mikä työllisyystilanne kulloisellakin paikkakunnalla on? Väistämättä tulee mieleen, että kysymys on pyrkimyksestä pakottaa kehitysalueiden rakennustyöläisiä Helsingin seudulle töihin komennusmiehiksi tai pysyvästikin. Täällähän on ainakin jonkin verran puutetta ammattitaitoisista rakentajista. Kun rakentaminen hiljennetään nyt muualla maassa rakennusverolla, pääkaupunkiseudulle löytyy rakentajia. Hallitus on esityksellään hel-

sinkiläisten gryndereiden asialla turvaamassa niille työvoimaa Helsingin seudulle rakennustöihin.

Herra puhemies! Me tarvitsemme tässä maassa tehokkaampaa aluepolitiikkaa, ja se voi olla vain sitä, että työpaikkojen kasvu pääkaupunkiseudulla pysäytetään ja työpaikkoja ohjataan niille alueille, joilla on työvoimareserviä niin kuin esimerkiksi Lapissa. Jotta tähän päästään, tarvitaan päättäväisiä toimia. Muun muassa rakennustoiminnan osalta tämä linjaus edellyttää sitä, että pääkaupunkiseudulla myös teollisuusrakentaminen katkaistaan. Jollei täällä pysäytetä työpaikkojen lisäystä, ollaan noidankehässä, suossa, joka on loputon. Tänne tulee uusia työpaikkoja, täällä tarvitaan koko ajan lisää asuntoja ja tänne tarvitaan silloin koko ajan lisää myös rakentajia ja myös palveluhenkilökuntaa. Kierre on loputon, ellei uskalleta ottaa sitä askelta, että täällä työpaikkojen lisäys katkaistaan ja sitten turvataan asunnot niille, joilta ne nyt puuttuvat.

Herra puhemies! Rakennusveron ulottaminen Lappiin vie yksistään meidän maakunnassamme, näin Rakennusliitto ilmoittaa, 500—700 työpaikkaa rakentajilta. Niin moni rakentaja yhdessä ainoassa läänissä, Lapissa, joutuu työttömäksi tai sitten komennusmieheksi pääkaupunkiseudulle, jos vero esitetysä muodossa läpi menee. Lapin rakentajat ovatkin olleet lakossa tätä hallituksen esitystä vastaan. Tälle mielenosoituslakolle on olemassa todella vahva perusteensa. Lapin rakentajat haluavat rakentaa Lappia. Ei kukaan halua kotiseudultaan pois lähteä, mihin tässä nyt ollaan pakottamassa.

Rakennusveron ulottaminen koko maahan lisää työttömyyttä Lapissa ja myös muilla kehitys- ja työttömyysalueilla ja saa todellakin aikaan sen, että Helsingin seudulle siirtyy rakentajia komennusmiehiksi ja pysyvästikin. Tällaista kehitysaluevihamielistä linjanvetoa en voi hyväksyä.

Ehdotankin, että lakiehdotus hylätään.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilän puheenvuoroon otan sen verran kantaa, kun hän puhuu Lapin ja kehitysalueiden puolesta, että hän on varmasti ihan oikeassa, ja monet meistä ajattelevat täällä samalla tavoin. Hän ei ole kuitenkaan ilmeisesti tutustunut oman maakuntansa todellisiin asioihin aivan tarkasti,

sillä käydessäni Lapissa viime sunnuntaina keskustelin siellä asiaa tuntevien piirien kanssa. Siellä todettiin, että rakennustilanne, työvoimatilanne on ylikuumentunut myös Lapissa. Siellä on niin kuin muuallakin rakennusmateriaaleilla kuukausien viiveet ja sellaistenkin henkilöiden, jotka esiintyvät kirvesmiehen tittelillä mutta jotka eivät varmuudella tiedä, kuinka kirves käteen laetaan, tuntipalkka on tällä hetkellä Lapissa mm. huvilarakennuksilla 170—200 markkaa. Toisin sanoen tämä on levinnyt myöskin Lappiin. Sitä on turha kiistää.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vastauksena kansanedustaja Aittoniemelle totean, että huomasi lehdestä, että hän oli Lapissa kiertäessään tavannut nimenomaisesti toriväkeä, nimenomaisesti SMP:läistä porukkaa muutamia kappaleita, viidestä kuuteen tilaisuutta kohti. Kovin asiantuntevina tahoina en näitä tori-ihmisiä pitäisi, jotka SMP:n vaalitulaisuuksiin, jotka siellä on jo aloitettu, olivat tulleet.

Lapissa kaikki asiaa tuntevat tahot ovat esitystä vastaan, koska kysymys on siitä, että meillä 500—700 rakennustyöläistä joutuu veron vuoksi pois työpaikoistaan ja heidät tällä tavoin pakotetaan joko työttömyyskortistoon tai sitten komennusmiehiksi pääkaupunkiseudulle, mikä lakiesityksen idea onkin. Se siitä teidän asiantuntevien tahojen kuulemisestanne, ed. Aittoniemi.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemi ilmeisesti puhui juuri oman puolueensa uuden linjauksen mukaista tekstiä. Voin kertoa hänelle lyhyesti, että minulla on sellainen paperi, jonka ovat allekirjoittaneet Lapin seuraavat poliittiset piirijärjestöt: sosialidemokraatit, kokoomus, kommunistit, keskusta, demokraattinen vaihtoehto mutta ei SMP jostakin syystä. Sen vuoksi ilmeisesti ed. Aittoniemi on käynyt siellä hengenheimolaisilleen levittämässä sellaista tietoa, joka ei pidä paikkaansa.

Minulla on myös ihan viime päivien tarkat tiedot siitä, mikä on Lapissa rakentajien työllisyystilanne tällä hetkellä. Pikkuisen vaille 10 prosenttia Lapin rakentajista on työttöminä tänä päivänä, ja nyt eletään vuoden parasta rakennusaikaa Lapissa. Kuvitelkaa, ed. Aittoniemi, mitä merkitsee se,

että laki toteutuessaan tuo 10 prosenttia lisää työttömiä. Lapissa vielä yleensä talvikautena, kun omakotirakennustyöt pysähtyvät, pidetään suuremmilla julkisilla rakennuksilla ym. — juuri niillä, joita lakiesitys koskee — edes jonkinlaista työllisyyttä yllä rakentajien keskuudessa. Jos tämä toteutuu, ensi talvena ja ensi vuonna saattaa olla joka kolmas Lapin rakentaja työttömänä. Tämä on ilmeisesti SMP:n uuden linjauksen mukaista politiikkaa.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä en puhu siitä, mitä on meidän uusi linjamme tai ei. Minä puhun tämän hetken tilanteesta, totuudenmukaisesta tilanteesta nimenomaan Helsingistä olevien henkilöiden kertomana sekä myös paikallisten ihmisten kertomana. Jos joku keskeneräinen timpuri saa 170 markkaa tunnilta palkkaa Lapissa eikä tahdo millään saada kirvesmiestä, tilanne on tämän hetken tilanne on. Vaikka nyt kohta ei olisi ehkä meidän puolueemme linjan kannalta oikeata sanoa näin, minä puhun rehellisesti asiat niin kuin ne ovat. Lapin edustajat tietävät asian aivan täsmälleen. Sitä eivät muuta mitkään demokraattisten liittojen allekirjoitukset.

Ed. Ajo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minun täytyy sanoa, että ed. Aittoniemi nyt on väärässä, tai sanotaan, että hän ei tunne oikein tilannetta Lapissa. Minä luulen, että me, jotka Lapissa asumme, tunnemme sen tarkemmin. Minä en tiedä yhtään omakotimökkiä, joka olisi tänä kesänä jäänyt rakentamatta miesten puutteessa enkä, edes huvilaa enkä huvilasaunaa, joten miehiä on löytynyt, ja palkat ovat huomattavasti alemmat kuin esimerkiksi tällä seudulla. Tämä tulkoon vain tiedoksi.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Aittoniemi jo vetää takaisin. Toivottavasti tämä ei ole teidän yleinen tapanne tutkia asioita, ed. Aittoniemi. Te puhuitte äsken Lapin asiantuntijoista, ja nyt ne muuttuivatkin helsinkiläisiksi asiantuntijoiksi, joita te olette ilmeisesti lentokoneessa tavannut Lappiin mennessänne tai sieltä pois tullessanne. Lapissa ei ole rakentajista pulaa. Meillä on, niin kuin ed. Apukka totesi, työttöminä olevia rakentajia, minkä lisäksi

meiltä käy jo nyt läänin ulkopuolella kokenusmiehinä varsin huomattava määrä rakentajia.

Minusta on SMP:n minkä lie linjan mukaista mutta kummallista se, että te pidätte pahana sitä, että rakennustyömieskin saa palkkaa.

Ed. Heikkinen: Herra puhemies! Hallituksen rakennusveroesitys ja sen ulottaminen koko maahan on järkyttävä ja yllättävä, joskin tälle hallitukselle luonteenomainen syrjäseutujen autioittamista edistävä teko. Jokaisen luulisi ymmärtävän, ettei esimerkiksi Lapin lisäksi aluepoliittisen lainsäädännön perusteella erityisaluekunniksi määritellyillä alueilla, joilla työttömyys on jatkuvasti yli 10 prosenttia ja joita jo nyt koettelee muuttoaalto, rakennustoiminnassa vallitse ylikuumenunut tilanne. Tällaista tilannetta ei ole Kainuussa eikä Itä- ja Pohjois-Suomessa laajemmilla alueilla. Tästä huolimatta rakennusvero ulotetaan sinnekin.

Vaikkeimmilla työttömyysalueilla Itä- ja Pohjois-Suomessa on rakennustyövoimaa edelleen merkittävästi työttömänä. Tämä on tosiasia. Tästäkin johtuen näiltä alueilta on käynnissä voimakas muuttoaalto etelään. Yksistään Kainuusta on jo kolmena peräkkäisenä vuotena väestön väheneminen ollut lähes prosentin luokkaa vuosittain. Rakennusveron ulottaminen myös vaikeimmille työttömyysalueille tulee lisäämään edelleen muuttoaaltoa ja autioittamaan kiihtyvällä vauhdilla näitä alueita.

Hallituksen toiminta on lisäksi tavattoman ristiriitaista. Itä- ja Pohjois-Suomen ihmisiä, yrittäjiä, kuntia patistetaan entistä kovempaan yrittämiseen ja työpaikkojen luomiseen. Yhteiskunnan varojakin ohjataan jossakin määrin tähän toimintaan. Matkailutase on pahasti alijäämäinen ja pahentaa omalta osaltaan merkittävästi koko vaihtotasetta. Kotimaan matkailun edistäminen, jos mikä, olisi nyt paikallaan. Pohjois-Suomessa, Kainuussa ja monilla työttömyysalueilla on matkailuinvestoinnit saatu käyntiin ja ihmisille työtä. Nyt tämä keskeytetään pakkolainsäädännön avulla. Ajatelkaa, hyvät ministerit — on täällä ainakin yksi ministeri paikalla — miltä tuntuu erityisaluekuntien elinkeinoasiamiehistä, kunnanjohtajista ja kunnallisväestä tänä päivänä. Pettymystä ja turhautuneisuutta on vaikea sanoa kuvata.

Hallituksen asuntopolitiikka pääkaupunkiseudulla on tunnetusti ja tunnustetusti epäonnistunut. Rakennusveron sääntämisoperaatiolla pyritäänkin mielestäni tätä epäonnistumista paikkaamaan suorittamalla rakennustyövoiman massa- ja joukkosiirto pääkaupunkiseudun asuntorakentamiseen. Kaikki rakennusalan voimavarat, työvoima, rakennusmateriaalin käyttö, suunnittelu jne., keskittyvät pääkaupunkiseudulle. Lopputuloksena rakennusverosta saattaa tulla mittavin pääkaupunkiseudun kasvua kiihdyttävä toimenpide pitkiin aikoihin. Kasvun seurauksena asuntopula tulee pahentumaan. Se ei pelkällä rakentamisella pysähdy.

Päivähoito-, terveys- ja sosiaalipalvelujen kysyntä tulee lisääntymään ja tarve moninkertaistumaan, ja ongelmat kertaantuvat. Viime kädessä pääkaupunkiseudun paisumista kärsivät pääkaupunkiseudun nykyiset asukkaat. Mielestäni on myös kansallinen onnettomuus, että syrjäseudut autioituvat. Koko maan kattavan rakennusveron seurauksena on ennustettavissa, että tapahtuu työttömyysalueiden rakennustyövoiman joukkosiirtyminen pääkaupunkiseudulle. Autioitumiskehityksessä tämä on liian kova panos. On tavatonta taloudellisten voimavarojen ja pääomien tuhlausta jättää syrjäseutujen hyvä asuntorakennuskanta tyhjilleen. En voi syrjäseudun edustajana missään tapauksessa olla hyväksymässä tällaista toimintaa.

Herra puhemies! Hallituksen esitystä rakennusveron ulottamiseksi koko maahan on mahdoton hyväksyä. Mikäli lakiesitys ei saa tässä käsittelyssä riittävästi kahden kolmasosan enemmistöä ja tulee hylätyksi, tuo hallitus todennäköisesti sen eduskunnan hyväksyttäväksi yksivuotisena. Silloin laki olisi voimassa tämän vuoden loppuun. Toivon, että jo tässä vaiheessa lakiin tehtäisiin edes alueellisia poikkeuksia. Kun hallitus pyrkii ilmeisesti jatkamaan rakennusveroa myös ensi vuotta koskevaksi, toivon, että hallituksella on sen verran malttia, että lain vaikutuksia seurattaisiin aivan tämän vuoden lopulle ja vasta saatujen kokemusten perusteella ryhdyttäisiin jatko-operaatioihin. Uskon vaikeiden työttömyysalueiden osalta kielteisten vaikutusten olevan jo silloin nähtävissä, ja virheet osattaisiin korjata ensi vuoden lain osalta.

Ed. Raja m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tosiasioiden pohjalta lakiesitys on varmasti perusteltu periaatteessa taloudellisista syistä ja toisaalta asuntotutantotavoitteidenkin turvaamiseksi. Mutta sen sijaan, että valmistelua hoidettiin salaa ja salamana, olisi ollut siunauskSELLISTA varmasti vähän laajempialainen pohdinta, koska esitys johtaa hyvin herkästi kaavamaisuuteen ja joustamattomuuteen. Esimerkiksi budjettiesityksessä eduskunnassa on hankkeita monien vuosien kamppailujen jälkeen eräille kunnille, ja voin kysyä: Mitä ne rahat budjetissa tekevät?

Myös valtiovarainministeriön poikkeusjärjestely on epäonnistunut. Sen sijaan olisi pitänyt pohtia työvoimapiireille annettavaa suurempaa valtaa ratkaista elinkeinopoliittisesta ja työllisyysilanteesta johtuvia tarpeita poiketa lain periaatteista eli antaa rakennuslupia ja rakennusoikeuksia, kun on työttömiä tai elinkeinopoliittisesti hanke on perusteltu. Tässä suhteessa on tervehdittävä ilolla pöydälle jaettua ed. Luttisen lausumaa, joka tulee olemaan juuri tätä minun kaipaamaani korjausta korostava.

Ed. Ajo: Herra puhemies! Ennen vanhaan oli Helsingin yliopistossa metsätieteen professori nimeltään Erik Lönnroth, joka oli hyvin originelli. Hänelle tultiin esittämään jotakin uutta keksintöä, jota ei ollut vielä kokeiltu. Tämä professori sanoi noin: "Kyllä kalu hieno ja kallis on mutta käytössä aivan mahdoton." Muistan tällaisen sanonnan. Samaa mieltä olen rakennusverolakiesityksestä. Se on mielestäni huonosti valmisteltu ja vielä susi, vaikka epäilemättä sillä oli hyvä tarkoitus. En kiellä ollenkaan, ettei ollut hyvä tarkoitus, mutta se ei onnistunut. Jos se olisi tullut alkuperäisessä muodossaan, mikä oli ensin hallituksessa ja budjettikirjassa, se olisi vielä menetellyt, kun tähän taikinaan olisi pannut hiivaksi ison paketin uskoa vielä hallituksen hyvään tahtoon, mikä kieltämättä näin on.

Näin oli tilanne ainakin Lapissa, maakunnassa, jonka parhaiten tietenkin tunnen. Ajateltiin silloin, että vaikea tämä on ja armoiton, mutta onneksi sentään kehittyvän matkailuelinkeinon avainsanat hotellit, motellit, kylpylät ja ravintolat eivät olleet siinä mukana eli olivat veron ulkopuolella. Sitten yhtäkkiä tuli ilmeisesti — en tiedä, tuliko

hallitukselta vai mistä — määräys verojaostoon, että nämä tuleekin lisätä siihen, ja ne tulivat aivan yllättäen. Mitä nämä kolme käsitettä sitten todella merkitsevät pohjoisen palveluelinkeinon toimeentulolle, nimenomaan matkailulle ja siitä elävälle ihmiselle? Tästä elinkeinosta, matkailusta, jota valtiolta on kehoittanut kehittämään, on sanottu, että heittäkää pois vuotokset ja soklit, tehkää jotakin järjestä, mikä on kannattavaa ja lähtee maaperästä. Metsät ovatkin jo paljon puistoina tai muuten tuhoutumassa. Tämä on poronhoidon ohella luontainen elinkeino Lapissa. Valtio lupasi tukea sitä. Lähti käyntiin erittäin voimakas kehitystyö. Esimerkiksi viime kesänä on ollut ennätysmäärä turisteja, nimenomaan ulkomaalaisia.

Rakentajilla on ollut työtä, ja jatkuvasti tulee uusia ravintola- ja hotellialan työntekijöitä ravintolakoulusta lähitulevaisuuden varalle. Myös yritystoimintaa syntyy, ja kunnat ovat hyvin vahvasti mukana. Ne ovat lähteneet hyvin laajoihin sitoumuksiin rakennusprojekteissa. Kaikki näytti erittäin toivorikkaalta vielä pari kolme viikkoa sitten, kun Lapin kansanedustajat olivat joukolla tutustumassa uusiin hankkeisiin. Toivoa siis nähti maakunnassa olevan.

Herra puhemies! Tällä 40 prosentin rakennusverolla on ennen kaikkea psykologinen vaikutus. Menee usko valtiotaltaan, joka yleensä on, ja uskon vieläkin että on, Lapille ja muille vähäväkisille alueille myönteellinen. En ollenkaan väitä, ettei olisi, mutta tässä on tapahtunut virhe vain nyt, suoraan sanoen. Menee myös halu yrittää, kun tulee epäluulo ja epävarmuus. Ei usko enää kenenkään puheita. (Ed. Mäki-Hakola: Entä, pastori, asuntojen hinnat? Puolet saa voittoa!) — Ne ovat halvempia siellä kuin täällä. (Min. Liikanen. Ei ole paljon!)

Kysymys ei ole pelkästään rakennustyövoimasta ja sen työllisyydestä. Totta kai se on tärkeää, mutta tämä sesonki ei kestä kovin kauan. Olisi nyt aika ihme, jos tällä hetkellä Lapissa olisi työttömyyttä. Jos joku puhuu ylikuumenemisesta, ei se sentään ole likimainkaan sitä luokkaa, mitä se täällä on. Olisi aika ihme, jos siellä jo työttömyyttä olisi tänä päivänä.

Tässä on kysymys paljon suuremmasta. Tässä on kysymys nimenomaan rakennemuutoselinkeinon kehittämisestä: Tuleeko matkailu menestymään siellä vai hylätäänkö

sekin toivottomana? Myös minä olen saanut tällaisia tietoja, olen ottanut selvää, että 1/3 rakennustyövoimasta suurin piirtein on vapaa-aikarakennustöissä. Se on siis meille teollisuusrakentamista. Ilman muuta voi sanoa, että se ei mitään muuta ole. Ei Lapin ihminen itse asu näissä loistohotelleissa eikä motelleissa, ravintoloissa, ei ole varaa. Mutta sinne tulevat varakkaat ihmiset, tulevat ulkomaalaiset ja tuovat valuuttaa tähän maahan ja antavat työtä myös Lapin ihmisille.

Tämä vero saattaa myös aiheuttaa sen, että useat rakennusyritykset, jotka nyt siellä tekevät töitä ja sopimuksia, joutuvat panemaan puolet pois työvoimasta. Tämä äskäinen tieto on aivan oikeata. Olen saanut ihan samoja tietoja, kun soitin sinne rakennusfirmoillekin. Ne panevat puolet väestä kävelemään. Mitä muuta hommaa siellä silloin olisi? Sitten kyllä olisi tosi työttömyys, ja silloin varmasti valtion varoja, velvoitetyöllisyysvaroja, menisi varmasti paljon. Olisiko se sitten kannattavaa? Siis paljon isommasta on kysymys kuin mistään rakennustyömiesten tämänhetkisestä työtilanteesta. Pannaan psykologisella tavalla jäihin iäksi ajaksi tämä vireä, kehittyvä rakennemuutos. Mistä sitten työtä, jos näin käy? On varmaa, että ainoa vaihtoehto on tulla tänne kansoittamaan näitä jonoja terveyskeskusten, päiväkotien edessä jne., mitä kaikkia jonoja täällä on, ei muuta kuin jonon päähän tänne vain. Onko se mikään hyvä ja oikea asia?

Herra puhemies! Minä olen pitkäaikainen kansanedustaja. Olen ollut täällä hyvin pitkän aikaa ja nähnyt monenlaista asiaa ja vaikka mitä. Minulle on ihan semmoinen kuva syntynyt, että pahinta, mitä edustaja yleensä voi tehdä, on lähteä omia ihmisiä, omaa maakuntaa vastaan, vaikka se tuntuisikin joskus helpoimmalta ratkaisulta. Ei ole mitenkään mukavaa, jos tuntee pettäneensä äänestäjät. Kyllä sen tuntee, kun ajattelee ja tietää, mikä on oikein ja mikä väärin. Ei ole mukava lähteä selittämään tällaisia asioita ihmisille, jotka ovat luottaneet.

Asiaa hyvin pitkälti harkittuani, monelta taholta, olen tullut siihen tulokseen, että en voi tätä lakiesitystä hyväksyä, kun siihen tuli nämä Lapinkin tärkeät rakennukset mukaan.

Ed. Särkijärvi merkitään läsnä olevaksi.

Valtiovarainministeri Liikanen: Herra puhemies! Olen kuunnellut pari Lapin alue-radion lähetystä, ja siellä puhutaan jostakin toisesta rakennusverosta kuin siitä, mikä on eduskunnan käsittelyssä. Valitettavasti ed. Ajollakin ilmeisesti on mielessään kokonaan jokin toinen lakiesitys. Kun hän sanoi ensinnäkin, että vapaa-ajan rakentaminen kaikki laitetaan jäihin, totean, että alle 200 neliömetrin mökit ovat ulkopuolella. Minä veikkaan, että niitä alle 200 neliömetrin mökkejä vapaa-ajanasunnoista vielä toistaiseksi Suomessa on todella suuri valtaosa. (Ed. Ajo: Milloin ne pannaan kiipeliin?) — Ei ole tarkoitus laittaa, aika korkea tuo raja on.

Toinen seikka on se, että ed. Ajo sanoi, että pannaan iäksi ajaksi jäihin. (Ed. Ajo: Psykologisesti!) — Ei panna psykologisesti. Ollaan tekemässä määräaikaista toimenpidettä, jolla yritetään jaksottaa tätä ylikuumaa rakennussuhdannetta, tasoittaa rakentamista usealle vuodelle. Siinähan on kysymys vain siitä samasta opista, jota jo Joosef unessaan näki: pitäisi silloin, kun on lihavat vuodet, jaksottaa, tasoittaa, rakentaa myös laihoina vuosina.

Jos katsotaan nyt sitä tilannetta, mikä itse asiassa on kaikkialla maassa, niin meidän rakennuskustannuksemme ovat nousseet niin korkeiksi, että tällaisia ei ole enää missään Euroopassa. Lapissa rakennetaan tällä hetkellä kalliimmalla kuin ilmeisesti missään Euroopan pääkaupungeissa. Jos tätä tilannetta pidetään terveenä, niin se osoittaa mielestäni aikamoista suhteellisuudentajun puutetta. Kehitysalueiden kannalta pahinta on se, että päästetään suhdanteet sillä tavoin ylikuumenemaan, että edessä on syvä romahdus. Noususuhdannetta seuraa aina lasku. Mitä pahemmin korkeasuhdanne ylikuumenee, sitä syvempi on sen jälkeen tuleva lama. Tätä ei mikään muuksi muuta.

Politiikassa kysytäänkin voimia juuri korkeasuhdanteessa. Sitten kun lama on ja vaikeuksia on, silloin on totinen paikka. Mutta silloin kun ollaan korkeasuhteessa, niin Suomessa elävät ihan samalla tavalla metsäteollisuuskapitalistit kuin näköjään monet kansanedustajatkin. Tämähän jatkuu ikuisesti. Ei tämä koskaan lopu. Sitten ollaan aivan äimäkäkenä, kun romahdetaan keskelle suurtyöttömyyttä ja kun rakentaminen romahtaa alas.

Meillä on erittäin kriittinen tilanne rakentamisessa sen vuoksi, että tällä hetkellä on liikkeellä lähes 70 000 asuntoa, kun normaallitaso on ollut noin 40 000. Tämä 30 000 asunnon lisäys, jos lähdetään siitä, että ne maksavat noin 400 000—500 000 markkaa kappale, on noin 12—15 miljardia, siis yli normaalin tason. Se on vaihtotaseen kannalta huomattava rasitus, kun kotimainen säästämisen ei pysty tätä tuotantoa rahoittamaan.

Jos me emme pysty rajoittamaan mitään muuta rakennustuotantoa, asunnot joutuvat kurimukseen. Asuntoja joudutaan leikkaamaan. Se on pakko, koska kansantaloudessa tietyt yhtälöt ovat, mitä ne ovat. Ei niitä voi muuksi muuttaa. Säästämisen ja investointien täytyy olla jossakin tasapainossa. Jos ne eivät ole, maa velkaantuu, sen luottokelpoisuus heikkenee, luottamus talousasioihin huononee. Sen jälkeen ollaan ennen pitkää syvässä kriisissä, jossa tavalliselta ihmiseltä leikataan sitten osa toimeentulosta. (Ed. Sepänen: Voisiko muskeliveneluottoja kiristää?) — Aika hyvä ajatus muuten! Toivoisin, että tästä löytyisi enemmänkin yhteistyötä. Monet kansalaiset ovat kirjoittaneet kirjeitä, että muskeliveneet pitäisi saattaa verolle. Useimmat kirjeet ovat olleet ruotsinkielisiä. Ilmeisesti tämä on ulkosaaristossa laajempi ongelma. Mutta on hyvinkin mahdollista, että tässä pitäisi tehdä vielä enemmän. (Ed. Jokinen: Pitäisi, pitäisi!)

Jatkan vapaa-ajan asunnoista. Siis alle 200 neliömetrin vapaa-ajan asunnot ovat tämän ulkopuolella, ja kun tiedetään, että tämä on määräaikainen, niin heti kun tilanne rauhoittuu, voidaan vero lakkauttaa. Ei ole kysymys muusta kuin siitä, että meillä riittäisi pitkäjänteisyyttä nähdä korkeasuhdanteen taakse odottavaan syvään lamaan. Jos sitä ei riitä, tämä eduskunta toimii vastuuttomasti.

Laissa on mahdollisuus myöntää poikkeuksia, ja näitä mahdollisuuksia harkinnan mukaan tietysti käytetään. Tarkoitus ei ole tietenkään se, että suurtyöttömyysalueella estettäisiin rakennustoiminta. Ei tietenkään. Mutta siellä, missä kerta kaikkiaan rakennustyövoima on loppunut, missä rakennusmateriaalit ovat loppuneet, ei ole mitään järkeä tupata rakentamista juuri sille hetkelle. Meidän rakennuskustannuksemme ovat sellaisessa nousukierteessä, että siltä ei päästä alas muuten kuin syvän romahduksen ja rakennustuotannon romahduksen kautta.

Vaihtotaseen vajeen kannalta kysymys on siitä, että meidän on sekä lisättävä säästämistä että kyettävä laskemaan investointitasoa. Meidän investointiemme taso on noin 27—28 prosenttia bruttokansantuotteesta. Se on tällä hetkellä korkein maailmassa, ilmeisesti, kehittyneissä maissa. Me emme kykene tällaista pitämään yllä nykyisellä säästämisasteella. Sieltä on pakko tulla alas. Jos me olemme sitä mieltä, ettei ole mitään vähemmän tärkeää rakentamista, sitten vuorossa ovat asunnot ja ennen kaikkea ja nimenomaan juuri asunnot. Tätä tosiasiaa ei pääse tyhjiä puheilla pakoon. Toivon, että nekin kansanedustajat, jotka täällä nyt käyttävät tulisia puheenvuoroja, valitsisivat siten sanansa, että samoin sanoin tulisivat sitten pyytämään poikkeuslupaa eivätkä eri perustein.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjoissuomalaisena kansanedustajana en koe pettäväni äänestäjiä, kun puolustan rakennusveroa. Nimittäin minusta on vastuutonta se, että sekä SKDL että keskustapuolue esittävät rakennusveroa kokonaan hylättäväksi. Se on "kyllä" sanomista markkinavoimille ja "kyllä" sanomista ylikuumenemiselle ja "kyllä" sanomista hintojen nousulle. Ja se on "kyllä" sanomista sellaiselle talouspoliittiselle ajattelulle, joka ei hyväksy minkäänlaista säännöstelyä. Ymmärtäisin, jos näkemys tulisi uusliberalistisista talouspoliittisista paineista, mutta kun se tulee vasemmiston taholta, se on aika kohtuutonta ja kestämatöntä.

On erinomainen asia, että valtiovarainministeri Liikanen ikään kuin asettui takuumieheksi sen suhteen, että toteutuu valtiovarainvaliokunnan tahto siitä, että rakennusveroa sovelletaan vähintään yhtä pehmeästi kuin pääkaupunkiseudun investointiveroa eli poikkeuslupia myönnetään. Se on erinomaisen tärkeä asia, koska todellakin on niin, että monilla paikkakunnilla saattaa olla pitkälle suunnitellut investoinnit, uimahallin, jäähallin, marketin investoinnit, ja se saattaa jollakin kehitysalueen paikkakunnalla johtaa todella kohtuuttomuuksiin, jos nämä kaikki hankkeet joutuvat rakennusveron piiriin.

Minusta on erittäin väärin, että tällaisessa ylikuumenemisessä poliitikot vain voivottelevat sitä, että "voi, voi, kun hinnat nousevat ja voi, voi, kun ei asuntoja rakenneta".

Silloin, kun hallitus esittää jotakin toimenpidettä, joka kohtuullisesti kesyttäisi kapitalismia tässä tilanteessa, silloin nimenomaan SKDL:n taholta nousee hyökkäämän näitä toimenpiteitä vastaan. Luotan siihen, että rakennusveroa toteutetaan pehmeästi ja kehitysalueiden työttömyys- ja rakennemuutosongelmat otetaan huomioon. Toivottavasti valtioneuvosto tekee nopeasti linjaratkaisun, jotta kaikille lobbareille ja muille ei tulisi turhan paljon mahdollisuuksia.

Ed. Riihijärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Totean ed. Ajon puhuneen kalliita sanoja. Ihmettelen vain, miksi hänellä on niin kova huoli ravintoloitten ja hotellien rakentamisesta, kun varmasti lappilaisten asuntojenkin kohentamisessa on vielä paljon tekemistä.

Ed. Ajo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä haluan sanoa ed. Liisa Jaakonsaarelle, etten minä tarkoittanut missään nimessä Liisaa, sillä Liisa on hyvin tomera ja aikaansaapa edustaja. En tarkoittanut Liisaa ollenkaan mitenkään siinä, että on silmänpalvelija.

Muuten, herra puhemies, kun puhuin näistä hotelleista ja ravintoloista, niin minä haluaisin saada läpi sellaisen ajatuksen, että ne ovat meille teollisuusrakennuksia. Ne ovat tuottavia rakennuksia. (Ed. Virolainen: Työpaikkoja!) Vaikka minä en ole mikään talousihminen, tavallinen pappi vain, niin minäkin ymmärsin sen, että jos kerran työkalu tehdään ja sillä on töitä, niin kuin meillä on, tuo valuuttaa, niin miksei se ole kannatettavaa. Haluaisin ministerin vastaavan. Eihän nämä mitään kämppiä, mökkejä, huviloita ole, vaan ne ovat työkaluja Lapille, että saadaan valuuttaa Lappia ja koko maata varten.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Liikanen käytti erinomaisen puheenvuoron, jolla hän perusteli rakennusveron säätämistä. Olisi pitänyt käyttää samanlainen puheenvuoro viime keväänä ja opettaa sekä muuta hallitusta että eduskunnan hallitusryhmiä, jotka olivat sitä mieltä, että koko rakennusverojärjestelystä asteittain pitää luopua ensi vuoden alkuun mennessä. Minusta kaikki nämä opetukset olivat erittäin tärkeitä ja viisaita, esitettyjä

vain kolme neljä kuukautta liian myöhään. Siinä mielessä sanoisin, että se oli aika vastuuton puheenvuoro.

Mitä tulee opposition käsityksiin tässä asiassa, niin me olemme olleet koko ajan rakennusveron ja investointiveron käyttämisen kannalla. Olimme myös viime keväänä sitä mieltä, että rakennusveron tehoa olisi pitänyt lisätä eikä olisi tullut siitä luopua sillä tavalla kuin hallitus esitti. Olemme nytkin sillä kannalla, että rakennusvero on hyvä tehokas keino, mutta se pitää kohdentaa sinne, missä nämä ongelmat ovat eikä summittaisesti koko maahan.

Mitä tulee ed. Liisa Jaakonsaaren äskeiseen puheenvuoroon, se oli mielestäni vastuuton, koska siinä annettiin täysin väärä ja valheellinen kuva opposition käsityksistä tässä asiassa. Kannattaisi verojaoston jäsenen tutustua siihen, mitä verojaostossa viime keväänä tehtiin.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni niin valtiovarainministerin kuin hallituksenkaan ei kannattaisi tällaista keskustelua, mitä tämän ympärillä on käyty, ottaa minkäänlaisena loukkauksena, eikä tässä kannata kenenkään minään yliopettajana esiintyä. Minulla on sellainen tunne, että Lapissa löytyy keskimääräisesti yhtä viisaita ihmisiä kuin täällä Helsingissä ja hallituksessakin. Tästä asiasta pitäisi koettaa maltillisesti puhua.

Nyt on kuitenkin suunnilleen joka ryhmässä ja joka puheenvuorossa jollakin tavalla todettu, että tämä lakiesitys ei kaikilla tavoin ole ihan oikeanlainen, jos sitä jäykästi toteutetaan. Minun mielestäni tuntuisi aika kohtuulliselta, että kun tällainen hyvin pitkälle menevä yksimielisyys siitä, että laki ei kaikilta osin ole kohtuullinen, kerran on olemassa, miksi sitä lakia ei olisi voitu tarkistaa hieman. Minusta on aika noloa, että kehitysalueitten ja syrjäseutujen ihmiset pannaan tässäkin asiassa kerjääjän osaan. Pitää tulla tänne rukoilemaan kauniisti lakki kädessä, saisimmeko me tämän työn tehdä. Tuntuu tietysti siitä, joka antaa näitä almuja, kauhean mukavalta, kun saa ihmiset ryömimään ja pyytämään jotakin, mutta ei kai tämän yhteiskunnan tarkoitus ole se, että ihmisiä pitää tällä tavalla nöyryyttää. Minun mielestäni se, että lamaa halutaan tällä tavalla tietoisesti jouduttaa kaikkein vaikeimmalla

alueella, ei ole aivan oikean suuntaista politiikkaa. Jos lama on tullakseen, miksi se pitää pahimmalle alueelle koettaa saada vielä aikaisemmin kuin muualle?

Se valtiovarainministerin viimeinen ilmaus, että ne, jotka täällä tulisesti ovat puhuneet, toivottavasti samoin sanakääntein tulevat näitä poikkeuslupia pyytämään, ei kai ollut mikään vihjaus tai uhkaus. Kyllä minä uskon, että niitä asiallisesti pyydetään, jos siihen pakko on, mutta toivon, että niitä ei tarvitsisi olla rukoilemassa.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä toistan vielä sen, että meidän maassamme tarvitaan tehokasta aluepolitiikkaa ja tarvitaan tietysti myös suhdannepolitiikkaa. Ei saa kuitenkaan käydä niin, että suhdannepolitiikalla vesitetään aluepolitiikkaa niin kuin nyt on käymässä. Tässä on se tilanne, että aluepolitiikasta vastaavan ministerin pitäisi nyt ehdottomasti esittää sellaista linjausta, että pääkaupunkiseudulla katkaistaan myös teollisuusrakentaminen, jotta tänne ei koko ajan tulisi uusia työpaikkoja ja sitä myöten yhä vain lisää tarvetta esimerkiksi asuntorakentamiseen ja olemassa olevilla rahoilla ja resursseilla saataisiin tänne riittävästi työvoimaa. Odottaisi, että aluepolitiikasta vastaava ministeri tällaisen linjavedon rohkenisi tehdä. Siihen ei kuitenkaan rohkeutta tunnu olevan. Syy saattaa olla se, että valtiovarainministeri on niin vahva vetäessään näitä linjoja, joilla aluepolitiikkaa vesitetään.

Paradoksaalistahan tässä on se, että aluepolitiikasta vastaava ministeri ja valtiovarainministeri, jos oikein ymmärrän, ovat yksi ja sama henkilö. Sen takia tässä aluepolitiikka näyttää koko ajan häviävän.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ymmärrä ed. E. Ahon ajattelua, että hän kannattaa rakennusveroa, mutta samalla esittää sen hylkäämistä. Se on aika kummallinen ajattelutapa. Tässä ja nyt tilanne on se, että jos opposition tahdon mukaan rakennusvero hylätään, niin se merkitsee myönnytystä markkinavoimille. Se merkitsee sitä, että hintojen nousu jatkuu ja ylikuumeneminen edelleen jatkuu. Se on tässä ja nyt. Poliitikassa monta kertaa paras on hyvän vihollinen, ja minusta on hyvä ratkaisu se, että rakennusvero säädetään ja

hyväksytään valtiovarainvaliokunnan tahto ja myös ne ponnet, joita pöydälle on jaettu. Niissä korostetaan rakennusveron soveltamista niin, että kehitysalueitten työttömyys ja rakennemuutos otetaan lupia myönnettäessä huomioon, samoin vuodenaika. Tämä kokonaisuus on puolusteltavissa.

Ed. U. Leppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minua on yleensä vaivannut se, että valtiovarainministerin yhteiskuntanäkemyks on niin selväpiirteinen, että yhteiskunta toimii niin äärettömän yksinkertaisella tavalla. Kun Pekkala oli valtiovarainministerinä, ei tarvittu muuta kuin Elon laskuoppi. Nyt kun Liikanen täällä esiintyy, niin hänellä näyttää olevan kaksi ohjenuoraa: Joosefin opit ja kansantalouden approbatur-yhtälöt, ja näitä hän toistaa ja uskoo niihin ja on aina oikeassa. Kenenkään muiden näkemyksillä ei ole mitään merkitystä.

Totean, että Lapin matkailuinvestoinneissa Joosefin opeilla ei ole paljon tekemistä. Rakennusinvestoinnit eivät ole sellaisia, että ne ovat aina odottamassa, että kun viivytetään, niin ne sitten tapahtuvat kuitenkin. Jotkut tällaiset matkailuinvestoinnit tapahtuvat silloin, kun ne tapahtuvat eivätkä ole odottamassa ministeri Liikasta sitten, kun rakennusvero poistuu.

Jos halutaan todella tehdä Lapille kiusaa, niin kuin näyttää, näin pitää toimia kuin ministeri Liikanen tässä toimii. Toivoisin, että ministeri Liikanenkin voisi joskus paneutua hieman syvällisemminkin kansantalouden oppeihin eikä pelkästään toistelisi meille näitä kansantalouden approbatur-yhtälöitä.

Ed. Isohookana-Asunmaa (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Liikanen piti äskettäin pitkän, mutta ristiriitaisen luennon, jossa hän totesi aika voimakain sanakääntein, että eduskunta toimii vastuuttomasti, jos hylkää lain. Eikö eduskunta toimi tietien tahtoen vastuuttomasti, jos se ei nyt tunnusta maan alueellisia eroja, vaan hyväksyisi tämän lain? Kun eduskunta ei halunnut tehdä muutoksia lain toisessa käsittelyssä, ei ole muuta mahdollisuutta kuin hylätä laki.

Hämmästelän ed. Jaakonsaaren äskeisiä puheenvuoroja. Ed. Jaakonsaaren pitäisi kyl-

lä pohjoissuomalaisena kansanedustajana tietää, mihin lain voimaantulo johtaa alueemme maalauskunnissa. Kun hän äsken tässä vielä kritikoit ed. E. Ahon puheenvuoroa, totean, että meidän olimme halukkaat muuttamaan lakia sen toisessa käsittelyssä. Kun hallituspuolueiden kansanedustajat eduskunnassa eivät olleet tähän valmiita, ei ole enää mitään muuta mahdollisuutta kuin hylätä tämä laki, koska niitä muutoksia emme saaneet läpi, jotka katsomme välttämättömiksi, jotta laista olisi tullut toimiva.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä ihmetyttää, että ministeri Liikanen omalla sana-akrobatiallaan käy suorastaan pilkkaamaan oman puolueensa Lapista olevaa kansanedustajaa, joka ei hyväksy rakennusveron ulottamista omalle alueelleen, Lapin alueelle. Tämän kaiken tekee ministeri, joka kolme kuukautta sitten tuomitsi tässä salissa opposition asiantunte muksen maanrakoon, kun me silloin edellytimme, että silloista rakennusveroa pitäisi maassa jatkaa. Kolme neljä kuukautta sitten, ministeri Liikanen, tämän kaiken teitte. Kun te tämän kaiken jälkeen sanotte, että ne, jotka uskaltavat äänestää tätä asiaa vastaan, toimivat vastuuttomasti, minusta teidän puheenvuoronne näiltä osin on vastuuton.

Mitä tulee nimenomaan Lapin ja Uudenmaan läänin väliseen tilanteeseen, todettakoon nyt rakennusalan avoimien työpaikkojen ja työttömien osalta asetelma, mikä tällä hetkellä on. Tilanne on Uudellamaalla se, että täällä avoimia työpaikkoja on kaksi kertaa enemmän kuin rakennusalan työttömiä, kun vastaavasti Lapin läänin alueella työttömiä on viisi kertaa enemmän kuin rakennusalan avoimia työpaikkoja. Suhde on aika raju minun mielestäni.

Mitä ed. Jaakonsaaren puheenvuoroon tulee, oli aika masentavaa kuulla, että hän yrittää väittää, että me vastustamme rakennusveroa kaikilta osin. Ed. Jaakonsaari ymmärtääkseni oli mukana toisessa käsittelyssä, kun lain sisällöstä päätettiin. Me hyväksyimme sen ulottamisen etelään koko neljännelle perusvyöhykkeelle ja muuttamaan suurempaan kaupunkiin, ei vain siinä muodossa, mitä hallitus esitti, vaan halusimme siihen lisää tehoa pääkaupunkiseudulla sisällyttämällä myös teollisuusrakentamisen tuon veron piiriin, mutta me emme onnistuneet

saamaan sitä läpi. Emme voi tässä äänestyskässä hyväksyä hallituksen esitystä, mutta se ei merkitse sitä, ettei meillä jatkossakin ole valmius ja halu siihen, että pääkaupunkiseudulla, eteläisimmässä Suomessa ja muutamassa suuremmassakin kaupungissa rakennusveroa jatketaan. Me taatusti toimimme sen puolesta.

Ed. Sarapää (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta ed. Ajo käytti täällä reilun, rohkean ja oikean puheenvuoron. Mielestäni tämä rakennusveroehdotus on ehdottomasti Lapin kannalta epäoikeudenmukainen sen takia, että matkailu ja lomarakennustoiminta on Lapissa teollisuusrakentamista, ja nyt sitä rajoitetaan. Samanaikaisesti pääkaupunkiseudulla ei rajoiteta teollisuusrakentamista, ja tätä logiikkaa on kyllä vaikea ymmärtää.

Lapissa lomarakennustoiminta työllistää noin tuhat rakennusmiestä. On arvioitu, että tämän veron seurauksena rakentaminen hiljenee noin 50—70 prosentin voimalla eli Lapissa noin 500—700 rakennustyömiestä menettää työpaikkansa.

Ministeri Liikanen totesi, että etelään ja tähän maahan tarvitaan asuntoja noin 30 000 lisää. Me tarvitsemme rakentajia, ja näyttää siltä, että tämän lain ensisijainen tavoite on tuoda Lapista rakentajia tänne. Tämä on väärää aluepolitiikkaa, jota ei voi hyväksyä. Tämän lain ja Lapin kannalta minusta oli erittäin ikävää ja kohtalokasta ja sanoisinpa viime naula arkkuun se, että hotellit, ravintolat, motellit ja kylpylät lisättiin lakiin nimenomaan valtiovarainvaliokunnassa.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta koko tämä laaja keskustelu ja ajankäyttö johtuu siitä, että hallitus oli aivan liian jääräpäinen tässä asiassa, teki mustavalkoiseksi tämänkin asian. Täällä on kaikista poliittisista ryhmistä arvosteltu enemmän tai vähemmän, myös hallituspuolueista, tätä lakiesitystä ja nähty, että se on tuova ongelmia kehitysalueille. Minusta tämä asia ei parane sillä, että sitten tehdään ponsia ja erilaisia pehmennyksiä. Pohjoisen väki ei usko tällaista puhetta. On aivan turha alkaa kysellä, niin kuin ed. Jaakonsaari teki, minkä takia oppositio on tätä hylkäämässä. Mitä muuta mahdollisuutta sillä on tämän asian yhteydessä, kun ei

haluttu ottaa niitä tosiasioita huomioon, mitä ed. Jaakonsaarikin tietää hyvin olevan? Maakunnassa varmasti kertoo, että ne olisi pitänyt ottaa mukaan ja että kyllä te karvalakki kädessä täällä Helsingissä voitte ehkä niitä saadaakin. Mutta asiallista suhtautumista pohjoisen väki tässä odottaa.

Minä olisin ministeri Liikaselta kysynyt lyhyesti, kun en ymmärrä näistä asioista paljon: Millä tavalla hinnat saadaan sitten lopullisesti kuriin tai nykyistä huomattavasti alemmaksi tällä suhteellisen lyhyellä ajalla, minkä rakennusverolaki on voimassa? Mihin perustuu se näkemys, että näin tulee tapahtumaan? Vielä lopuksi, kun sanotaan hallituksen taholta, että näitä kohteita on niin vähän kehitysalueilla, niin eikö voida antaa tehdä ne vähät kohteet eikä tehdä kiusaa tai iskeä nyrkillä vyön alle? Eihän tässä ole kuin hyvästä tahdosta kysymys, mutta sitä ei näy kyllä millään tulevan. Aina hallitus asettaa arvovaltakysymykseksi tällaiset asiat ja älyllisesti pohjoisen väen heikommaksi kuin muut.

Ed. Wasz-Höckert (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Helsinkiläisenä edustajana minua varsinkin lapsiperheiden suhteen on huolestuttanut se, että helsinkiläiset joutuvat nyt jo matkustamaan ulkomaille talvilomille. Jos tässä ei nyt löydetä muuta ratkaisua, niin Lapin lomakohteet tulevat olemaan entistä kalliimpia, jos jatketaan rakennustoimintaa. Tämän vuoksi arvelen, että hallitus varmasti paneutuu kysymykseen vielä ja harkitsee lomakohteiden tukemista poikkeusmenettelyin, että kilpailukyky säilyisi Lapissa.

Ed. Ajo (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä puutun vain mainintaan ministeri Liikasen puheesta minulle. Minä sanon suoraan sen, että meidän keskustelumme ovat olleet täysin asiallisia kannanottoja asiasta, enkä ole kuullut minkäänlaista vähättelyä siinä, vaan kumpikin on kunnioittanut toisiansa. Sanon sen vielä, että vaikka tässä ollaan eri mieltä, niin kyllä ministeri Liikanen on kymmenen kertaa enemmän hyviä päätöksiä Lapille tehnyt. Tulkoon tämäkin tässä sanottua ihan julkisesti!

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasiaan tietysti näin

kehitysalueen kansanedustajalle on se, ettei tämä asia ole helppo hyväksyä, ainakaan jos sitä katselee oman alueen näkökulmasta. Se on selvä. Mutta tämä ei tietysti ole ainoa asia, joka ei ole helppo hyväksyä oman alueen näkökulmasta, vaan niitä on ollut ja niitä tulee olemaan jatkossa hyvin paljon muitakin.

Haluaisin tuoda tähän keskusteluun erään näkökulman, jota ed. Wasz-Höckert äsken sivusi. Ylikuumeneminen on tosiasia, rakennusmateriaalin hinta on noussut, tonttimaan hinta on noussut, palkat ovat nousseet jne., ikkunoita ja ovia ei enää saa, rautanauloistakin on puute. Totta kai tämän kuumenemisen seurauksena myös investoinnit tulevat huomattavasti kalliimmiksi kuin normaaliaikana, ja totta kai investointien kalleus näkyy palveluiden hinnassa. Se on selvä. Tiedämme, että Suomi ja Lappi ovat jo nyt hinnoitelleet itsensä ulos palveluiden hinnassa ja yhä useammat ihmiset menevät matkoille etelänmaille, Keski-Eurooppaan ja lämpimille aurinkorannoille. Jos vielä hinnoissa peritään kovin suuressa määrin investointeja tulevaisuudessa, se tietää sitä, että palvelualan ihmiset ovat sitten työttömiä, koska siellä on suuria kauniita avaria tyhjiä hotelleja ja kylpylöitä. Mutta palvelualan ihmisistä, jotka ovat naisia, eivät rakennusmiehet huolta kannan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minä olen tässä hiljakseen todennut, että minä olen todella väärässä paikassa, kun minä en osaa tehdä politiikkaa. Minä lähden siitä, että kun asioita ratkotaan ja keskustellaan, niistä puhutaan rehellisesti, ja siitä syystä myöskin lähdin Lapin suuntaan sanomaan sen asian, minkä minä olen saanut selville, ilman että asiaa olisi katseltu lentokoneesta viskilasin läpi. Minä olen juuri soittanut Ivalon työvoimatoimistoon, samaten Rovaniemelle. Työvoiman puute on aivan selkeä rakennusmiesten osalta, täysin selkeä. Erityisen vaikea se on nimenomaan Ivalossa, mutta myöskin Rovaniemellä. Toisin sanoen ne puheet, joita minä olen esittänyt täällä aikaisemmin, pitävät täsmälleen paikkansa, tai sitten täytyy työvoimatoimiston henkilöitä sanoa valehtelijoiksi.

Valtiovarainministeri Liikanen: (Ed. Tennilä: Jos aluepoliittinenkin ministeri pu-

huii välillä!) Herra puhemies! — Minulla ei ole sitä ongelmaa, etten voisi esiintyä yhtä aikaa molemmissa rooleissa. En pyri edes jakamaan. Minulla ei ole mitään ongelmaa siitä. Minusta ei ole muuten mahdollistakaan jakautua kahdeksi.

Sitten menisin rakennusveroon. Ed. E. Aholla on hyvin mielenkiintoisen yksinkertainen näkemys talouspolitiikasta, että talouspolitiikassa ei koskaan saisi muuttaa sitä, mitä aikaisemmin on tehty. Keväällä investointiveroa asteittain jatkettiin, tosin keventäen. Kesällä me totesimme, että rakennuslupien myöntäminen on voimakkaasti vilkastunut kesäkuukausien aikana ja rakennusveroa tarvitaan paljon laajemmin kuin keväällä arvioitiin. Nyt esitetään tämmöistä toimenpidettä. Jos keskustapuolue oli keväällä sitä mieltä, eikö ole hyvä, että kerrankin te olitte oikeassa, ja me myönnämme, että arvioimme keväällä asian väärin. Ei tämä tämän vaikeampi asia ole. Jos olimme väärässä, todetaan, että olimme väärässä. Jos ed. E. Aho ja ed. Pekkarinen haluavat tätä keskustelua jatkaa, niin jatkakaa, mutta ei tämä ole kauhean mielenkiintoinen asia. Jos talouspolitiikassa tarvitaan taloudellisen tilanteen muuttumisen takia uutta politiikkaa, uutta politiikkaa tehdään, ei sen takia, että jätetään jotain vanhaa juttua, niin kuin täällä on tehty nyt monta päivää ed. Pekkarisen ja E. Ahon toimesta.

Toinen asia on sitten se, mikä tämän rakennusveron toiminta-alue on. (Ed. Tennilä: Ei Lappi!) Totta kai on mietitty myös sitä, voitaisiinko kokonaisia alueita rajata, mutta ongelma on se, että alueiden sisällä on erittäin ylikuumentuneita paikkakuntia, sitten sellaisia, joilla on työttömyyttä. Lapissa on myös ylikuumentuneita rakennuskuntia tällä hetkellä. Eivät vain nämä. Samanlaisia ongelmia on ollut Ylläksen ja Levin ympärillä. Jos ed. Tennilä ei ole siellä käynyt, niin kannattaa käydä ja kysyä näiltä ihmisiltä. Siellä ovat jopa omakotirakentajat kertoneet, että väkeä ei saa pysymään työmailla, kun siitä kilpaillaan niin voimakkaasti hotelli- ja firmarakentamisen takia. Jos me teemme yhden kaavamaisen rajan, totta kai se pakkaa ylikuumenneille alueille lisää paineita, mistä syntyy vahinkoa.

Jos me puhumme Lapin työllisyydestä, Lapin matkailusta tulevaisuudessa, niin sen suurempaa karhunpalvelusta Lapin matkai-

lulle ei voida tehdä, kuin että nostetaan hotellien hinnat sellaisiksi, että siellä pitkällä tähtäyksellä ei kukaan voi enää asua eikä sinne matkustaa. Se, että kustannukset pidetään kurissa, on avainasia, jotta Lapin matkailu olisi kilpailukykyistä tulevaisuudessa.

Mitä tulee muutenkin Lapin matkailuun, haluan todeta sen, että tämän hallituksen aikana on taatusti sijoitettu enemmän rahaa Lapin matkailuhankkeisiin lyhyellä ajalla kuin milloinkaan aikaisemmin. Olen valmis myöntämään tämänkin virheeksi, jos numeroita tuodaan eteen, mutta joku kohtuus pitää tässä puheessakin olla. Katsotaan hankkeelta nämä asiat läpi. Kyllä huutoa piisaa, mutta vähän pitää olla tosiasioita myöskin taustalla pohjana.

Mitä tulee Lapin työllisyyteen, vihdoin on kyetty kääntämään Lapin onneton työttömyystilanne selvästi paremmaksi. Lapin työllisyys on tällä hetkellä paremmassa kunnossa kuin koskaan ed. Tennilän ollessa kansanedustajana, ja me pyrimme siihen, että tämä tilanne voisi jatkua, jotta tasaisesti turvattaisiin työtä lappilaisille, ei vain nyt vaan myöskin tulevina vuosina.

Ed. Apukka, kun puhutaan, että lamaa halutaan jouduttaa, niin suhdannepoliittika tarkoittaa juuri sitä, että syvää lamaa ei tulisikaan, että kyettäisiin tasoittamaan suhdanteita riittävästi.

Mitä tulee pääkaupunkiseudun rakentamiseen, ed. Tennilä ei ole muilta kiireiltään ehtinyt tutustua pääkaupunkiseudun aiesopimukseen, jonka valtioneuvosto ja pääkaupunkiseudun kunnat neuvottelivat ja jossa koko asemakaavoitusta tullaan muuttamaan pääkaupunkiseudulla siten, että työpaikkarakentamista tuntuvasti rajoitetaan ja asuntorakentamista tuodaan sen tilalle. Tällä nimenomaan pyritään pysyvästi pääkaupunkiseudun työpaikkakehitys saamaan sillä tavoin tasapainoiseksi, ettei niissä ylikuumenemisilmiöitä, mitä nyt on, tulevaisuudessa tulisi. Tästä aiesopimuksesta hallitus tulee tiukasti pitämään kiinni, koska siihen liittyy myös joukko monia muita päätöksiä. Olemme tehneet tämän asian kanssa kovasti työtä viime kuukausina, ja on erittäin hyvä, että se vihdoin saatiin aikaan.

Ed. Sarapää sanoi, että on yksi rohkea edustaja SDP:ssä. Toivoisin ed. Sarapälle joskus tuota rohkeutta myöskin. Kun täällä

viime syksynä käsiteltiin lakia, jolla pääkaupunkiseudun rikkailta kunnilta siirrettiin Lapin köyhille kunnille rahoja, ed. Sarapää ei oikein osannut valita puolta. Oli niin vaikeaa tietää, kumpi on tärkeämpi, Lapin maakunnan edut vai Helsingin kunnallisvaalit. Rohkeutta, rohkeutta!

Mitä tulee työttömyyteen ja työllisyyteen, on muistettava toki se, että tällaisia lukuja aina esitetään. Jokainen rakennusfirma, joka tulee hakemaan pääkaupunkiseudulta poikkeuslupaa uuden virastotalon rakentamiselle, kertoo, että satoja ihmisiä joutuu työttömiksi, ellei tätä poikkeuslupaa tule. Voin lähettää kopioita edustajille, jos haluatte näitä hakemuksia. Ei pidä ihan aina kaikkea heti uskoa, mitä rakennusliikkeet sanovat, vaikka kuinka läheiset suhteet olisi yritystoimintaan, jota pidän tietysti sinänsä myönteisenä. Kyllä joka kerta meille kerrotaan sama peruste pääkaupunkiseudulla. Ministeri Puolanne voisi kertoa kymmenittäin tällaisia lähetystöjä, jotka selittävät, että Helsingissä tapahtuu romahdus rakennusalalla, ellei kaikkia näitä hotelleja heti tehdä.

Mitä tulee sitten hinta-asiaan, ei tämä rakennuskustannusten hintaa lopullisesti ratkaise. Mutta sen verran kyllä pitäisi totuutta kyetä katsomaan silmiin, että jos rakennetaan enemmän kuin meillä on kapasiteettia, jos rakennustavaroiden toimittajat pääsevät niskan päälle, jos kartellit pääsevät sanelemaan hinnat, totta kai se nostaa kustannuksia. Se, että kieltäydytään siitä, että valtio voi sekaantua talouselämään, ohjata sitä, voi suorittaa interventioita, antaa vallan kartelleille ja monopolille rakennusalalla. Tässä nyt sitten ollaan. Olen kyllä aika hämmästynyt, että siinä on myös vasemmistolaisia kansanedustajia mukana. Tässä ed. Jaakonsaari puhui hyvin viisaita.

Kun ed. Pekkarinen on huolissaan siitä, että hyvän ystäväni Aimo Ajon ja minun välillä oli erilaisia näkemyksiä, niin SDP:ssä voi olla kaksi kantaa asioihin. Teille se on tietysti yllättävää, koska siihen ei ole ollut mahdollisuuksia. Ed. Pekkarinen ja ed. E. Aho eivät ole vielä koskaan esittäneet sellaista kantaa, joka poikkeaisi puolueen puheenjohtajan kannasta. Aika näyttää, tuleeko sellainen hetki.

Ed. E. Aho: (Eduskunnasta: Ed. Aho, kertokaapa, tuleeko sellainen aika!) Herra

puhemies! — Sellainen aika on ollut, mutta ministeri Liikanen ei ole ehkä kiireiltään ehtinyt kaikkia asioita tarkasti seurata. — Mutta nyt puhutaan rakennusverosta ymmärtääkseni. Haluaisin tässä puheenvuorosani puuttua yksinomaan siihen.

Ensinnäkin olen samaa mieltä, että keskustelu kevään tapahtumista voidaan lopettaa, mutta halusimme siihen asiaan sen takia palata, että ed. Jaakonsaari antoi täysin väärän todistuksen siitä, mikä on ollut opposition kanta ja keskustan kanta rakennusveron käyttöön. Halusimme sen oikaista, ja oli erinomaista kuulla ministeri Liikasen suulla nyt selvitys siitä, mitä keväällä tapahtui, miten asiat olivat. Toivon, että myös hallitusryhmän jäsenet nyt omalta osaltaan tämän keskustelun lopettavat.

Mitä tulee sitten keskustelutapaan tässä asiassa, haluaisin sanoa yhden asian. Jos hallituksen ja ministeri Liikasen tahto olisi toteutunut, me emme täällä olisi jättäneet tästä asiasta minkään vertaa, koska aikataulu olisi vedetty niin kireäksi, että mitään kunnan keskustelua asiasta ei olisi saatu aikaan. Ymmärrän kyllä nyt hyvin, miksi näin haluttiin menetellä. Tämä on hallituksen kannalta ikävä asia. Asia on huonosti valmisteltu, ja hallitusryhmän jäsenetkin sen näkevät ja ymmärtävät, että lain sisältöä, olisi pitänyt eduskuntakäsittelyn aikana muuttaa.

Mitä tulee ed. Rajamäen puheenvuoroon, joka liittyi tähän samaan asiaan, hän toivoi, että olisi voitu paremmin harkita hallituksessa ja eduskunnassa asian sisältöä. Me todella toivoimme sitä, että olisi voitu, mutta valitettavasti käsittelyaikataulu ei sitä ole tehnyt mahdolliseksi.

Haluan aluksi todeta perusasian, joka ehkä on täällä jo aikaisemminkin tullut sanotuksi, eli me keskustalaiset olemme samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että rakennusalan ylikuumeneminen on kiistaton syy inflaation kiihtymiseen. On järkevää, että investointiverolla ja nyt rakennusverolla rakennuskustannusten nousua yritetään hillitä ja ohjata rakennuskapasiteettia vähemmän tärkeästä rakentamisesta erityisesti asuntorakentamiseen, muualla maassa ehkä myös teollisuus- ja työpaikkarakentamiseen.

Mutta se tapa, jolla nyt yritetään hillitä ylikuumenemista, on epäonnistunut. Kun vielä muutama kuukausi sitten hallitus antoi

tuon esityksensä rakennusveron asteittaisesta purkamisesta, nyt ollaan sillä kannalla, että rakennusvero pitääkin säätää koko maahan Utsjokea myöten. Me saamme kohta varmasti kuulla perustelun tälle. Perustelu tulee ilmeisesti olemaan se, että on oikeudenmukaista, että koko maata käsitellään samalla tavalla, että on oikeudenmukaista, että pääkaupunkiseutua, keskeistä Suomea ja äärimmäistä Lappia käsitellään rakennusverolla täsmälleen samalla tavalla. Meidän mielestämme tuo ei ole oikeudenmukaisuutta, vaan oikeudenmukaisuutta olisi ollut se, että olisi etsitty ne alueet, joilla rakennusverolla tulee rakentamista hillitä, ja jätetty muu osa Suomesta sen ulkopuolelle.

Katsotaan sitten ihan faktoja. Faktojakin jonkin verran eduskuntakäsittelyn aikana on saatu käyttöön: rakennusliikkeiden työkanta lääneittäin tai sitten rakennuslupatilasto, joka VTT:n selvityksen pohjalta oli meidän käytössämme. Ne eivät puolla millään perusteella rakennusveron säätämistä koko maahan. Ne osoittavat aivan selvästi, että rakennusliikkeiden työkanta ja rakennusluvut ovat kasvaneet eteläisessä Suomessa ja erällä yksittäisillä paikkakunnilla Etelä-Suomen ulkopuolella. Jos laki olisi säädetty näiden tilastotietojen, näiden faktojen perusteella, jotka sekä VTT että valtiovarainministeriö ovat pystyneet käyttöönsä hankkimaan, lain sisältö olisi ollut täysin toisenlainen.

Minusta ed. Vähäkangas teki merkittävän havainnon, kun hän totesi äskeisessä vastauspuheenvuorossaan, että hallituksen perusteluissa on ihmeellinen epäjohtamukaisuus. Ensin väitetään, että laki ei koske ollenkaan pohjoista Suomea ja kehitysalueita, koska siellä on niin vähän hankkeita, jotka ovat lain piirissä. Seuraavaksi kuitenkin vaaditaan, että pohjoisen Suomen ja kehitysalueiden pitää olla lain piirissä sen takia, että sielläkin suhdanteet ovat ylikuumentuneet. Tämä on ihmeellistä logiikkaa ja osoittaa sen, että rakennusveron sisältöä ei ole huolellisesti pohdittu eikä valmisteltu.

Hallituksella ja eduskunnalla olisi ollut mahdollisuus harjoittaa rakennusverolla järkevää aluepolitiikkaa sillä tavalla, että olisi valittu tietyt alueet maasta, jotka tilastojen perusteella olisi ollut helposti osoitettavissa, kohdennettu vero niille ja jätetty muut osat maata sen ulkopuolelle. Tällä tavalla olisi myös edistetty työpaikkojen kasvun suuntau-

tumista pois ennen kaikkea pääkaupunkiseudulta muualle maahan. Hallitus olisi tällä tavalla voinut näyttää aluepoliittista tahtoa ja osoittaa, että se haluaa kehittää maata tasapainoisesti. Nyt tulee käymään, niin kuin monessa puheenvuorossa on sanottu, täsmälleen päinvastoin. Kun rakennushankkeita kehitysalueilla ja muualla pääkaupunkiseudun ja ylikuumentuneiden alueiden ulkopuolella lakkaa tai lopetetaan, sitä mukaa työvoimaa alkaa siirtyä entistä enemmän pääkaupunkiseudulle.

Ed. Luttisen nimellä on jaettu perustelulausumaehdotus, jonka väitetään ratkaisevan tämän ongelman. Siinä sanotaan, että alueella, missä rakennusalan työttömyyttä on, voitaisiin poikkeuksia helpommin säätää. Kuvitteleeko ed. Luttinen, että rakennustyöläiset odottaisivat siihen saakka, kunnes tilastot valmistuvat siitä, että työttömiä on riittävä määrä? Kyllä rakennustyöväki jo paljon sitä ennen, jos jää työttömäksi, on siirtynyt eteläiseen Suomeen ja pääkaupunkiseudulle. Tämä perustelulausumaesitys, joka meille on jaettu, on silmienpesuvettä.

Valitettavasti näistä hyvistä perusteista huolimatta valtiovarainvaliokunta ja verojaosto eivät kyenneet muuttamaan lain sisältöä sillä tavalla, että olisi valittu tietyt alueet maasta lain piiriin. Tällä tavalla lain sisältö toisessa käsittelyssä tuli sellaiseksi, jota me emme missään tapauksessa voi olla kannattamassa. Tästä syystä on toivottavaa, että eduskunnasta nyt löytyisi kolmasosa, joka voisi estää tämän lain pysyvän voimaantulon, jolloin tämä laki ilmeisesti tultaisiin säätämään yksivuotisena verolakina, jolloin hallituksella ja miksei eduskunnallakin olisi mahdollisuus ajan kanssa harkita, millä tavalla lakia jatketaan.

Voin luvata sen, että keskustan puolelta olemme valmiit keskustelemaan hallituksen kanssa siitä, millaiseksi tämän lain sisältö on tehtävä, jotta se oikeudenmukaisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla hillitsee rakennuskustannusten nousua. Sillä tämä ongelma on rehellisesti myönnettävä, siihen on tartuttava, ja se voidaan hoitaa, jos hallitus ja eduskunta sitä haluaa, tavalla, joka johtaa myös alueellisesti järkevään ja tarkoituksenmukaiseen lopputulokseen.

Herra puhemies! Kannatan ed. Tennilän tekemää hylkäys ehdotusta.

Ed. Luttinen: Herra puhemies! Pitkään jatkunut odotettua voimakkaampi taloudellinen kehitys on luonut runsaasti rakentamistarpeita ja -mahdollisuuksia. Rakentaminen on nyt vilkkaampaa kuin koskaan aikaisemmin. Rakentamisen aloituksissa kuluvan vuoden puolivälissä ylitettiin 1970-luvun alun "hullujen vuosien" taso. Lisäksi korjausrakentaminen on määrältään nyt noin kolminkertainen. Rahaa on riittänyt rakentamiseen, ja näyttää siltä, ettei rahasta ole myöskään jatkossa pulaa. Rahan hinta saat- taan kuitenkin nousta. Ongelmana tulee olemaan kysynnän riittävyys eli se, riittääkö valmistuville asunnoille ja toimitiloille ostajia, vuokralaisia tai asiakkaita.

Rakennushalukkuutta on Suomessa parhailaan ja ensi vuonna siinä määrin, että erityisesti tuotantoresurssien riittävyys on rajoittamassa kasvua. Tämän vuoden kesällä tehdyn Teollisuuden Keskusliiton suhdannebarometrin mukaan miltei 90 prosenttia urakoitsijoista odottaa pulaa työntekijöistä. Rakennusalan ylikuormitustilanne on omiaan nostamaan rakennuskustannuksia eri portaissa. Rakentamishalukkuutta mittaava rakennuslupien määrä on noussut tämän vuoden alkupuoliskolla, ja rakennuslupamäärä on todella korkealla tasolla. Rakennusluvista on noin 30 prosentin kasvu viime vuoteen verrattuna. Tämä tietää puolestaan korkeita aloitusmääriä, ja korkeat aloitusmäärät puolestaan tietävät rakennusosalalle töitä, ja ellei mitään tehdä, ylikuumentunutta tilannetta reiluksi vuodeksi eteenpäin.

Hankkeita on eri puolilla Suomea vireillä jatkuvasti suuri määrä. Pelko tilojen ja asuntojen ylitarjonnasta, kustannusten voimakkaasta noususta sekä odotukset matalasuhdanteesta tosin saattavat lykätä joitakin hankkeita. Kuitenkin rakennusosalalla jatkuu erittäin voimakas korkeasuhdanne ja ylikuumentunut tilanne. Tällä hetkellä on puutetta rakennusmateriaaleista niin, että eräitä rakennustarvikkeita voi joutua odottamaan jopa yli puoli vuotta.

Hintojen nousu on ollut rakennusosalalla todella hurjaa. Erityisen voimakasta hintojen nousu on ollut asuntojen osalta. Esimerkiksi kotipaikkakunnallani Lahdessa asuntojen hinnat ovat nousseet vuodessa 47 prosenttia. Mutta ylikuumentunut tilanne on luonnollisesti vaikuttanut kaikkeen muuhunkin rakentamiseen. Myös rakennustarvikkeitten

tuonti on voimakkaasti kasvanut, josta osataan on aiheutunut vaihtotaseongelmia. Mikäli kuitenkin rakentamisen painopistettä saataisiin osin rakennusveron ansiosta siirrettyä asuntojen rakentamiseen, tarjonnan liikey vaikuttaisi hintoja alentavasti.

Tätä taustaa vasten on täysin ymmärrettävää, että maan hallitus on tehnyt esityksen, jonka mukaan rakennusveroa aletaan periä pääkaupunkiseudun lisäksi myös muualla Suomessa. Nykyinen meno ei voi olla kenenkään etujen mukaista. Rakennustuotannossa on päästävä tasaisempaan kehitykseen ja tätä kautta hintojen hillintään.

Lakiesityksen ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä ja myös tänään on kiinnitetty huomiota lain mahdollisiin haitallisiin vaikutuksiin kehitysalueilla. Kehitysalueiden kansanedustajien huolen aitoutta ei ainakaan kaikkien osalta ole syytä epäillä. On kuitenkin syytä muistaa, että ylikuumentunut tilanne rakennusalaalla on koko maata koskeva. Ylikuumenemisasteessa saattaa olla vain pieniä eroja.

Kun hallituksen esityksessä on poikkeussäännös, jonka mukaan valtiovarainministeriö voi myöntää rakennuslupia myös veronalaiselle rakennustuotannolle, voidaan tilannetta pitää hallinnassa. Jos siis esimerkiksi työllisyystilanne rakennusveron johdosta heikkenisi jollakin alueella, voisi valtiovarainministeriö myöntää vaikka kaikille veronalaisille rakennuskohteille poikkeusluvut.

Kun ed. E. Aho valitteli sitä, että kestää kauan ennen kuin tieto työllisyystilanteen heikkenemisestä tulee ja tästä johtuen poikkeuslupien myöntäminen on myöhässä, toki on keinoja hyvinkin nopeasti saada selville kunnittain työllisyystilanteen kehitys. Sitä varten on olemassa työvoimatoimistot, joihin päivittäin tulee tiedot työvoiman tarpeesta ja työttömyydestä. Eli tämä ei ole ongelma. Se on ehkä poliittinen ongelma nyt kun tämänkin asia tuli selvitettyä, mutta se ei ole muille kuin ehkä ed. E. Aholle.

Jos taas suhdannekehityksessä tapahtuisi käänne siten, että rakennustuotanto sen johdosta tasaantuisi tai jopa heikkenisi niin, että sillä olisi työllisyyteen haitallisia vaikutuksia, hallitus voisi nopeasti esittää eduskunnalle lain kumoamista. Tarkoitus ei siis tietenkään ole vaikeuttaa rakennustoimintaa, eikä varsinkaan ole tarkoitus tehdä kiusaa rakentajille. Kysymys on vain yksinkertaisesti siitä,

että ylikuumentunut tilanne on saatava hallintaan ja rakennuskustannukset kuriin.

Herra puhemies! Jotta voitaisiin varmistua siitä, että hallitus toimii kulloisenkin tilanteen edellyttämällä tavalla, ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan perustelulausemaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa rakennusverolain vaikutuksia taloudelliseen kehitykseen eri toimialueilla. Samalla eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin käyttäen lain suomia mahdollisuuksia poikkeuslupien tasapuoliseen myöntämiseen varsinkin kehitysalueilla, jos rakennusalaalla on työttömyyttä ja rakennusmateriaaleista ei ole puutetta. Hallituksen on annettava eduskunnalle pikaisesti esitys lain kumoamisesta, mikäli rakennusalan suhdannekehitys antaa siihen mahdollisuuksia."

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Asuntotuotantoa pitää edistää. Nuorille pitää saada asuntoja. Asuntoja kohtuulliseen hintaan. Yhteiskunnan asuntorahoitusta on lisättävä.

Tällaisia iskulauseita on viljelty ja niillä on yritetty hankkia poliittista myötätuntoa. Mutta nyt, kun asiassa aiotaan eteenpäin menoa yrittää, oppositio on aloittanut pasuunan soiton, joka yrittää kaataa asuntojen perusmuurit jo ennen kuin niiden rakentamista on ehditty aloittaaakaan. Jo elokuun alkupäivinä totesin julkisuudessa, että kaikki rakentamisresurssit ovat nyt käytössä, niin työvoiman kuin rakennustarvikkeidenkin osalta. Enempään ei voida revetä. Näin ollen on vaarana, että mm. kaikki se lisäraha mitä valtio asuntorakentamiseen sijoittaa, menee hinnannousuna gryndereiden tai kiinteistönvälittäjien pusseihin ja näin ollen omalta osaltaan vain lisää ylikuumenemista ja kasvattaa inflaatiota. Ensín on saatava ylikuumeneminen pois ja päästävä normaaliin urakkakilpailuun.

Rakennustarvikkeista on huutava pula, kuten täällä on todettu. Nyt myydään jo monissa tapauksissa ensi kesän tuotantoa. Rakennusmiehistä on kova pula. Tiedän, että eräitä työmaita olisi mm. Oulun lääninkin puolella ollut vaikea kesällä pitää käynnissä, ellei koulupoikia olisi saatu töihin. (Ed. Vähäkangas: Mitähän ne ovat?) Tässä yhteydessä on selvääkin selvemmin tullut näytetyksi se, että kortistossa olevat ns.

pitkäaikaiset rakennusalan työntekijät eivät läheskään kaikki ole halukkaita ottamaan työtä. Ilmeisesti keskustelu ja kiistat siitä, mitä ed. Aittoniemi sanoi ja mitä vasemmalta todettiin, johtuvat juuri siitä — nämä erilaiset luvut ja tiedot.

Näin ollen on selvää, että mm. valtion tuki asuntorahastojen ja muiden muodossa häviää kustannusten nousuun. Äsken tehdyn selvityksen mukaan mm. Helsingin alueella uuden asuinrakennuksen rakennuskustannukset ovat vain noin 8 000 markkaa/neliö. Sen sijaan asuntoja myydään liki kaksinkertaiseen hintaan. Joutuu kysymään, mihin hinnan toinen puoli häviää. Oppositio sanoo, että tämä koskee vain Helsinkiä. (Ed. Pekkarinen: Eikä sano!) Tähän on todettava, että joka ainoassa maakuntakeskuksessa ja kaupungissa asuntojen hinnat ovat nousseet runsaan vuoden aikana, joissakin huomasti, joissakin vähemmän huomasti. Sen jokainen täällä oleva myöntäne, että kun kaupungissa tai maakuntakeskuksessa hinnat ovat huijussa, on selvää, että juuri sen halvemmalla ei rakenneta missään muuallakaan alueella.

Jos olisitte tavallisia ihmisiä ettekä kansanedustajia, niin sietäisipä yrittää saada tällä kertaa välittömästi kysyttäessä omakotirakentajaa tai asunnon remontoijaa ja rakennustarvikkeita. (Ed. Vähäkangas: Montako tarvitsette?) — Ed. Vähäkangas tietää.

Nyt täällä on nostettu kova häly ja meteli, kun yritetään saada jonkinlaista tärkeysjärjestystä rakentamiselle, kun rakentamisen resurssit ovat muuten loppuun käytetyt. Yritetään panna maat ja mannut sekaisin, kun yritetään saada asuntojen hinnat putoamaan lähemmäksi todellisia rakennuskustannuksia. Tästä on nimenomaan kysymys.

Olen todella huolissani, enkä ainutta kertaa tästä paikasta eduskunnasta, nuorten asunnon tarvitsijoitten vaikeuksista saada asuntoja ja heidän vaikeuksistaan pitää yllä niitä asuntoja, jotka he ovat ehkä voineet hankkia. Tämä on yksi meidän yhteiskuntamme kaikkein oleellisimpia varjopuolia. Minä ihmettelen syvästi, että esimerkiksi SKDL:n taholta ollaan asettautumassa vastaan tätä suuntausta, (Ed. Vähäkangas: Emmehan me asetu sitä vastaan!) mihin nyt vähältä osalta tällä lainsäädännöllä pyritään.

Todellakin Pyhätunturin ja Saariselän alueella loma-asuntojen hinnat ovat vuodessa kaksinkertaistuneet, ja korkeapaine jatkuu.

Tämä on johtanut siihen, että rakentajat ovat iskeneet koko voimansa käyttäkseen tätä tilaisuutta hyväkseen. Rakentajien kannalta tämä on luonnollista. Näin rakentajien tulee tehdäkin. Sama nousu on kiistatta heijastunut läänien asuntojen hintoihin. Tiedän, että jotkut firmat ovat organisoineet henkilökuntansa kukin ottamaan yhteyttä likimmaisiiin kansanedustajiin rakennusveron kaatamiseksi. Viisaasti tehty. Todella näin tuleekin tehdä — heidän kannaltaan, ei siinä mitään. Mutta se hämmästyttää, kuinka suuren metelin he ovat onnistuneet saamaan aikaan. Oppositio laidasta laitaan on yhtynyt kuoroon kannattamaan lomarakentamista Lappiin ja Kainuuseen.

Olisipa yhtä kova vaikutus asunnottoman nuoren äänellä. Aika päiviä olisi, ed. Vähäkangas, nuorten kohtuuhintaisten asuntojen pula poistettu. Mutta nuorten asunnon tarvitsijain ääni on kuin Lapin sääsken ininää yli 20 vuoden aikana ollut silloisten hallituspuolueitten korvissa. Kouriintuntuva on, niin kuin tänäkin päivänä on kuultu, yli 200-neliöisten huvilarakennusten saaminen tunturien juurelle. Herää kysymys, onko oppositiolla todella pelko, että hallitus on saamassa tulosta aikaan asuntopolitiikassa erikoisesti nuorten asuntojen osalta ja haluaa nyt estää näyttöjen syntymisen estämällä kaikki konkreettiset toimenpiteet.

Nyt esillä olevalla lailla on jo ollut tervehdyttävä vaikutus mm. Vaasan läänissä. Viime viikolla siellä oli lähtemässä käyntiin kuntainliiton koulurakennus. Välittömästi kun tämä laki tuli esille, urakoitsija otti yhteyttä kuntainliittoon ja pyysi saada lisää laskenta-aikaa, että hän voisi ”tarkistaa” vielä urakkatarjousta. Tällaiseen tarkistamiseen nyt näillä pyritäänkin sekä asuntojen, maatalousrakentamisen että teollisuusrakentamisen osalta. Minä edelleen ihmettelen, että näitä pyrkimyksiä on joillakin täällä niin ankarasti kanttia vastustaa. Lain merkitys on todella tärkeä. Tällä hetkellä erittäin tärkeää on, että se hyväksytään.

Kun asiaa on valiokunnassa käsitelty, on pidetty selviönä, että hallitus seuraa tilanteen kehitystä ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Tätä on jopa edellytetty valiokunnan mietinnössään. Näin siellä juuri sanotaan. Kuitenkin jatkuvasti yritetään kansalaisten keskuuteen opposition ja jopa eräitten hallitusryhmienkin jäsenten taholta lietsoa levot-

tomuutta. Annetaan ymmärtää, että lain säätämisellä olisi muita tarkoituksia kuin rauhoittaa ylikuumentunutta tilannetta. Tästä syystä on valiokunnan jo muutenkin selvänä pitämää asiaa haluttu valiokunnan hallitusryhmien taholta varmistaa sillä tavoin kuin valiokunnan varapuheenjohtaja Matti Luttinen esitti.

Kannatan ed. Luttisen lausumaehdotusta.

Ed. E. Aho (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ensinnäkin korjaisin ed. Mäki-Hakolan väitettä, että oppositio olisi väittänyt, että ylikuumentuminen koskee vain Helsinkiä. Jos ed. Mäki-Hakola tutustuu valtiovarainvaliokunnan mietintöön jätettyyn vastalauseeseen[0099]seen ja toisessa käsittelyssä käytyihin äänestyksiin ja niiden sisältöön, niin näkee, että tällä tavalla asianlaite ei ole ollut. Se oli väärän todistuksen antamista opposition toiminnasta.

Mitä tulee valtiovarainvaliokunnan käsittelyyn ja siellä esille tulleeisiin asioihin, haluaisin ensiksi todeta, että kun alueellisia tilastoja katsottiin, meillä on niiden perusteella olemassa monta läänin, joissa rakentaminen ei suinkaan ole, jos verrataan esimerkiksi aikaisempiin vuosiin 80-luvulla, lähelläkään huipussaan. On kyllä alueita, missä se on huipussaan. Ne ovat lähinnä Etelä-Suomen alueita, mutta suurin osa kehitysalue-lääneistä on sellaisia, joissa rakentamisvauhti on tällä hetkellä hiljaisempi kuin se on ollut muutamia vuosia sitten.

Mitä tulee Vaasan läänin, minusta se oli kyllä hyvin mielenkiintoinen asia, koska valiokuntahan teki suuressa viisaudessaan esityksen siitä, että tietyt läänit otetaan erityistarkkailun piiriin. Vaasan lääni jäi siitä puuttumaan. Minusta se hyvin osoittaa, miten heikolla kuulemisella ja heikolla keskustelulla asia vietiin lävitse. Muun muassa valtiovarainministeriön vero-osaston eräs asiantuntijavirkamies totesi, että jos jokin lääni pitäisi tästä lain piiristä ottaa ulos, ensimmäinen olisi Vaasan lääni. Siitä huolimatta sitä läänin ei seurattavien läänien listassa lainkaan mainita. Se osoittaa juuri sen tavan, millä rakennusveroasia on käsitelty eduskunnassa. Se vähäinenkin aika, mikä meillä oli käytettävissä, osoittautui liian lyhyeksi, ja me emme saaneet kunnollista käsittelyä. Lopputulos on myös eduskunnan kannalta heikko.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakola sanoi suunnilleen näin, että oppositio on huutanut kovasti semmoista todistusta, mikä ei pidä paikkaansa. Minusta kyllä tuntuu, että ed. Mäki-Hakolan oma puheenvuoro oli niitä voimakkaimpia huutamisen suhteen.

Mutta ainoastaan yhteen asiaan lyhyesti haluaisin puuttua, kun ed. Mäki-Hakolan kuulo näyttää ottavan ihan yksipuolisesti tietoja täällä salissa vastaan. Hän väitti, että me täällä vasemmalla vastustamme nuortenparien asuntojen rakentamista, kun olemme tätä lakia vastaan. En ymmärrä, mitä ed. Mäki-Hakola tällä voi tarkoittaa, kun kuitenkin tilanne on se, että ne asunomarkat, mitä Lappiin on aravarakentamiseen osoitettu, on aina pystytty käyttämään ja pystytään takuulla käyttämään vastakin. Yhtään ainoata asuntoa siellä ei rakenneta enemmän, vaikka tämä rakennusvero tulee. Nimittäin kovan rahan rakentajat ovat ilmoittaneet, että se määrä, mikä siellä kovan rahan asuntoja rakennetaan, on maksimimäärä. Enempää niille ei löydy ostajia, elikkä niitä ei kannata rakentaa. Siellä tarvittaisiin lisää aravarahoja, arava-asuntoja, mutta jos me emme niihin saa varoja täältä, niin asunto-rakentaminen ei siellä lisäännä yhtään.

Minun mielestäni ed. Mäki-Hakola jos kuka antaa kyllä väärän todistuksen, jos hän sanoo, että esimerkiksi SKDL on täällä nuortenparien asuntojen rakentamista vastaan. Se ei pidä paikkaansa alkuunkaan.

Ed. Vähäkangas: Herra puhemies! Lyhyesti vain. Minusta tämä vakava asia nyt ei kyllä paljon kummemmaksi korjaannu, kun täällä esitetään hallituspuolueitten taholta lausumaa: hallitus lupaa seurata. Se on niin kuin seuraa hai laivaa, ei siinä mitään tule tapahtumaan. Hallitus jopa edellyttää tässä lausumassa, että lain suomina mahdollisuuksia poikkeuslupien myöntämiselle varsinkin kehitysalueilla, jos rakennusmateriaalia ja työvoimaa on käytettävissä, käytetään. Tähän me olemme juuri edellyttäneet näissä muutosesityksissä, mutta uskottavuuden lisäämiseksi olisimme halunneet, että se olisi laissa mainittu, sillä meillä on kyllä kokemuksia siitä, mitä tällaiset lausumat käytännössä merkitsevät.

Täällä korostetaan lain tarpeellisuutta konkreettiseen hallitsemiseksi. Minä toistai-

sin sen niin kuin äskenkin, että ei kehitysalueitten veron alle tuleva rakennustoiminta kylmennä eikä lämmennä eikä kuumenna ketään. Se on niin pientä, että jos hyvää halua olisi ollut, se olisi voitu hoitaa.

Ed. Mäki-Hakolalle minäkin sanoisin, että ei sotketa tähän asuntotuotantoa ja rakennusveroaasiaa. Me voimme palata rakennustuotantoon budjetin yhteydessä ja katsoa, mitä vuosien varrella itse kukin puolue on asuntotuotannon hyväksi tehnyt, mitä se on äänestänyt valtion aravalainoitusmäärärahojen kohdalla. Me tulemme sitä tosiasiaa sitten oikealla kohdalla käsittelemään. Tähän asiaan se ei vaikuta varsinkaan kehitysalueilla mitään. Rakentamisen ongelma on siellä valtion liian pieni lainoitusosuus ja liian pieni osuus kustannusarvioista. Ei lähellekään täyttä määrää ole vuosiin pystytty myöntämään. Tämähän on tosiasia, mutta tässä näköjään menee puurot ja vellit sekaisin. Palataan asuntoasioihin budjetin yhteydessä.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Yksi lain oleellinen tarkoitus on se, että tällä varataan resursseja lisää asuntorakentamiseen ja teollisuusrakentamiseen. Nimenomaan tällä lailla yritetään saada ylikuumeneminen pois, niin että asuntojen hinnat halpenisivat. Tästä, ed. Vähäkangas, on kysymys.

Ed. Valli (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On hyvä kuulla, että ed. Vähäkangas vihdoinkin viimein myönsi, että kyllä tämä systeemi näyttää olevan ihan oikea, koska se todellinen ongelma hänen mielestään oli valtion liian pienissä lainoitus- ja rahoitusosuuksissa. Tämähän ilmeisesti on ollut ed. Vähäkankaan mielestä asuntojen rakentamisen kannalta haitallisin tekijä tuolla alueella.

Sitä paitsi, jos puhutaan pienistä asioista, niin eivätkö ne Lapin matkailuinvestoinnit ole puolentoista miljardin markan luokkaa olleet muutaman vuoden aikana. Samoin myös Oulun läänin puolelta löytyy aika huomattava summa ja rakennussumma tässä suhteessa.

Ed. Vähäkangas (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihan lyhyesti ed. Vallille. Puhutaan näistä asuntoasioista budjetin yhteydessä, mutta ed. Valli tietää yhtä hyvin

kuin minäkin, että kehitysalueitten asuntotuotannon jarru on valtion lainoittaman osuuden liian pieni määrä ollut ainakin 20 vuotta. Sillä ei ole mitään tekemistä tämän rakennusveron ja pohjoisen asutopulan kanssa, ei minkäänlaista yhtymäkohtaa. Tässä nyt haetaan tällaisia yhtymiä, jotka ovat täysin mahdottomia, puhutaan kahdesta eri asiasta.

Ed. Pekkarinen: Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakolan puheenvuoro sai aikaiseksi monta vastauspuheenvuoroa, joissa hänen täältä korokkeelta lausumaansa oikaistiin. Minusta oli välttämätöntä oikaista, ed. Mäki-Hakola. Te valiokunnan puheenjohtajana kun kerrotte, sitä tarkkaan varmasti kuunnellaan. Niiltä osin siinä oli asiaa, että väite siitä, että keskusta on esittänyt vain Helsinkiin rakennusveroa, ei todellakaan pidä paikkaansa. Mutta se lapsus tuli korjattua.

Toinen asia, mikä tuli esille, oli se, että ed. Mäki-Hakola antaa sellaisen käsityksen ja kuvan, että laki koskisi lähinnä vain lomarakentamista. Mutta eihän näin ole suinkaan asianlaita. (Min. Kanerva: Ei, se koskee myös kirkkoja!) — Varmemmaksi vakuudeksi on syytä vielä todeta ministeri Kanervalekin, että hänkin palauttaa asian mieleen, että veronalaisia ovat mm. pankkihuoneistot, kaikki hallintorakentaminen, kurssikeskukset, museot, elokuvateatterit, urheilu- ja voimistelutilat jne., kaikki, joiden pinta-ala ylittää 200 neliömetriä. Ei siis kysymys suinkaan ole vain lomarakentamisesta.

Herra puhemies! Kaiken kaikkinsa hallituksen rakennusveroesitys kertoo paljon Holkerin hallituksen politiikasta, sen talous- ja aluepolitiikan ailahtelevuudesta ja ylipäättään ongelmiin ajautumisesta. Se kertoo myös hallituksen piittaamattomasta suhtautumisesta alueelliseen tasavertaisuuteen. Monilla toimillaan hallitus on elinaikanaan vauhdittanut alueellista keskittymistä. Tällaiseen keskittymiseen ehkä herkimmin reagoiva mittari on juuri talonrakennusalan suhdanteiden kuumeneminen ja asuntojen hintojen nousu. Erityisesti pääkaupunkiseudulle, mutta myös muutamiin suurempiin kaupunkeihin hallitus onnistui ja on onnistunut varsin lyhyessä ajassa saamaan aikaiseksi sellaisen keskittymiskiirteen, joka on johtanut rakentamisbuumiin nimenomaan näissä keskuksis-

sa, josta buumista täällä on puhuttu jo useiden kuukausien ajan.

Ajankohdasta 22.1.1988 lähtienhän oli voimassa rakennusvero, joka silloin kulki nimellä investointivero, jolla kyettiin tilannetta ylikuumenemisen kannalta vaikeimmilla alueilla jonkin verran hillitsemään. Mutta jostakin käsittämättömästä syystä täällä moneen kertaan todetusti hallitus viime keväänä päätti purkaa tämän veron pois. Ministeri Liikanen totesi, että se oli päätös, jonka mukaan vasta myöhemmin vero purettiin. Näinhän se olikin, mutta 1.7. käynnistyi se, että suurin piirtein toiselta puolelta tätä rakentamista poistui rakennusvero, ja vuodenvaihteessa olisi tapahtunut toisen puolen osalta tuon veron kokonaan purkaminen. Siis voidaan väittää ja sanoa, että hallitus todella teki päätöksen, jolla veron purkamiseen lähdettiin, välittömästi heinäkuun 1 päivästä lähtien toiselta osalta ja toiselta osalta tarkoitus oli vuodenvaihteesta lähtien.

Hallitus torjui äsken mainitussa vaiheessa koko opposition näkemykset siitä, että veroa olisi pitänyt jatkaa. Se asia myös täällä on moneen kertaan jo käsitelty. Mutta nyt, siis kolme kuukautta myöhemmin, rakennusveroa tarvitaan hallituksen mukaan, ei vain pääkaupunkiseudulla vaan koko maassa. Pääkaupunkiseudun rakennusveron purkamisessa tekemänsä raskaan virheen hallitus on näin langettamassa myös maamme kehitysalueiden niskoille, ja se on täysin väärin se.

Hallitus perustelee esitystään sillä, että tilanne rakentamisen ylikuumenemisessä olisi joka puolella Suomessa samanlainen, että sekä työvoiman että rakennustarvikkeiden kysynnän osalta olisi tilanne koko maassa samanlainen. Näinhän ei asianlaita kuitenkaan ole. Tämä voidaan osoittaa mielestäni aika monellakin erilaisella mittarilla.

Muutama viikko sitten eli 31.8.1989 rakennusalueella oli työttömiä koko maassa 4 163 ja avoimia työpaikkoja noin puolet vähemmän, 2 035. Työvoimapiireittäin tarkastelu osoittaa, että Uudenmaan piirin alueella avoimia työpaikkoja on noin kaksi kertaa enemmän kuin työttömiä, siis avoimia työpaikkoja noin kaksi kertaa enemmän kuin työttömiä, vaikka tällä alueella on merkittävästi myös muualta suomesta tänne tullutta työvoimaa. Silti tilanne on tämä. Suunnilleen sama on tilanne Turun työvoimapiirin alueella, siis

avoimia työpaikkoja noin kaksi kertaa enemmän kuin työttömien määrä. Oulun ja Lapin työvoimapiirin alueella, missä työvoimaa etelässä tällä hetkellä on, tästä huolimatta on työttömien määrä noin viisi kertaa suurempi kuin avoimien työpaikkojen määrä. Tässä ovat suhteet avoimien työpaikkojen ja työttömien määrän välillä.

Jos muutaman muunkin työvoimapiirin luvut ääneen lausuu, voi todeta, että Oulussa avoimia on 64, työttömiä 342, Lapissa 51 avointa, työttömiä 247, Vaasassa 96 avoimia ja työttömiä 325. Kainuussa on 8 avointa työpaikkaa, siis hirveän vaikeaa tämän perusteella ei siellä pitäisi olla työvoimaa rakennusalueelle saada. Sen sijaan siellä on työttömiä 287 henkilöä ja Uudellamaalla 825 avointa työpaikkaa ja 474 henkilöä työttömänä.

Luvuista itse kukin voi päätellä, mikä on rakennustyövoiman kysynnän ja tarjonnan epäsuhte eri alueilla. Mikään ihme mielestäni ei edellisten lukemien valossa olekaan se, että kun sisäasiainministeriön aluepoliittisen osaston päälliköltä kysyttiin sanatarkasti lainaten "Aiheuttaako rakennusvero kehitysalueilla suurempaa haittaa kuin rintamailla", oli tämän aluepoliittisen osaston päällikön vastaus "Kyllä, aiheuttaa enemmän haittaa kehitysalueilla kuin rintamailla".

Hallitus perustelee esitystään myös sillä, että rakennustarvikkeista on pulaa tai ainakin jonkinlaista ylikysyntää. Me emme kiistä sitä, ettei näin jossakin määrin asianlaita todellakin ole. Juuri tästä syystä me jo kolme kuukautta sitten emme hyväksyneet veron purkamista sieltä, missä sitä kipeimmin tarvitaan. Toiseksi olemme esittäneet ja äänestäneet lain toisessa käsittelyssä sen puolesta, että veron piiriin etelässä otetaan myös teollisuusrakentaminen, että tällä tavalla rakennustarvikekysyntää olisi pahimmilla alueilla voitu hillitä hallituksen esittämää enemmän ja samalla turvattu mahdollisuudet pitää varsinaiset kehitysalueet rakennusveron ulkopuolella. Tämä mallihan ei tunnetusti kelvannut hallituspuolueille, vaan ne äänestivät esityksen nurin. Ymmärtääkseni koko oppositio oli esityksen takana kuitenkin.

Arvoisa puhemies! Suomen keskusta ei voi mitenkään hyväksyä veron ulottamista kehitysalueille eikä sitä, että todellisilla ylikuumenemisen alueilla veron piiriin ei oteta

teollisuusrakentamista. Pidämme välttämättömänä, että eduskunta tekee kolmannessa käsittelyssä sen, mitä se vielä voi järkevää tehdä, eli estää lain säätämisen pysyväksi verolaisiksi eli siis saattaa lain voimaan vain tämän vuoden loppuun saakka.

Me emme mainitulla toimenpiteellä pyri siihen, että vuodenvaihteen jälkeen rakennusverosta vapauduttaisiin neljännellä perusvyöhykkeellä ja muutamissa veron piiriin esittämässämme kaupungeissa. Päinvastoin, jos ei hallitus toisi esitystä vuodenvaihteeseen mennessä veron jatkamiseksi näille alueille, tekisimme todennäköisesti tästä asiasta oman aloitteen. Me pyrimme siihen, että yksivuotisella verolailalla me pakotamme hallituksen valmistelemaan uutta esitystä ja valmistellessaan uutta esitystä pakotamme sen vielä kerran miettimään perusteellisesti sen, eikä veron ulottamisesta kehitysalueille ole sittenkin syytä luopua. Me uskomme siihen, että niin kuin hallitus oppi rakennusveroasiassa pääkaupunkiseudulla kolmessa kuukaudessa ja muutti kantaansa siinä asiassa, se saattaisi oppia myös tällä kertaa muutaman kuukauden aikana ja muuttaa kantaansa siinä asiassa, että rakennusveroa ei ensi vuodenvaihteen jälkeen ainakaan enää ulotettaisi kehitysalueille.

Herra puhemies! Asian kolmannen käsittelyn yhteydessä on jätetty erilaisia perustelulausumaesityksiä, jotka varmasti valtaosaltaan ansaitsevat täyden tuen ja kannatuksen. Kiinnitin kuitenkin erityisesti huomiota ed. Luttisen lausumaehdotukseen, joka kertoo siitä aivan eriskummallisesta ajatustavasta, jota hallitus asian tiimoilta harrastaa. Ajamalla läpi tällaisen lausuman jokainen hallituspuolueen edustaja saa kentällä liikkessaan selkänokjaiseen tällaisen paperin, jonka perusteella voi sanoa, että ei laki teidän hankettanne, meidän hankettamme tällä alueella koske. Noita ja noita muita se koskee mutta ei meidän alueemme hankkeita. Toisaalta Helsinkiin saadaan sitten karvalakki-jonoja ministeri Puolanteen oven taakse, ja sieltä pystyy tietysti valtiomiestekojä tekemään myöntämällä poikkeuslupia. Mutta paljon järkevämpää olisi ollut alun perin menetellä niin, että veron ulkopuolelle olisi jätetty mainitut kehitysalueet meidän esittämällemme tavalla. Ed. Luttisen perustelulausuma näiltä osin tuntuu todella kummalliselta ja jopa perusteettomaltakin.

Herra puhemies! Tulemme äänestämään äsken kertomallani tavalla. Sen varalta, että hallituksen esitys kuitenkin menee läpi, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että rakennusverosta vapautumista tai rakennusveron huojennusta koskevat hakemukset käsitellään valtiovarainministeriössä kiireellisinä, erityisesti kun on kysymys hakemuksista, jotka koskevat rakentamista kehitysalueiden I, II ja III perusvyöhykkeillä.”

Ed. Kankaanniemi: Herra puhemies! On ihailtavaa se ripeys, jolla maamme hallitus on saanut käsiteltävänä olevan lakiesityksen käsittelyyn ja on viemässä sitä eteenpäin. Olisipa tärkeässä asuntopolitiikassa hallitus pystynyt ja kyennyt noudattamaan ja halunnut noudattaa samanlaista rieyttä, niin meillä olisivat asiat monen perheen kohdalta paljon paremmin kuin tänä päivänä on. Alle kahdessa viikossakin saadaan siis lakia eteenpäin, jopa voimaan asti, jos on tahtoa. Tällä kertaa sitä on ollut, ja siitä on annettava tietysti tunnustus. Eri asia on sitten se, minkälaista lakia olemme täällä käsittelemässä. Hallitus on laajentamassa käsitettä pääkaupunkiseutu koko maaksi. On ollut niin kiire, että lain nimen kirjoitustakaan ei ole ehditty korjata, ja nyt sitten voimme ehkä todeta, että Utsjoki, Ilomantsi ym. ovat pääkaupunkiseutua tämän lain tarkoittamassa mielessä.

Kuitenkin laki on nähtävä aluepoliittisena lakina ja monenlaisena muuna kuin vain sellaisena, jota täällä on esille otettu niissä puheenvuoroissa, joissa esitystä on kannatettu. Hallitus on käsitellyt koko maata yhdellä kerralla, ikään kuin Suomi olisi yksi pieni alue, jolla kaikki olosuhteet joka puolella olisivat samanlaiset. Valitettavasti aivan viime vuosinakin kuntien ja eri alueiden väliset erot, taloudelliset erot ja kehityserot, ovat muuttuneet siihen suuntaan, että kehitys eräillä alueilla on mennyt hyvin voimakkaasti myönteisesti eteenpäin mutta valitettavasti eräillä alueilla sitten on mentä voimakkaasti taaksepäin. Meiltä löytyy kymmeniä, ehkäpä satoja kuntia tästä maasta, joissa kaikki kunnan kehitystä osoittavat tunnusluvut ovat negatiivisia, ovat olleet pitkään ja ovat tänä päivänä. Tällaisen lainsäädännön ainakin psykologinen vaikutus on se, että nämä

seudulle. Silloin olisi tarvittu nopeita toimia, mutta hallituksen ja hallituspuolueiden sisäinen erimielisyys johti täydelliseen toimettomuuteen. Menetettiin kaksi tärkeää vuotta.

Hallituksen ohella suuri vastuu Helsingin asuntopulasta lankeaa niille pääkaupunkiseutua edustaville kansanedustajille, jotka toissa keväänä onnistuivat torpedoimaan kaikki yritykset hillitä työpaikkojen sulloutumista pääkaupunkiseudulle. Hallituksen aluepoliittinen toimettomuus on johtanut kestäättömään asuntotilanteeseen. Siihen hallituksen vastaus on ollut paniikin omaisen asuntojen rakentaminen. Paniikkirakentaminen on johtanut kapasiteetin loppumiseen. Ei ole rakennusmiehiä, ei ikkunoita, ei juuri mitään. Niinpä hallitus on ajautunut toiseen paniikkiratkaisuun: kieltämään ns. vähemmän tärkeän rakentamisen, jotta rakentamiskapasiteettia säästyisi asuntojen rakentamiseen.

Käytännössä rakennuskielto koskee myös kehitysalueita. Niin saadaan rakennusmiehiä työttömyyden ajamina rakentamaan kasvavaa pääkaupunkia. Rakennusvero merkitsee totaalista rakentamiskieltoa, ja sen takia se on keinona hyvin brutaali. Se osuu kohtuuttomasti yksityisiin ihmisiin, yrityksiin ja rakennusliikkeisiin, jotka ovat suunnitelleet toimintansa pitkäjänteisesti. Kohtuuttomia kustannuksia aiheutuu esimerkiksi silloin, kun jokin rakennuskokonaisuus jää ilman viimeistä, toiminnan kannalta välttämätöntä osaa ja muut osat on rakennettu valmiiksi. Se kohtelee brutaalisti myös Helsingin kulttuurielämää, sillä kaikki kulttuurirakentaminen Helsingissä tulee olemaan kiellettyä yhtäjaksoisesti useita vuosia, vähintään kolme, mutta tuskin tämä tähän loppuun. Helsinkiläiseen kulttuurikäsitukseen kuuluvat kaupunginosien monitoimitalot, joiden rakentaminen estyy vuosiksi. Kulttuurihan tässä asiassa näyttää olevan vähemmän tärkeätä, teollisuus taas näyttää olevan enemmän tärkeätä.

En sano, ettei investointeja pitäisi ohjata ajallisesti ja alueellisesti. Esittäisinkin harkittavaksi esimerkiksi 10 prosentin investointiveroa 40 prosentin totaali kiellon sijaan kaikelle muulle kuin asuinrakentamiselle. Se ei olisi silloin totaalinen rakentamiskielto, mutta karsisi kaiken sen rakentamisen, joka ei ole välttämätöntä myöskään rakentajan itsensä mielestä.

Rakennusveroon turvautuminen on hallitukselta avoin epäonnistumisen julistus. Hyvin hoidettu aluepolitiikka ei aja maata sellaiseen ahdinkoon, että näin vahingollisiin keinoihin olisi turvauduttava. Vihreät ovat kuitenkin sinänsä tukemassa tämän lain säätämistä. Miksi, jos se kerran on niin huono? Hallituksen sinänsä voisi hyvinkin jättää siihen ojaan, johon se on itsensä ajanut, mutta hallituksen kanssa samaan ojaan joutuisivat syyttöminä lukuisat asuntopulan kouriin joutuneet. Antaessaan tämän esityksen hallitus tunnustaa epäonnistuneensa aluepolitiikassa ja on siinä täysin oikeassa. Parempaakaan paniikkiratkaisua ei näytä olevan näkyvissä.

Arvoisa puhemies! Tämä laki käsitellään ymmärrettävistä syistä erittäin nopeasti. Nopea käsittely merkitsee myös hutilointia. Kuluneen viikon aikana on lain yksityiskohtaisista sisältöä vastaan esitetty painavaa kritiikkiä sekä opposition, asiantuntijoiden että myös hallituspuolueiden kansanedustajien taholta. Se vain osoittaa, että asioiden monipuolinen tarkastelu tuottaa aina uusia yllättäviäkin näkökohtia, jotka eduskuntakäsittelyssä pitäisi käydä kunnolla läpi.

Vihreä eduskuntaryhmä äänesti muun opposition kanssa sen puolesta, että lain ulkopuolelle olisi rajattu varsinaiset kehitysalueet, vaikka emme pitäneetkaan esitettyjä pykälämuutoksia rakenteeltaan kovin hyvinä ja pitkälle harkittuina. Olisimme pitäneet parempana sitä, että eduskunta olisi tässä yhteydessä hyväksynyt ponnen, jossa kehoitetaan suhtautumaan vapaamielisesti kehitysalueilta tuleviin poikkeuslupapyyntöihin. Näin siksi, että rakentaminen on ylikuumenunut myös paikoin kehitysalueilla. Tapauskohmainen harkinta olisi siksi parempi vaihtoehto kuin kaavamainen alueiden jako. Hallitus kuitenkin tyrnäsi ajatuksen ministeri Liikasen suulla. Odotan mielenkiinnolla, miten ed. Luttisen ponnen käy, joka on jokseenkin saman sisältöinen.

Ilmoitimme viime viikolla, että emme ole erityisen innostuneita muun opposition ajatuksesta äänestää lait yksivuotisiksi. Pidimme ajatusta pelkkänä kiusantekona ja myös katsoimme sen merkitsevän väärän viestin antamista. Joku onneton vielä kuvittelee, että laki todella lakkaa olemasta vuoden vaihteessa, ja tekee suunnitelmansa sen mukaan.

Lain sisältöä vastaan esitetty painava kriittikki on kuitenkin saanut meidät toisiin ajatuksiin. Jos me nyt teemme laista yksivuotisen, saamme sen voimaan välittömästi emmekä anna turhaan aikaa rakennusten salama-aloituksille. Sen jälkeen hallituksen on annettava uusi esitys vuotta 1990 ajatellen. Sen uuden esityksen eduskunta ehtii silloin käsitellä sillä vakavuudella, jolla näin tärkeä esitys eduskunnassa ansaitsee tulla käsitellyksi. Erityisesti lakiin sisältyvä ajatus, että pääkaupunkiseutu voisi tavallaan varastaa kehitysalueiden rakennusmiehet, on niin laaja periaatteellinen asia, että sen oikeutusta ja seurauksia on pohdittava perusteellisesti.

Koska myös hallituspuolueiden kansanedustajat ovat lain yksityiskohtia kovasti arvostelleet, on todennäköistä, että rauhallisempi käsittely tuo meille paremman lain, tai jos ei tuo, ainakin se on punnitummin käsitelty.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Aluksi pieni katsaus siihen, mitä tässä näytelmässä on aiemmin tapahtunut.

Hallitus epäonnistui kutakuinkin perusteellisesti alue- ja suhdannepolitiikkansa hoidossa. Se luotti vapaisiin markkinavoimiin, ja nuo markkinat ja markkinavoimat eivät toimineet hallituksen toiveitten mukaisesti. Tästä lähti liikkeelle ketjureaktio, joka on johtanut erällä maamme alueilla rakennustoiminnan ylikuumentumiseen. Lisäksi korkeasuhtaanne on synnyttänyt runsaasti perustelemattomia hankkeita, päiväunia, joita on sitten lähdetty toteuttamaan hyvin ristoreipasmaisesti. Näin hallituksen piirissä näyttää syntyneen sen kannalta ja sen synnyttämänä tarve säädellä ns. vähemmän tärkeää rakennustoimintaa. Se on puettu hallituksen esityksen muotoon rakennusverolaisiksi.

Kun asia tuli tämän syysistuntoisuuden alussa varsin salamana esille, käytime lähetekeskustelun yhteydessä puheenvuoron, jossa totesimme, että synnytytyssä tilanteessa on hyvin ymmärrettävää, että hallitus on ryhtynyt tällaisiin toimiin. Mutta edellytimme tuon käyttämäni puheenvuoron lopussa, että lakiesitys on todella hyvin harkittu ja hyvin valmisteltu. Täällä käyty keskustelu ja hankitut asiantuntijalausunnat ovat kuitenkin osoittaneet, että hyvin paljon, käyttäköseni ed. Soininvaaran ilmaisua, painavaa kritiikkiä on olemassa. Ja tämä asia huipen-

tui vielä toisessa käsittelyssä sisältöä koskeviin äänestyksiin, joissa nyt arvioiden selvästi opposition ehdotukset olivat paremmin harkittuja ja mietittyjä kuin hallituksen omat esitykset.

Lain ensimmäisen käsittelyn aikana kävin varsin perusteellisesti läpi sekä perusteluita rakennusverolain hyväksymiselle että päinvastaisia näkökohtia. Se tarkastelu poikkeaa aika suuressa määrin siitä tavasta, millä monet muut kansanedustajat ovat tähän hankkeeseen suhtautuneet; siinä on ollut puolin ja toisin hyvin selvästi fanaattisia sävyjä. Silloin, kun hanke kohdistuu kehitysalueisiin, ymmärrän hyvin, että kehitysalueilta tuleva kansanedustaja kokee varsin voimakkaana tällaiset asiat.

Henkilökohtaisesti kuitenkin olen hyvinkin tarkkaan yrittänyt hankkia tietoa ja pohdiskella mielessäni eri näkökohtien merkitystä. Nyt tuoreimman tiedon perusteella olen päätenyt sille kannalle, jonka äsken ed. Soininvaara toi esille. Eli olemme opposition kanssa yhteisessä rintamassa tässä asiassa.

En voi olla kuitenkaan kohdistamatta erityistä huomiota valtiovarainministerin käyttäytymiseen tässä asiassa. Lain aikaisemmissa käsittelyvaiheissa hän jopa totesi, että hän ei katso aiheelliseksi sen enemmälti koko asiaan puuttua. Tänä päivänä hän on osoittanut huikeaa verbaalista akrobatiaa käyttäessään puheenvuoroja tästä asiasta. Mutta jos pysähtyy miettimään, mitä tuon huikean verbaalisen akrobatian takana on, siellä on loppujen lopuksi suhteellisen vähän faktatietoa, siis sellaista yksityiskohtaista numeroihin perustuvaa perustelua, joka puoltaa hänen esitystään. Juuri sitä tässä kaivattaisiin. Se on ollut ongelma myös kehitysalueilta tulevalle kansanedustajalle, hankkia sitä tietoa nyt muutamassa päivässä. Kun on sitä tietoa yrittänyt hankkia, se tieto on ollut keskenään ristiriitaista.

Tähän asiaan on liittynyt hyvin mielenkiintoinen uskottavuusongelma. Julkinen sana on ollut erinomaisen kiinnostunut siitä, mikä on vihreiden lopullinen näkemys tähän asiaan. On vihjailtu kerta toisensa jälkeen, että me olemme tehneet valtiovarainministerin kanssa jonkinlaisen sopimuksen. Minusta on ollut erittäin tärkeä osoittaa uskottavuuden nimissä se, että silloin kun sanotaan, että mitään sopimuksia ei ole, niin asia myös varmasti on niin. Tässä tapauksessa, kun

luvut syvenevät ja miinusmerkki kehitysluvuissa pysyy edessä.

Työttömyys on tällainen asia. Meillä ei ole työttömyyttä voitettu, ei edes rakennusalalla. Monilla alueilla on työttömyys jokapäiväinen ongelma monen henkilön ja perheen kohdalla. Väestökehitys valtavan monen kunnan kohdalla on jatkuvasti negatiivinen. Nuoret työikäiset ihmiset muuttavat pois alueilta, elinvoima katoaa, usko asumiseen ja elämisen mahdollisuuksiin noilla alueilla vähenee. On siis erityisen voimakkaasti korostettava psykologista vaikutusta, joka tälläisellä lailla on, kun pääkaupunkiseudun ongelmia tarkastellaan sillä tavalla, että koko maa ajetaan pakkolakien valtaan ja varaan. Tätä ei voi pitää hyväksyttävänä eikä sitä voi siinä mielessä myöskään kannattaa.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä lain toisen käsittelyn yhteydessä äänesti opposition mukana ja muutaman hallituspuolueidenkin edustajan mukana niiden muutosten puolesta, joita olisi pitänyt saada. Niin kuin on jo tullut useassa puheenvuorossa esille, tässä tilanteessa, kun olemme kolmannessa käsittelyssä, ei ole muuta mahdollisuutta kuin pyrkiä hylkäämään laki, jotta hallitus antaisi uuden esityksen ja ottaisi huomioon äsken mainitsemani tekijät. On korostettava, että Suomessa perustuslain mukaan kansalaisilla on oikeus työhön. Tätä ei ole rajattu niin, että jossakin Suomenselän taantuvilla alueilla taikka Lapin tai keskisen Suomen alueella kansalaisia ei koskisi tämä perusoikeus. Kuitenkin näin on menossa. Tämä vie työpaikkoja siellä, missä niistä on puute.

Mitä laki sitten vaikuttaa asuntotuotantoon? Epäilen, että ei kovinkaan paljon. Niitä työntekijöitä, jotka pohjoisilla alueilla, Keski- ja Pohjois-Suomessa, joutuvat työpäikastaan pois, houkutellaan etelään, ja täällä asuntopula sen kuin vain kärjistyy ja samalla tietysti monet sosiaaliset ja muut asiat, jotka siihen liittyvät. Tältä osin asiaa ja lakia olisi pitänyt miettiä paljon pitempään, paljon rauhallisemmin, ei kuitenkaan niin rauhallisesti kuin asuntopoliittisia toimenpiteitä tämä hallitus on miettinyt, kaksi ja puoli vuotta, saamatta yhtään mitään aikaiseksi. (Ed. Mäki-Hakola: Mitä kristilliset ovat saaneet aikaan?) Asuntotuotanto ei siis lain ansiosta ilmeisestikään tule tehostumaan, koska vastaavasti kriisi syvenee, vaikka muutamia asuntoja lisää saataisiinkin.

Työttömyys vaikeutuu ja nimenomaan siellä, missä se jo ennestäänkin on vaikeaa. Epäterve muuttoliike saa vauhtia, ja keskittymiskehitys kiihtyy entisestään, kaikki hyvin negatiivisia asioita.

Uskon, että tällä lailla on hyvä tavoite, hallituksella on vastuuta ja vastuuntuntoa, mutta se on nyt erehtynyt pahan kerran itse asian esittämisessä ja lain pykälää muotoillessaan. Ei ole mitään syytä eikä järkeä ulottaa tätä pakkolainsäädäntöä koko maahan. Siksi vastustamme lain hyväksymistä. Näyttää siltä, että tämä laki kuitenkin — toivon mukaan lyhytaikaisena — tulee voimaan. Siltä varalta, että näin tapahtuu, eduskunnan on syytä ottaa selkeä kanta, minkälaisia toimenpiteitä se edellyttää hallitukselta lain täytäntöönpanossa ja siihen liittyvien poikkeuslupien myöntämisessä.

Kristillisen liiton eduskuntaryhmä siis vastustaa lakia. Mutta ehdotan, mikäli laki tulee hyväksytyksi, että eduskunta hyväksyisi seuraavan lausuman:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii niin, että koko maahan ulotetusta rakennusverosta myönnetään joustavasti poikkeusluvut kaikkialla, missä tällaiselle verolle ei ole asuntotuotannon tehostamiseen liittyviä vahvoja perusteita tai missä se uhkaa rakennusalan työllisyyttä tahi saattaa aiheuttaa epätervettä muuttoliikettä ja keskittymiskehitystä.”

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Aluksi pari näkemystä siitä, miten tällaiseen tilanteeseen on tultu: Muuttopaine pääkaupunkiseudulle hellitti kaikkien yllätykseksi 70-luvun puolivälissä, ja aivan samoin kaikkien yllätykseksi se nousi uudestaan 80-luvun alkuvuosina. Samalla tavalla on käynyt kaikissa Pohjoismaiden suurkaupungissa. Ilmiötä ei ole kunnolla pystytty selittämään edes jälkeinpäin, saati että sitä olisi osattu etukäteen ennustaa.

Koska alueellisen kehityksen käännteitä näyttää olevan vaikea ennustaa, korjaavat aluepoliittiset toimet tulevat yleensä aina liian myöhään. Siksi ja juuri siksi on sitäkin tärkeämpää, että aluepolitiikassa reagoidaan riittävän nopeasti silloin, kun merkit uudesta tilanteesta ovat näkyvissä. Viimeistään vuonna 1987 piti kaikille olla selvää, että maamme alueellisessa kehityksessä oli tapahtunut käänne, joka sulloi työpaikkoja Helsingin

sattuu olemaan niin, että tämän prosessin aikana on päädytty harkiten siihen tulokseen, joka tässä on tullut julkituotua, jos tässä jokin taho katsoo, että jokin sopimus on petetty, tulkoon julkistamaan näkemyksensä välittömästi.

Arvoisa puhemies! Siltä varalta, että laki hyväksytään, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta katsoo, että lain 25 §:ää sovellettaessa erityisen perusteltuina hankkeina voidaan pitää muun muassa Kuhmon musiikki- ja kongressikeskuksen sekä Kempeleen liikekeskuksen kaltaisten hankkeiden toteuttamista sekä kuntakohtaisten erityisten syiden perusteella muun muassa Pohjois- ja Itä-Suomen haja-asutusalueiden kunnissa, muun muassa Kestilässä ja Vihannissa, toteutettavia hankkeita."

Miksi olen valinnut näin konkreettiset malliesimerkit? Yksinkertaisesti siitä syystä, että satun tuntemaan nämä hankkeet ja nämä kunnat sekä niiden ongelmat. On erittäin vaikea mennä Turun ja Porin läänistä tai jostakin muualta esittämään jotakin, kun ei millään ole voinut perehtyä muutamassa päivässä paikallisiin olosuhteisiin. Kuitenkin tämä keskustelu on ollut sen sävyistä, että tarvitaan konkreettisia viitteitä, mitä sanomallaan, signaalillaan tarkoittaa.

Arvoisa puhemies! Sallittaneen vielä kommentoida hallitusrintaman — niin kai se pitää tulkita — eli ed. Luttisen perusteluja koskevaa lausumaehdotusta. Samalla kun se on hyvin saman suuntainen kuin oma ehdotuksemme, on se taitavasti laadittu sellaiseksi, ettei siitä kiinni koskaan joudu. Eli siinä on sellainen virkamiestyön ja poliittisen tahdon yhdentymä, jolla on hyvä pelata maakunnassa.

Ed. Kettunen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pulliainen puheenvuoron johdosta on syytä tarkastella ehdotettujen perustelulausumien sisältöä.

Ed. Pulliainen totesi, että hänen esittämänsä perustelulausumaehdotus on saman suuntainen kuin ed. Luttisen esittämä perustelulausumaehdotus. Olen tästä asiasta ed. Pulliaisen kanssa totaalisesti eri mieltä. Nimitäin ed. Pulliaisen ehdottama perustelulausumaehdotus on täysin ristiriidassa hallituksen lakiesityksen ja sen tavoitteiden kanssa. Ed. Pulliaisen perustelulausumassa ehdotetaan eduskunnan ottavan kantaa siihen, että ni-

menomaan tässä laissa rakennusveron alaiseksi joutuva kerskarakentaminen tulisikin ed. Pulliaisen perustelulausumaehdotuksen mukaan sallitaksi ja hyväksyttäväksi ja jopa tavoiteltavaksi rakentamiseksi.

Esimerkkinä on mm. Kuhmon musiikki- ja kongressikeskus, joka hankkeena on sen kunnan kestokyvyille täysin sietämätön ja kestävä hankke. Samoin en malta olla ottamatta esimerkkiä siitä, että ed. Pulliainen on sitä mieltä, että Kestilän kunnassa saisi jatkua myös kerskarakentaminen, kunnassa, jossa tällä hetkellä jo asukasta kohden kunnan velka on Suomen korkein eli 17 000 markkaa. (Ed. Vähäkangas: Mitä siellä nyt rakennetaan?) Nimenomaan tällaiselle kerskarakentamiselle täytyy saada jarrut, ja sitä tarkoittaa tämä hallituksen esitys. Mutta ed. Pulliainen on täysin eri mieltä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olipa hyvä, että ed. Kettunen käytti äskeisen puheenvuoron, koska se palautti meidät todella ymmärtämään, ettei hallituksella mitään järkevää pyrkimystä tässä olekaan, jos tämä on hallituksen näkemys, minkä ed. Kettunen toi julki. Me olemme olleet todella täysin sini- ja ruskeasilmäisiä tässä suhteessa. Me olemme halunneet ymmärtää viimeiseen saakka hallituksen vilpittömiä pyrkimyksiä, mutta nyt ed. Kettunen osoitti, että tähän ei ole minkäänlaista perustetta. Samoin me puhumme aivan eri kieltä, suomen kieltä. Kerskarakentamisella minä en ymmärrä mitään sellaista, mitä ed. Kettunen ymmärtää. Me olemmekin läänin eri osista kotoisin, ja siitä se kai johtuu. Siellä Kainuun puolella ilmeisesti puhutaan toista suomen kieltä ja murretta kuin länsiosassa.

Ed. Renko: Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa todettu, rakennusvero toteutuessaan hallituksen esittämässä muodossa koko maahan merkitsee Pohjois-Suomen osalta sitä, että tälle vuodelle ja ensi vuodelle aiottu rakennushankkeet jäävät suurelta osin toteutumatta. Yhteensä niiden kustannusarvio on nopeasti laskettuna 400—500 miljoonaa markkaa. Se ei ole vähäteltävä summa. Samalla laki merkitsee työttömyyden lisääntymistä vähintäänkin 200—300 rakennustyöntekijällä. Lakiesitys on hallituksen esittämässä

muodossa mieletön ja aluepoliittisesti avaa lamakauden Pohjois-Suomelle. Rakennusveroesitys on samalla osoitus hallituksen linjattomuudesta aluepolitiikassa. Hallitusohjelmassa luvataan korulauseilla sitä ja tätä tehdä aluepolitiikassa, mutta teot puuttuvat, tai häikäilemättömästi tuodaan rakennusverolain kaltaisia tappolakeja eduskunnan käsittelyyn.

Rakennusverolaki on hylättävä, ja kannatan täällä tehtyjä hylkäysehdotuksia. Lain hylkäämistä puoltavat edellä mainitun lisäksi maakuntien kehittämistarve ja maatilataloudesta vapautuvan työvoiman korvaavien työpaikkojen luonti.

Pohjois-Suomen matkailu on edistymässä. Ei ole kysymys pelkästään Lapin läänistä, vaan myös Oulun läänistä. Rakennushankkeiden eteenpäinvienti tältä osin on herkimässä vaiheessa. Tämä koskee mm. monia hotelli- ja urheilukeskushankkeita sekä yritystoimintaan liittyviä hankkeita Oulun ja Lapin läänissä.

Matkailualan työvoimakoulutus on käynnistymässä, suunnitelmat on tehty, rahoitus on saatu, monissa ammatillisissa kurssikeskuksissa ja ammatillisen koulutuksen avulla muutoinkin. Rakennuslaki toteutuessaan samalla johtaa kerrannaisesti siihen, että nämä palveluammatteihin valmistuvat nuoret koulutetaan työttömiksi. Ei ole mitään perusteita toisella kädellä tukea ja toisella kädellä heikentää Pohjois-Suomen kehittämistä.

Nyt vireille saatu maakuntien kehittämis-työ tapahtuu pitkälti omaehtoisen halun ja innostuksen pohjalta. Pohjois-Suomen ihmiset kyselevätkin hätääntyneinä, mistä tässä oikein on kysymys. Miksi emme saa kehittää omia maakuntiamme? Sehän on ollut hallituksen tahto. Mitään ylikuumenemisen merkkejä rakennuslalla ei voida havaita samassa mitassa kuin eteläisessä Suomessa. Niinpä ihmiset huomaavatkin hyvin pian tämän poliittisen jujun.

Hallituksen perimmäisenä tahtona nähdään Pohjois-Suomen työvoimaresurssien imaiseminen etelän työvoimapulaan. Jos ja kun näin on, se on väärin. Pakkomuutot ja työleirit eivät ole Suomen tätä päivää. Hallituksen valtaa käyttävät ovat väärällä tiellä, jota kansa ei hyväksy. Pohjois-Suomella ei tule maksattaa eteläisen Suomen hoitamattomia asuntoasioita, joita ed. Mäki-Hakola tässä perusteluksi esitti.

Suomen kaltaisen pienen maan vähäiset aineelliset ja inhimilliset resurssit ovat parhaiten käytössä, mikäli Suomea kehitetään maakuntien Suomea omista voimavaroista käsin. Hallituksen rakennusverolaki ei mahdollista maakuntien kehitystä omaehtoisesti, joten se on hylättävä.

Mikäli laki kuitenkin ei tule hylätyksi tässä istunnossa, pyydän saada kannattaa ed. Pekkarisen ehdottamaa lausumaa.

Lopuksi haluan kommentoida Pohjois-Suomen kansanedustajan Liisa Jaakonsaaren näkemystä tämän rakennuslain hyväksymisen puolesta. Minusta ed. Jaakonsaaren näkemyksessä on paljolti sitä samaa poliittista moraalittomuutta, mitä on ed. Luttisen jättämän lausuman sisällössä. Olisi pikemminkin ymmärrettävissä, että ed. Jaakonsaari samoin kuin ed. Luttisen lausumatehtailijat, keitä lienevätkin henkilökohtaisesti, työväenliikkeen edustajina ymmärtäisivät, että almujen keräämisen aika Suomessa on ohi. Se, että periaatteessa hyväksytään täällä salissa sama näkemys, mitä oppositio vaatii, eli koko maahan ei rakennuslakia pitäisi tässä muodossa hyväksyä, mutta me panemme poikkeuslupia löysemmälle, osoittaa suoraan sen, että ihmisillä anotetaan almuja ja sitä kautta työpaikkoja kehitysalueille.

Perustuslain mukainen oikeus ihmisellä on työhön. Työoikeus tulee taata muutoin kuin poikkeuslupia kerjäämällä. Näin ollen eduskunnan tulee laatia lait niin, että tästä kerjuulinjasta hyvinvointi-Suomessa luovutaan ja maan eri osia kohdellaan oikeuden mukaisesti.

Ed. Valli (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Renko viittasi erääseen perustuslain takaamaan oikeuteen, oikeuteen työhön. Yhtä hyvin pitää myös lähteä puhumaan siitä, että ihmisellä on oikeus myös asumiseen.

Kehitysalueelta kotoisin olevana kansanedustajana sanon kyllä sen, että en minä voi hyväksyä sellaista mallia, että me vastustaisimme asuntojen rakentamista myös pääkaupunkiseudulla, jonka tämä laki mahdollistaa vähän paremmin kuin aikaisemmin. Hehän ovat meidän lapsiamme, meidän nuoriamme, jotka ovat sieltä muuttaneet työn perässä tänne ja kärsivät tällä hetkellä asuntopulasta. Kyllä heille täytyy myös antaa tämä mahdollisuus. (Ed. Isohookana-Asunmaa: Lap-

sellista puhetta!) — Niin, jos on lapsellista tämä inhimillinen ajattelu, sitten ovat tietysti kyllä keskustan kirjat aika tavalla sekaisin.

Sitten on syytä muistaa se, että kyllä matkailuinvestointeihin liittyvät myös vuokra-asuntojen tarpeet. Ei kai liene harvinaista se, että huippukausina Lapissakin, Kainuussa, kaikkialla, missä matkailuelinkeino on parhaimmillaan, työväkeä sijoitetaan asuntovaunuihin ja jonkinlaisiin koppeihin. Eikö olisi paljon järkevämpää myös siellä, että heillä olisi vuokra-asuntoja, jolloin he voisivat asettua asumaan sinne ja maksaisivat veronsa sitten näihin kehitysalueitten kuntiin? Tällä tavalla ymmärtääkseni asuntopoliittikkaa myös pitäisi hoitaa.

Ed. Saara pää (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Valli totesi, että kehitysalueille ja Lappiin pitäisi tuottaa valtion lainoittamia vuokra-asuntoja. Toteaisin, että niitten tuottaminen tämän hallituksen aikana on käynyt entistä vaikeammaksi, koska näitäkin rahoja on siirretty pääkaupunkiseudulle. Kehitysalueitten kunnissa on paljon vuokra-asutushankkeita sekä talokohtaisten lainojen että korkotukilainojen kautta, joita voitaisiin käynnistää, jos valtiovalta osoittaa meille riittävät määrärahat.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Valli, joka meidän tietojemme mukaan vastaa kokoomuksen aluepolitiikasta pitkälti, toi selvästi esille sen linjaeron, mikä on kokoomuksen ja keskustan aluepolitiikassa. Kokoomus kannattaa keskittämistä etelään ja keskusta maakuntien Suomen kehittämistä. Samalla kun hän tuota perusteli, hän myös hyväksyi sen, että tämän rakennuslain perimmäinen tarkoitus on imaista työvoima Pohjois-Suomesta Etelä-Suomen hyväksi, jolloin se merkitsee meiltä myös parhaassa työiässä olevan, veronmaksukykyisen väen vetämistä tänne ja kuntien verorasitteitten lisääntymistä Pohjois-Suomessa ja myös kuntien ikärakenteen vääristymää, jolloin palvelujen kehittämispaineet tietenkin vanhusikäluokkaa kohtaan suurenevät. Keskusta ei voi hyväksyä tätä ed. Vallin esittämää aluepoliittista linjaa.

Ed. Valli (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin nyt edelleen oikaista ed. Rengon esittämän näkemyksen. Nyt tässä

annetaan pääkaupunkiseudulla asuntorakentamiselle enemmän mahdollisuuksia. Sen sijaan jos valtiovarainvaliokunnan rajoitusten joukkoon lisäämät hotellit, motellit ja ravintolat olisivat päässeet rakennusverosta vapaiksi, niitten rakentamiseen todella olisi imaistu melkoinen joukko kehitysalueiden työntekijöitä. Tällä hetkellä tilanne on keskittynyt siihen, että meidänkin alueeltamme väkeä käy valitettavasti täällä asuntojen rakentamisessa, ei niinkään muussa rakentamisessa.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vallille vielä, että jos hallitus olisi todella halunnut toimia niin kuin ed. Valli selittää, hallitushan olisi ottanut veron piiriin niillä alueilla, joilla ylikuumeneminen todella on tapahtunut, ei vain hallinto- ja palvelurakentamista, vaan niin kuin 3—4 kuukautta sitten toiminut Sorsan työryhmä esitti, myös teollisuusrakentamisen täällä, jolloin olisi kyetty raivaamaan tilaa täällä asuntotuotannolle toivomallanne tavalla. Nyt te ette toimineet näin. Ette ottaneet teollisuusrakentamista veron piiriin vaan levititte perinteisen veron, varsinaisen veron, koko Suomeen. Se oli selvä linjaratkaisu. Se johtaa siihen, mitä ed. Renko täällä sanoi, että koska vero kohtaantuu suhteellisesti ottaen paljon rankempina kehitysalueille kuin tänne, siellä syntyy työttömiä, ja kun täällä kysyntä edelleen jatkuu, ne työttömät imaistaan sieltä tänne. Kaavahan on hyvin selvä.

Ed. Renko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Valli totesi, että asuntorakentamiselle annetaan lisää tilaa tämän lain myötä. Tämän peruskysymyksen purkamiseen täällä etelässä, missä kokoomuksella ja sosialidemokraateilla on vahva poliittinen asema myös kunnallispoliitiikassa, olisi pitänyt jo vuosia sitten ruveta käyttämään vahvemmin voimassa olevan lainsäädännön keinoja asuntotuotantoon, samoin kunnallisen asuntotuotannon pystyttämistä, mitä me jo pohjoisessa pienillä veromarkoilla olemme tehneet vuosia ja yrittäneet ylikuumenemistä estää. Näitä virheitä etelässä ei ole haluttu nähdä eikä ole haluttu käyttää tätä lainsäädäntöä hyväksi, ja nyt maksatetaan Pohjois-Suomen nuorella työvoimalla nämä virheet asuntotuotannon osalta.

Ed. Siuruainen: Arvoisa rouva puhemies! Poliittisen kuohunnan alta pitäisi tämänkin lain käsittelyn yhteydessä palata jossain määrin reaalisempaan, totuudenmukaiseen maailmaan. Yhteiskunnan hallitsematon rakennemuutos on synyn tämänkin lain säätämiseen, ja on hämmästyttävää, että yhä edelleen täällä salissa keskustellaan myös pohjoisen kansanedustajien suulla tavasta, jolla pohjoisen väki on syytä nostaa rattaille, siirtää tilapäisesti etelään tai pysyvästi etelään pöhöttämään ja lihottamaan pääkaupunkiseutua ja lisäämään täällä olevia ongelmia.

Rakennusverolain toinen käsittely viime viikolla paljasti hallituksen lakiesityksen kielteiset vaikutukset kehitysalueilla ja maaseudulla. Sen sijaan rakennusvero on täysin välttämätön hillitsemään pääkaupunkiseudun ja eräiden kasvukeskusten ylikuumentunutta rakentamista. Pääkaupunkiseudulla veron piiriin olisi pitänyt sisällyttää, niin monta kertaa kuin on jo todettu, myös teollisuusrakentaminen. Jokainen hyvin tajuaa, että pääkaupunkiseudun kurjan asunto- ja palvelutilanteen korjaaminen edellyttää työpaikkakasvun ja tulomuuton kertakaikkista katkaisemista. Ilman aluepoliittista katkaisuhuoltoa Helsingin seudun ongelmat kasvavat kaikista yrityksistä huolimatta. Asuntotuotannon kapasiteetti, materiaali ja työvoima sekä määrärahat nykytasolla eivät riitä kattamaan kasvavaa asuntotuotannon tarvetta. Se ei ole yksinomaan tulomuuton vaan myös asunto-olojen sisäisen parantamistarpeen aikaansaama. Pääkaupunkiseudun kasvu on saatava katkaistuksi, jotta alueen asuntokurjuus voitaisiin lopultakin korjata.

Rakennuslain toisen käsittelyn yhteydessä myös hallituspuolueet tunsivat lain aluepoliittista vaikutusta käsiteltäessä varsin suuria omantunnon tuskia. Puheenvuoroista löytyi sisältö: hyvä mutta huono. Lain kielteisiä vaikutuksia Pohjois- ja Itä-Suomen kehitykseen kukaan ei voinut kieltää. Lain sisällön käsittelyn yhteydessä olisi veron ulkopuolelle pitänyt toisessa käsittelyssä rajata kehitysalueet, vaikean työttömyyden ja kielteisen rakennemuutoksen alueet, työllisyysperusteiset hankkeet ja hankkeet, joiden rakentamiseen liittyy alan ammattikoulutus. Nämä ohjeena mahdollisesti vuoden lopulla uuden lakiesityksen laatimisen pohjaksi.

Rakennusverolain säätäminen on paljasta-

nut käytännön vaikutukset erityisesti kehitysalueilla. Oulun ja Lapin läänin kauppakamarit kirjoittivat 18.9. alueen kansanedustajille seuraavasti: "Parhaimmat kiitokset tähänastisesta toiminnastanne rakennusverolakia valmisteltaessa. Vetoamme vielä kerran teihin, jotta tämä Pohjois- ja Itä-Suomen kannalta todella vahingollinen laki jäisi vahvistamatta." Onkohan ed. Valli korpi-Kainuusta saanut tätä kirjettä?

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät ry:n työvaliokunta kirjoittaa yhtä lailla: "Kaavailtu vero olisi omiaan ratkaisevalla tavalla kääntämään pohjoisimpien läänien myönteisen kehityksen laskuun. Rakennustoiminta lamautuisi, koska arviolta noin 45 prosenttia lähiajan rakennustuotannosta joutuisi veron kohteeksi. Yrittäjäjärjestön mielestä alueella ei ole lain perusteena olevaa rakentamisen ylikuumentumista."

Pyhäjärven hiljattain nimetty erityisaluekunta kirjoittaa elinkeinopoliittisesti kolmen tärkeän ja pitkään valmistellun rakennushankkeen kaatumisesta veroon. Tämän tapaiset hankkeet pitää ilman polviroukkuja ja ilman karvalakkia sallia verottomana poikkeusluvalla, jos tämä laki tulee hyväksytyksi. Erityisasema antaa, rakennusvero vie ja estää.

Rakennustoiminnan ylikuumentuminen ei näy ainakaan Oulun työvoimapiirin työllisyystilastoissa. Alan työvoimaosuus kunnittain on varsin alhainen. Kesällä 1989 kiivaimman rakentamisen aikana Oulun työvoimapiirin alueella oli rakennustyövoimaa työttömänä 710 henkilöä eli lähes 10 prosenttia kaikista työttömistä. Vastaavana ajankohtana niinkin ongelmallisella ammatialalla kuin maa- ja metsätalouden piirissä työttömiä oli ainoastaan 527 eli huomattavasti vähemmän. Heinäkuun 1989 lomauteista tuli rakennusalalta 187 uutta työtöntä, eli kehitys käy huonompaan suuntaan, ja tämä työvoima ei ole sitä ruppusakkia, jota täällä väitettiin kortistoissa olevan rakennustyövoiman olevan Pohjois-Suomessa. Nämä ovat olleet työssä, mutta ovat joutuneet jättämään työn. Kesäkuusta heinäkuuhun tilanne rakennusalallakin kehittyi huonompaan suuntaan. Maalaiskunnissa rakennustyövoiman työllisyystilanne oli yleisesti piirin keskiarvoa selvästi vielä heikompi. Rakennusverolain vaikutus on sekä suora että välillinen. Tätä tuskin tullaan riittävästi har-

kinneeksi. Vero lamaanuttaa kehitystä, lisää työttömyyttä, aiheuttaa konkurssseja ja estää yrityksiä valmistautumasta ennakoitavissa olevaan lamaan. Suurehkot yritykset joutuvat hakeutumaan pienten yritysten markkinoille, mikä lopettaa kunnissa virinyttä paikallista pienyritysrakennustoimintaa, jota me kaikki puolueet olemme olleet yksituumaisesti ajamassa ylös yritteliäisyyden lisääntymisen kautta.

Rakennussuunnitteluun ja arkkitehtitoimistoihin vero vaikuttaa kielteisesti, ja siellä tunnetaan vastaava hätä, josta ovat myös kauppakamari- ja yrittäjäjärjestöt meihin yhteyttä ottaneet.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esittämä rakennusvero toisen käsittelyn enemmistön hyväksymässä muodossa on täysin epäkelpo ja kohtuuton pääkaupunkiseutua ja suurimpia kasvukeskuksia lukuun ottamatta. Tämän vuoksi kannatan rakennusveroesityksen hylkäämistä ja yhdyin siihen perustelulausemaan, joka aiemmin keskustan taholta on tehty.

Ed. Isohookana-Asunmaa: Arvoisa puhemies! On kulunut runsas viikko siitä, kun hallituksen esitys rakennusverosta tuli julkisuuteen. Meni muutama päivä ennen kuin laajalti selvisi, kuinka suuret kielteiset vaikutukset hallituksen esityksellä on sen myönteisiin vaikutuksiin verrattuna. Hallituksen esitystä ei tule missään tapauksessa hyväksyä. Ainakaan Pohjois-Suomen maaseutu, kuten täällä on jo monissa, monissa puheenvuoroissa käynyt ilmi, ei tällaista lakia tule kehtämään vaurioita.

Hallituksen esitys on ristiriidassa monien muiden hallituksen toimenpiteiden kanssa. Monissa kunnissa on työllisyys saatu laskemaan aluepoliittisilla toimenpiteillä. Esimerkiksi lääninrahalla on pyritty elvyttämään erityistukialueiden ja muiden vaikeiden työllisyyskuntien elinkeinoelämää. Valtiovalta on uhrannut siis miljoonia markkoja, jotta elinkeinoelämä alkaisi pyöriä, ja sitten tulee yhtäkkiä tällainen laki.

Pohjois-Pohjanmaalla arvioidaan, että rakennusvero aiheuttaisi välittömästi 2 prosentin lisäyksen työttömyysasteeseen. Tulee muistaa, että hallitus on johdonmukaisesti väittänyt tukevansa maan tasapainoista alueellista kehitystä. Maaseudun elinvoimais-
tamiskampanjan yhteydessä se on pääminis-

teriä myöten vakuuttanut tukevansa maaseudun kehittämistä. Kovin paljon ei kuitenkaan ole tapahtunut, ja nyt näyttää, että se vähäinenkin valuu maahan.

Ensi vuoden budjetissa on paljon maaseudulle kielteistä. Maataloudessa ja metsänhoidossa varat pienenevät. Tulee mieleen kysymys, mitä hallituksen mielestä Pohjois-Suomen maalaiskunnissa pitäisi tehdä, ja tätä vastausta kyllä odottaisin hallituspuolueiden kansanedustajilta eduskunnassa. Kohta ei jää jäljelle muuta kuin marjojen poimiminen.

Suomen Rakennusliikkeiden Liiton puolelta on arveltu, että tämä laki menee liian pitkälle. Myöskin TKL:n johdon taholta on sanottu yksiselitteisesti, että laki on liian raju. Poikkeusluvilla on arveltu voitavan lievittää tulevia vaikeuksia. Kun äsken kuuntelin ministeri Liikasen puhetta, tuntuu siltä, että poikkeuslupia ei tulla antamaan, koska hän jo ennakkoon tiesi, että tullaan esittämään aina samat luvut ja tiedetään, että tällä tavalla esitetään lukuja, vaikka ne eivät todellisuudessa pitäisi edes paikkaansa.

On siis varmaa, että Oulun ja Lapin lääneissä työllisyys heikkenee lain tultua voimaan, ja on myöskin aivan varmaa, että menetyksiä ei voida kompensoida asuntorakentamisella. Pohjois-Suomessa on nyt laskettu, että menetetään lain seurauksena jopa 400—450 miljoonaa markkaa, ja kerrannaisvaikutukset ovat tuhannen työpaikan verran. Aivan lähiaikojen rakennustoiminnasta Pohjois-Pohjanmaalla on 45 prosenttia sellaista rakentamista, joka joutuu verotuksen piiriin, ja monissa maalaiskunnissa on lähdössä liikkeelle hanke, jonka jokin rakennusliike toteuttaisi yksin tulevan vuoden aikana. Muuta toimintaa tällaisella pienellä rakennusliikkeellä ei tule olemaan.

Täällä on esitetty hallituspuolueiden taholta ponsia. On todettu se, minkä haluan itsekin todeta. Niillä ei tässä yhteydessä ole mitään merkitystä. Merkitystä on vain sillä, että laki saadaan nyt kolmannessa käsittelyssä kumoon.

Arvoisa puhemies! Ed. Ajo on ollut täällä ihailtavan ryhdikäs. Hallituspuolueiden kansanedustajista toivoisi, että muutkin ottaisivat hänestä esimerkkiä. Pohjois-Suomen kansanedustajien olisi ainakin tämän lain käsittelyn yhteydessä näytettävä, että kaikki kuulumme samaan Pohjois-Suomen puoluee-

seen ja toimimme alueemme puolesta, sen myönteisen kehityksen puolesta.

Lopuksi kannatan, arvoisa puhemies, ed. Pekkarisen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ihan oikein, että nähdään oman alueen ongelmat, mutta kyllä koko maan mittakaavassakin pitää asioita tässä salissa tarkastella, ja siinä mielessä edustaja ei kiinnittänyt huomiota siihen, miten turvataan tässä ylikuumenemistilanteessa ja inflaatiopaineiden ja asumiskustannusten nousun tilanteessa asuntotuotannon tavoitteet. 70 000 asunnon ollessa rakenteilla täytyy sen turvaamiselle antaa tietty merkitys.

Toisaalta myöskin, kuten itse aikaisemmin tänään puheenvuorossani totesin, kyllä joustamattomuus on tämän lain tunnusmerkki ja kaavamaisuus, ja siinä mielessä olisi ollut parempi, että työvoimaviranomaisilla, työvoimapiireillä, olisi ollut suurempi merkitys VM:n sijasta ratkaista poikkeukset työllisyys- ja elinkeinopoliittisin perustein. Mutta ei sosialidemokraattien ed. Luttisen nimellä kulkeva ponsi ole merkityksetön. Se kiinnittää juuri samaan asiaan huomiota, ja sen takia on tärkeätä, että eduskunta hyväksyy juuri sen, koska peruslinja lakiesityksessä on oikea, mutta kaavamaisuutta voidaan tällä ponnella poistaa. Kun ed. Isohookana-Asunmaa sanoi, että ponsilla ei ole mitään merkitystä, tarkoittaako edustaja, että keskustapuolue vetää ponsiesityksensä pois tässä salissa nyt?

Ed. Isohookana-Asunmaa (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki hakee kyllä nyt palsamia haavoihin, kun yrittää näitä jo aiemmin esille tuomiaan argumentteja edelleen pitää meidän mielesämme. Kuten täällä on useaan kertaan todettu, olemme esittäneet aikanaan muutoksia, ja kun niitä emme ole saaneet, ainoa vaihtoehto on lain hylkääminen.

Mitä tulee ponsiin, olen edelleenkin sitä mieltä, että niillä ei näytä olevan kovin paljon merkitystä. Meillä on siitakin aika tavalla kokemuksia, ja erityisesti voi todeta, että me pohjoissuomalaiset emme usko tämän eduskunnan yksimielisiinkään ponsiin. Nekään eivät ole toteutuneet, kuten ed. Rajamäkikin hyvin tietää.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti oikaisuna ed. Rajamäelle, kun hän sanoi, että oppositio näkee vain joidenkin alueiden ongelmat. Täsähän on tilanne juuri päinvastoin. Hallituksen rintama haluaa käyttää koko maata häikäilemättömästi hyväksi, että voitaisiin hoitaa pääkaupunkiseudun ongelmat, ja sitä me emme hyväksy. Meidän mielestämme ongelmat pitää nähdä koko maassa, ja sen vuoksi niitä alueita, missä ei ylikuumenuttanut rakentamista ole, missä työllisyyden vuoksi on pakko saada rakennusmiehille työpaikkoja, ei voida sisällyttää tämän lain piiriin.

Ed. Pokka: Arvoisa puhemies! Täällä on erittäin monessa puheenvuorossa kiitettävästi puututtu asuntotilanteeseen ja asuntorakentamiseen. Tällä lailla, mikäli sillä jotain merkitystä asuntorakentamiseen olisi, lähinnä yritettäisiin vaikuttaa asuntojen tarjonnan lisääntymiseen. Silloin kun keskustelu rakennusverosta lähti liikkeelle, myös budjettipuheenvuoroissa mielestäni tuotiin esille sellainen seikka, jonka pitäisi panna meitä poliitikkoja enemmänkin miettimään. Nimittäin tuotiin aika vakuuttavia asiakirjoja ja tilastoja esille myös siitä, että asuntojen kysyntä on hiljentynyt. Tämän jos minkä pitäisi saada meidät ajattelemaan, mistä tässä oikein on kysymys.

Asuntopoliittikka on erittäin vakava asia, ja on erittäin hyvä, että siitä puhutaan. Nimittäin se on ymmärtääkseni se asia, mikä eniten on vienyt ja vie kaiken aikaa suomalaisten ja varsinkin nuorten ihmisten luottamusta ylipäänsä suomalaista poliittista järjestelmää kohtaan. Se, että asuntojen kysyntäkin on hiljentynyt, puolestaan kertoo, että ne keinot, millä asunnontarvitsijan asemaa on helpotettu tai pikemminkin pitää sanoa ei ole helpotettu, purevat. Me tarvitsemme, paljon enemmän kuin uusia kieltoja, halpakkorkoisia asuntolainoja, riittävän pitkiä maksuaikoja ja myös niitä muita keinoja, joilla asunnontarvitsijan asemaa helpotettaisiin. Siihen asiaan me varmasti vielä budjetin yhteydessä useamman kerran palaamme.

Arvoisa rouva puhemies! Mitä tulee käsiteltävänä olevaan asiaan, minulla on kädesäni ed. Luttisen ponsilausekset. Tämä mielestäni puhuu oikeastaan omasta puolestaan parhaiten siitä, mistä tässä todellisuudessa

on kysymys. Hallitus on liian hätäisesti tehnyt koko maata kattavan lain, ja sen vaikutukset ovat erityisesti kehitysalueille vahingolliset. Muuten kai tällaisia ponsilausemia ei jaettaisi, joissa sanotaan, että pitää myöntää poikkeuslupia varsinkin kehitysalueeläneissä, joissa rakennuslupia on työttömyyttä eikä rakennusmateriaaleista ole puutetta.

Tästä keskustelusta on tullut tyypillinen opposition ja hallituksen välinen eipäs—juupas-väittely, jossa ei ilmeisesti kukaan oikein edes omaa uskoaansa saa vahvistettua. Tämä ei kerta kaikkiaan nyt näytä etenevän. Kun siihen liittyy vielä suomalaiselle politiikalle tyypillisen piirteen, ettei voi koskaan eikä missään suomalaisessa politiikassa kukaan poliitikko tunnustaa olevansa väärässä, niin eihän tämä keskustelu mihinkään muuhun johda kuin äänestämiseen, jossa sitten oppositio ja hallitus pitävät omat kantansa ja tehdään huono laki.

Lähinnä tässä nyt ajattelee — kun ei viitsi enää näitä faktoja ja dokumentteja esittää, kun on niin moneen kertaan kerrottu, mitä vaikutuksia millekin tästä lainsäädännöstä on aiheutumassa — onko löydettävissä jotain keinoa, jolla tästä päästäisiin eteenpäin. Tietysti oppositio voi vaikuttaa lain voimaansaoloaikaan sen jälkeen, kun lain hyväksymisestä ja hylkäämisestä on päätetty. Mutta ilmeisesti on käymässä niin, että laki jossain muodossa aiotaan joka tapauksessa viedä väkisin läpi.

Kansanvaltainen järjestelmähän on siinä mielessä hupaisa, että se toimii niin, että enemmistö päättää, eikä se estä tyhmienkään päätösten tekemistä. Sen jälkeen sitten eletään niiden kanssa. Meillä on kuitenkin sellainen perustuslaki voimassa, jossa on varaventiili-instituutioita, ja sitä tässä nyt on viime päivät vähän tuskissaan ajatellut, kun on tosissaan yrittänyt miettiä, mitä tästä esimerkiksi omankin kotimaakunnan osalta seuraa. Menettelyhän on sellainen, että kun laki on täällä hyväksytty, sen jälkeenhän se menee presidentin pöydälle.

Minun puheenvuoroni pääasia oikeastaan on, että tällä paikalla ja tämän asian yhdessä kyllä kerta kaikkiaan toivon, että presidentti käyttäisi hänelle perustuslaissa suotua valtaa ja jättäisi tämän lain vahvistamatta sen aluepoliittisesti kieltämättä huonojen vaikutusten vuoksi. Hallitus joutaisi antamaan

sitten vähän paremman ja hienosäikeisemmän lain, jossa olisi otettu huomioon mm. ed. Luttisen ponnassa esitetty asia. Tätä todella toivon.

Ed. Kettunen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Pokka otti myös esille nämä ponsiasiat, totean, että minusta ed. Luttisen, ed. Apukan, ed. Kankaanniemmen ja ed. Pekkarisen ponsiesitykset ovat saman suuntaisia. Olisin valmis jopa siihen, että kaikki nämä ponnet voitaisiin hyväksyä jopa yksimielisesti. Sitä vastoin ed. Pulliainen ponsiesitys ihan täydellisesti poikkeaa tästä linjasta. Ihmettelen, että vihreiden taholta esitetään tällaista asiaa, että kerskarakentaminen edelleenkin sallittaisiin (Ed. Vähäkangas: Kestilässä!) — Kestilässä ja muuallakin. — Tämähän on linjaponsi. Vihreistä on totuttu ajattelemaan, että he nimenomaan vastustavat kerskarakentamista. Nyt ed. Pulliainen esittää tällaista pontta.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskomaton herrasmies tämä ed. Kettunen tuolta Kajaanin suunnalta. Hänen verbaalinen lahjakkuutensa ulottuu sellaiselle suomen kielen alueelle, että minä en tunne lainkaan hänen kielensä sisältöä enkä informaatioasiansa. Hänellä on vielä levy juuttunut paikalleen. Tämä keskustelu käytiin äsken, ja hän hävisi sen kaikilla tuomariäänillä. Nyt se levy yhtäkkiä luiskahhti uudelleen päälle ja siinä se velloo edelleen. Minä tulen istumaan täällä uskolla iltaan saakka ja katsomaan, montako kertaa levy juuttuu paikalleen ed. Kettusella vielä tänä iltana.

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta, että hallitus on kyllä antanut yleisesti kiinnostavan lakiesityksen. Ainakin minulle on tämän asian käsittelyn aikana tullut enemmän postia ja puhelinsoittoja maakunnasta kuin koko lyhyen edustajaurani aikana muitten asioiden kanssa yhteensä, sähköitä ja kirjeitä kymmenittäin kunnilta ja yrittäjiltä ja rakentajilta ympäri Lapin läänin. Tämä kyllä kertonee sen, että ihmiset ovat vähän laajemminkin havainneet siellä, miten mieletön tämä lakiesitys on. Kyllä täytyy todetakin, että tämä on pohjanoteeraus siitä aluepoliittisesta linjasta, mitä tämän hallituksen aikana on vedetty. Eihän

tätä oikein tavallinen ihminen voi todeksi uskoa, että tällaista lakia tehdään, jolla tavallaan annetaan kaikille maantiellä kulkeville ylinopeussakko siltä varalta, että kuitenkin ihmiset ajavat semmoissakin paikoissa liian nopeasti, missä ei tutkaa satu olemaan. Tämä on aivan yhtä hurjan tuntuinen esitys.

Tuntuu aivan naurettavalta se, että tässä nyt on parin kolmen viime vuoden aikana hallituksen taholtakin Lapin vaikeimmille työttömyysalueille, mm. tuonne Kolarin perälle, esitetty useampaan kertaan, että teillä on täällä tämä matkailu semmoinen tulevaisuuden asia ja panostakaa ja satsatkaa siihen. Nyt kun siellä on panostettu ja satsattu jollekin asteelle ja pitäisi palveluita saada semmoiseen kuntoon, että siellä olisi ihmisille jotain muutakin annettavaa kuin pelkät mät, sen jälkeen tehdään sitten tällainen totaalinen kieltö.

Ne lukemat, mitä täällä on mm. työministerin suulla muutaman päivä sitten kerrottu Lapin rakentajien työttömyydestä, eivät ole olleet täysin paikkansa pitäviä. Minulla on ihan viimeiset tiedot ja ne kertovat, että vaikka nyt on vuoden paras rakentamisaika, melkein kymmenen prosenttia Lapin rakentajista on työttömänä. Sanokoot täällä yksittäiset edustajat, mm. ed. Aittoniemi, mitä tahansa, tämä on tosiasia. Mikäli tämä laki toteutuu, se tietää oikopäätä toistakymmentä prosenttia lisää rakentajien työttömyyteen Lapissa.

Täällä on muutamissa puheenvuoroissa puututtu siihen, että tämän kaltaista lakia tarvitaan sen vuoksi, että asuntojen hinnat eivät nouse kohtuuttomasti, mutta kukaan ei ole puuttunut siihen, mikä vaikutus tällä on esimerkiksi Lapissa ja muuallakin Pohjois-Suomessa loma-asuntojen hintoihin. Kuvitellaanpa, että kun totaalinen rakennuskieltö tulee suurimpiin lomakohteisiin, mitä tapahtuu jo rakennetuille, mutta tällä hetkellä vielä myymättä oleville paikoille siellä? Jos niitä ei tule puoleentoista vuoteen lisää, niistähän saa, mitä vain ikinä ilkiää tahtoa, kun niitä ei tarjolla ole enempää ja kysyntä on tällä hetkellä kova. Siinä mielessä hinnannousu suuntautuu niihin rakennuksiin, mitä siellä on tehty. Kuvitellaan sitten tilannetta, kun tämä vero saadaan poistettua. Kuka teistä uskoo täällä, että hinnat putoavat takaisin alas? Se, mitä on kerran saatu, tahtoo yleensä pysyä.

Täällä on hallituspuolueitten edustajien toimesta useampaan kertaan ja monella suulla todettu, että tämä laki on epäonnistunut ja liian krouvi ja yksililmäinen. Siitä kertoo tietysti sekin, että perustelulausumaehdotuksia on täällä monta kappaletta hyvin pitkälle saman suuntaisia. Minusta ainakin tuntuu siltä, että kun hallituspuolue tekee semmoisen ponsilausumaehdotuksen, joka on pääosin saman sisältöinen kuin oppositiopuolueilla on, niin tässähän ei voi olla muusta kysymys kuin erittäin kovasta arvovaltaasiasta. Eli hallituksen piirissäkin havaittiin, että tämä laki on kohtuuton, ei tämän laatuista olisi pitänyt tehdä, mutta arvovalta ei anna periksi olla asiassa samaa mieltä kuin oppositio. Sitten sorvataan perustelulausumaehdotus, ja kun se on hallituspuolueen edustajan tekemä, jokainen meistä osaa veikata sen kohtalon täällä salissa.

Siitä huolimatta, kun minulla on, niin kuin jo päivällä totesin, melko laajasti Lapin ihmisten valtakirja eli Lapin sosialidemokraattien, kokoomuksen, kommunistien, keskustan ja demokraattisen vaihtoehdon piirijärjestöjen yhteisesti esittämä ponnin sisältö, jonka olen nimelläni jättänyt, esitän sen, koska se on hyvin laajasti Lapin ihmisten toivomus siltä varalta, että tämä yksioikoinen laki tulisi hyväksytyksi. Teen siis seuraavan perustelulausumaehdotuksen:

”Eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että perinteisillä kehitysalueilla yhteiskunnallisesti merkittävälle rakennushankkeille, jotka elinkeinoelämän kehittämisen ja työllisyyden hoidon kannalta ovat välttämättömiä, myönnetään poikkeuslupia rakentamisen verottomuudelle, jotta kehitysaluekuntien elinkeinojen kehittyminen ei kokonaan pysähdy, sillä kehitysalueilla muun muassa matkailurakentaminen on merkitykseltään samassa asemassa kuin eteläisessä Suomessa teollisuusrakentaminen, joka ei kuulu verolain piiriin.”

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä esittää sen saman vetoituksen, jonka päivällä esitin, että toivon, että tässä salissa löytyisi ymmärtämystä laajemminkin kuin opposition puolelta ja voitaisiin hyväksyä semmoinen luonteva tuntuinen lopputulos tälle keskustelulle, että ei lailla edellytettäisi noiden syrjäseutujen ja pohjoisten alueitten ihmisten kerjäysmatkoja tänne Helsinkiin. Mitä muuta se voi olla kuin kerjäysmatka,

jos meidän on käytävä jokaisen hankkeen kanssa täältä kauniisti hienoin sanakääntein pyytämässä poikkeuslupaa? Tätä me emme missään tapauksessa toivo, vaan asiallista ja inhimillistä kohtelua, koska kuitenkin saman maan kansalaisia olemme.

Ed. Dromberg (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin mielenkiintoista seurata tätä keskustelua, kun ed. Apukkakin tuo nyt esille niitä vaikeuksia, joihin pohjoiset alueet joutuvat, kun tämä laki tulee voimaan. Aikanaan, kun lakia säädettiin pääkaupunkiseudulle, koko maakunta hykerteli käsiään ja halusi nimenomaan rajoittaa kasvua pääkaupunkiseudulla ja myös sitä kansainvälistä kehitystä, mikä maahan on tulossa. Nyt kun tasapuolisesti koko maahan ulotetaan laki, tulee valtava meteli siitä, että lakia noudatetaankin koko maassa.

Todellisuudessa tietenkin tilanne on se, että tähän on jouduttu suhdannepoliittisista syistä. Toivon, että ymmärtämystä riittää myös maakunnalla olla tässä yhteistyössä pääkaupunkiseudun lisäksi, että saamme maan asiat kuntoon.

Ed. Apukka (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, miten tämä pitäisi ed. Drombergille sanoa, kun hän ei halua sitä millään ymmärtää eikä käsittää. Me emme ole sitä mieltä missään tapauksessa, ettei pääkaupunkiseudulla ole valtava asuntopula, ja sille pitää tehdä jotakin. Mutta sitä, että se pitää tehdä tällä hetkellä vaikeimpien alueiden kustannuksella, niin kuin tällä lailla yritetään tehdä, me emme missään tapauksessa hyväksy. Jos ed. Dromberg on lukenut työttömyystilastoja, niin hän varmasti tietää, että esimerkiksi Lapissa kokonaisuuksessaan tälläkin hetkellä, vaikka tilanne on parempi kuin aikoihin, on vielä melkein kymmenen prosenttia ihmisistä työttömänä.

Me emme oikein ymmärrä sitä, että niiden ihmisten kustannuksella pitäisi hoitaa jokin alue kuntoon, kun se pystytään hoitamaan niinkin, että alueet, missä ylikuumentunutta rakentamista ei ole, jätetään veron ulkopuolelle. En käsitä sitä logiikkaa, millä ed. Dromberg syyttää meitä, että me emme halua vastata Etelä-Suomen asuntotilanteen hoitamisesta. Totta kai me haluamme, mutta emme halua sitä, että Lapista pannaan ihmi-

set pakkomuuttamaan pääkaupunkiseudulle, jolloin teillä on lisää tukku ongelmia. Taas tarvitaan enemmän asuntoja ja palveluita, eli ollaan oravanpyörässä. Sellaista hulluutta me emme halua.

Ed. Rusanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Apukan ja monien muidenkin puheenvuorot kuulostavat ehkä liioitellun tuntuisilta. Haluan vielä korostaa sitä, että lakiehdotus ei estä elinkeinoelämän kehittämistä ja työllisyyden hoidon kannalta välttämättömiä rakennuksia, elleivät ne ylitä tiettyjä neliömääriä. Kuten lain 3 § mainitsee, myymälä, joka kerrosalaltaan on alle 1 000 neliömetriä, ja alle 5 000 neliömetrin toimistorakennukset voidaan aivan mainiosti ilman mitään lisäveropelkoja rakentaa.

Mitä tulee loma-asuntorakentamiseen, josta ed. Apukka oli myös hyvin huolestunut, niin kaikki rakennukset, joiden pinta-ala on alle 200 neliömetriä, on mahdollista rakentaa.

Ei siis voida ajatella, että tällä lainsäädännöllä tukahdutetaan koko rakennustoiminta Lapin alueella. Sellaisen mielikuvan antaminen on mielestäni täysin väärin.

Ed. Kauppinen: Arvoisa rouva puhemies! Minäkin aion tuoda muutaman sanan tähän soppaan mukaan. Täällä on käyty varsin kiihkeää keskustelua, ja toisaalta on ihan hyväkin, että käydään, että ilmapiiri vähän tuulettuu. Asiahan on sinänsä meidän maakuntien kannalta hyvin tärkeä ja ratkaiseva.

Hallituksellahan perusteluina rakennusvelle ovat olleet työvoiman niukkuus, toimintusaikojen pidentyminen ja hintojen kohoaminen. Mutta näihin asioihin löytyy monia muitakin syitä eikä pelkästään ylikuumentunut ilmiö. Työvoiman niukkuudesta voitaisiin ehkä mainita se, että jostakin kumman syystä imu rakennusalan oppilaitoksiin opiskelijoiden kohdalla on selvästi vähentynyt. Ammattioppilaitoksiin haeskellaan lehti-ilmoituksilla opiskelijoita. Eli jotakin on tapahtunut koulutuksellisella puolella, niin että rakennusalan ammattia ei välttämättä aina varsinkaan Etelä-Suomen alueella pidetä kenties odotusammattina ja tulevaisuutta turvaavana, tai ihmisten käsitykset työnteosta ja sen helppoudesta ja vaikeudesta ovat muuttuneet.

Toimitusaikojen pidentymisen suhteen ne selvitykset, joita minä olen saanut tämän asian tiimoilta, ovat lähinnä olleet sitä, että nämä tilaukset on tehty myöhäisessä vaiheessa eikä ole otettu huomioon, että yleensä tällaisten tuotteiden tuottaminen perustuu tilauskantaan, ja sitä kautta tuotteet ovat viivästyneet. Ehkä yksittäisten omakotitalon rakentajien kohdalla on ollut kyse nimenomaan tästä ongelmasta eikä niinkään muista.

Rakennusliikkeet eivät ole myöntäneet, että tällaisia toimitusongelmia on ollut. Toisaalta niillähän olisi ollut intressejä sanoa, jos näin olisi ollut, siitä syystä, että yleensä rakentamisen viivästyminen aiheuttaa taloudellisia sanktioita rakentajalle, ei siis rakennuttajalle, vaan rakentajalle. Silloinhan lie ne rakentajan edun mukaista se, että rakennusverolakia puolusteltaisiin henkeen ja vereen, mutta kuten täällä useissa aikaisemmissa puheenvuoroissa on käynyt ilmi, näinhän ei suinkaan ole tapahtunut. Rakentajat ovat olleet tätä lakia monilta osin vastustamassa nimenomaan haja-asutusalueilla, koska siellä ei tällaista kuumenemisilmiötä ole ollut.

Mitä taas hintojen kohoamiseen tulee, niin siinä on monia, monia muitakin syitä. Ne eivät suinkaan ole niin yksiselitteisiä kuin täällä on ehkä annettu ymmärtää. Olen vakaasti sitä mieltä, että alueellinen rajoittaminen on edelleenkin paikallaan. Siitä syystä olisi selvät merkinnät jo lakitekstiin toivonut tulevan. Ne olisivat olleet siellä paikallaan, niin että täällä mainittuja karvahattulähetystöjä ei tarvitsisi Helsinkiin ministeriöön olla virtaamassa ylen aikojaan. Kyllä siinä ainakin, jos ei muuta, supikarvahattujen karvat kuluvat ja kengänkannat läntistyvät, kun nämä karvahattulähetystöt odottelevat ministerin pakeille pääsyä ja anelevat armoa siellä nöyryyttävällä tavalla.

Perusasiahan tässä tietysti on se, että kun näin, yli tarpeellisen, laaja-alaisena tehdään rakennusverolaki koskettamaan koko maata, siinähan viedään valtuudet eduskunnalta hienosäätää näitä asioita hallitukselle, eli hallituksen valta kasvaa ja eduskunnan valta murenee. Monet muutkin seikat ovat tähän jo viitanneet vuosien mittaan. Tällä tavalla edelleenkin sitä hallittua rakennemuutosta toteutetaan myös eduskunnan istuntosalissa ja hallituspuolueitten toimesta.

Mikäli hallituspuolueiden keskisuomalai-

set, itäsuomalaiset, Kainuun ja Lapin kansanedustajat ovat nyt yhtenä rintamana hallituksen esityksen takana, täytyy todella ihmetellä, kuinka he selvittävät äänestäjilleen, kannattajilleen ja omille tuttavilleen käyttäytymistään näissä asioissa nimenomaan tämän rakennusveron tiimoilta. Tietysti yksi tapaahan on hoitaa asia olemalla pois täältä istunnosta ratkaisevana päivänä tai olemalla jossakin, puhelimesta tai muuten tavoittamattomissa, äänestyksen aikana. Se osoittaa pelkästään selkärangattomuutta, että ei uskalleta ottaa kantaa selvästi sellaiseen asiaan, mikä on tärkeä ja oleellinen nimenomaan heidän omankin oikeustajunsa kannalta. On täällä tietysti tullut poikkeuksellinenkin esimerkki esiin, kansanedustaja, joka selkärangaisesti on ilmoittanut olevansa eri mieltä kuin hallituksen esitys on, ja nimenomaan suuresta hallituspuolueesta. Siitä voisin esittää parhaan kunnioitukseni hänelle ja hänen rehelliselle toiminnalleen.

Jossakin puheenvuorossa mainittiin, että omakotirakentajat ovat joutuneet toteamaan, että väkeä ei saa pysymään rakennuspaikalla, kun ne menevät hotellirakennuksille. Sanoisin, että tämä lie ne aika pitkälti provosoitua keskustelua. Ne ongelmat, minkä takia rakennusväki ei kenties rakennustyömaille ole pysynyt, ovat ehkä jossakin muualla, mutta jääkööt ne tässä tarkemmin analysoimatta, koska puheenvuoron pituusrajoitus ei oikein anna siihen mahdollisuuksia.

Todellista ylikuumenemista on kyllä täällä ns. ruuhka-alueilla. Siihen ei kuulu tietysti pelkästäänkään Helsingin tienoo, Etelä-Suomen alue, vaan siihen kuuluvat myös suurimmat maakunnalliset kasvukeskukset. Esimerkkeinä ylikuumenemisilmiöstä totuuden nimessä täytynee kai mainita jotakin. Aina-kin näin sisäsuomalaisesta, halpojen asutuksen alueen edustajasta ovat tuntuneet aivan kohtuuttomilta tällaiset kustannuserät, kuin että esimerkiksi kuusikerroksisen kerrostalon rappukäytävän maalausremontti maksaa noin puolimiljoonaa markkaa. Olen omin silmin tämän kustannusarvion nähnyt ja epäilen, että se ei täysin ehkä piisaakaan.

Toinen esimerkki on, missä yksittäinen ihminen on pyytänyt maalausta kamarinsa kattoon, laipioon, missäpäin mitenkään se halutaan sanoa. Se käytännössä vie noin pari tuntia aikaa, kun se kahteen kertaan maalataan. Maalaushinta ilman maaleja oli 1 600

markkaa — ja tietysti ilman kuitteja. Se on kyllä todellista ylikuumenemisilmiötä tällä paikkakunnalla. Mutta syy ehkä on myös siinä, että täällä ei tiedetä, että todelliset taksoitukset eivät ehkä ole tätä luokkaa. Ja näppärä perheenisä pystyy ne itsekin tekemään. Nykyisen maalitelan heiluttaminen ei kauhean kummallista ole, se käy naisiltakin.

Kaiken kaikkiaan hallitus on tällä rakennusveroesityksellään, kun se koskee koko Suomenmaata, torpedoimassa omalta osaltaan rakennemuutoskehitystä, vaikkakin se on jo sen hallitusohjelmassaan julistanut ja nimenomaan vakuuttanut toimivansa hallitun rakennemuutoksen puolesta. Vai onko hallituksen tarkoitus ollutkin hallittuna rakennemuutoksena johtaa rakennemuutos siihen, niin kuin joskus aikaisemmin olen maininnutkin, että johonkin Uudenmaan läänin rajoille voidaan tehdä korkea muuri ja sen ulkopuolella ei asutusta eikä elämää Suomessa ole kuin kenties joitakin reservaattialueita, joilta elintarvikkeita tänne tuodaan?

Onko hallituksen mukaan hallittua rakennemuutosta imeä työtätekevät rakennusmiehet ennestäänkin ruuhkautuneelle alueelle ja edelleen siten vaikeuttaa täällä jo asuvien ihmisten elämän olosuhteita, kuten on aiemmin tullut esiin? Asuntopula silloin vain vahvistuu, palvelujen kysyntä kasvaa, ja kun palveluja ei nytkään pystytä täällä kaikkia tuottamaan kysyntää vastaavasti, niin se tekee lisää ongelmia. Tulee mm. työmatkaongelmia. Olen monta kertaa ajatellutkin, että SAK ei ole työmatkaongelmaan kiinnittänyt huomiota. Työmatkaan käytetty aikaahan on tavallaan työhönsidonnaisuusaikaa — pienenä vinkkinä sinne SAK:ta lähellä oleville tahoille.

Siinä, että tänne työvoimaa edelleen imeetään, ei ole kysymys pelkästään siitä, että rakennustyövoima imetään muualta tänne, vaan teollisuusrakentaminen sallitaan täällä niin kuin muuallakin. Täällä on elinvoimaisia alueita, ja sitä kautta tietysti teollisuus tänne kiihtyvällä vauhdilla hakeutuu.

Siitä on monella tavalla peistä taitettu, onko perusteltua ulottaa rakennusverolaki koskemaan koko maata. Tosiasiaan on tietysti, niin kuin äsken tulikin jo esiin, se että 5 000 neliömetrin raja toimisto-, kulttuuri- ym. rakentamiselle ja hallintorakentamiselle on tietysti jo selvä rajoite. Se rajoittaa niin, että se ei kovin kauas pääse. Maakun-

nissa on monta muutakin tekijää, nimenomaan nämä lomarakentamiset. Lomaosakerakennustoiminta, mitä Lapissa on ollut viime aikoina, tietysti tyrehtyy hyvin pitkältikin.

Joka tapauksessa tämä laki on lisäämässä byrokratiaa karvahattulähetystöjen ja kaikkien paperisotien muodossa, mitä niille poikkeusluville sitten tarvitaan. Toisaalta, onhan se sitten tavallaan lisäämässä hallituksen arvostusta, kun sieltä käydään kovin anelemassa ja hallitus kokee olevansa erittäin suuressa arvossa antaessaan armopaloja köyhille suomalaisille tuonne muuante. Toivoa vain sopii, että valtioneuvosto käyttää kohetuudella harkintavaltaansa vapauttaakseen tietyt alueet investointiverosta ilman suurempia karvahattulähetystöjä, joskin ehdottoman selkeän kannan luominen jo lakitekstissä on mielestäni kyllä täysin välttämätöntä.

Vaikka poikkeuslupia sitten annettaisiinkin, ainakin se on rakennushankkeiden kannalta viivästyttämässä tilannetta aiheuttaen mahdollisesti inflaation myötä kustannuspaineita, aiheuttaen myös lisääntyneen byrokratian kautta kustannuspaineita jne. Voi olla, että laki lisää matkailua tänne Helsinkiin päin ja yöpymistarpeita täällä, ja näin ollen täällä tarvittaisiin hotellirakennuksia sitten enemmän. Mutta sisäsuomalaisilla ja pohjoissuomalaisilla ei ole varaa täällä kyllä oikeastansa loistotason hotelleissa yöpyä, joten sitten pitäisi tänne perustaa lisää lähinnä matkailukoteja. Siis hallitus omilla toimenpiteillään lisää omalta osaltaan todella kustannuksia.

Esimerkkinä voisin mainita asuntotuotannon lisäämisen tarpeesta kotipaikkakunnallani. Siellä jo tällä hetkellä yhden vuoden rakentamisella on tuotettu paikkakunnan kahden vuoden kysyntää vastaava asuntokanta, eli näin ollen ainakaan siellä ei ole mitään tarvetta hintapaineisiin eikä ole näköpiirissä mitään sellaista muuta rakentamista, jolla saataisiin työvoimaa työllistettyä rakennustyöaloilla. Se on tietysti meidän alueemme kannalta hyvin hankala asia, mutta ilmeisesti se sitten palvelee Ruuhka-Suomen alueen rakentamista.

Joka tapauksessa hallituksen rajoittamiset muilla alueilla voivat johtaa siihen, että se on oiva tapa siirtää ammattitaitoista työvoimaa etelään ja maakunnallisiin kasvukeskuksiin huomioimatta lainkaan inhimillisiä tekijöitä

kuten perhesuhteita ja asuntojen saatavuutta. Näin luodaan uusia paineita keskusten kasvamiselle ja siellä uusia paineita asuntojen hinnoille. Toisaalta ns. siirtotyövoimalla on huomattavasti korkeammat kustannukset päivä- ym. rahoineen jne., mikä ei ole varmaankaan vaikuttamatta myöskään rakentamiskustannuksiin omalta osaltaan. Toisaalta voidaanakin kysyä, onko suomalaisella rakennusalan ammattimiehellä oikeus saada ammattitaitoaan vastaavaa työtä kotiseudultaan.

Jos syytetään sitä, että kunnissa ja maakunnissa ei ole mitään tehty räjähdysmäisen rakentamistuotannon hillitsemiseksi, nekin syytökset ovat varmaan suurelta osin perättömiä. Kunnat ovat jo Sisä-Suomen alueella oma-aloitteisesti pyrkineet viivästyttämään ja ohjaamaan omaa rakennustuotantoaan nimenomaan kysynnän ja tarjonnan lakien mukaisesti ja työllisyysnäkökohdat huomioiden. Esimerkiksi mainitsen lähes naapuripiiristä mutta eri läänin alueelta Suonenjoelta kirjistorakennuksen, jonka rakentamista on siirretty kunnan toimesta alkavaksi ensi vuoden maaliskuussa. Nyt tämä rakennus sitten on tulossa veronalaiseksi. Niin ollen siellä on sitten taas työttömiä rakennusmiehiä ja valmiuksia heillä siirtyä etelään.

Kokonaan eri asia on sitten, luodaanko tällaisilla toimenpiteillä mahdollisuuksia enää nuorillekaan olla houkuttelevassa ammatissa uudessa hallitusti kehittyvässä Suomessamme. Tätä ammatteihin hakeutumista ja imua rakennusalan koulutukseen mielestäni hoidellaan hiukan muilla keinoin kuin koko maata kattavilla rakennusveroilla ja ihmisten, sanotaan näennäisillä, pakkosiirroilla.

Puheenvuoroni osalta yksi minuutti näyttää olevan jäljellä. Sanonkin vielä oikeastaan sen, arvoisa rouva puhemies, että rakennusverolain yhteydessä niin kuin monessa muussakin yhteydessä on lukemattomia kertoja tullut ministeri Liikasen puheenvuoroissa toteen näytettyä seikka, että hän pyrkii selvästi kansanedustajien mollaamiseen ja sitä kautta spontaanien puheenvuorojen ja koko keskustelun tyrehtyttämiseen. Minusta tämä ei ole asiallista. Asioiden hoidon kannalta pitäisi pyrkiä kuitenkin pysymään asiassa eikä mennä henkilökohtaisuuksien tasolle.

Jotta joidenkuiden ministereiden kanssa

pystyvät kansanedustajat tasavertaisesti puolustautumaan täällä salissa, suosittelisin teille perehtymistä suggestiiviseen esiintymis- ja puhetyyliinkin. Jos halutaan huippuunsa kehitettyä puhetekniikkaa, suosittelisin syvällistä perehtymistä joukkohypnoottisten taitojen kehittämiseen. Silloin veroministeritkin voisivat rauhassa rahastaa ilman vastustusta jokaiselta suomalaiselta lähes kaiken ilman, että sitä voisi vastustaa tai edes huomaisikaan ennen kuin vuosien kuluttua. Sitten onkin aika noloa tunnustaa sellainen tosiasia. Näin ollen pidänpkin erittäin tärkeänä voimakasta keskustelua asioista ja eri mieltä olemistakin asiallisella pohjalla niistä asioista, jotka täällä ovat esillä. Näin pitää ollakin. Eri näkökohtien esiin tuominen on toimivan demokratian kannalta välttämätöntä.

Kaiken kaikkiaan pidän rakennusveroa osiltaan oikeaan osuneena, joskin liian myöhäsyntyisenä ja varsin merkittävälle osalle Suomea epäoikeudenmukaisena ja poikkeuslupamenettelyn osalta byrokratiaa lisäävänä. Joka tapauksessa kannatan keskustapuolueen ed. Pekkarisen perustelulausumaehdotusta.

Ed. Pelttari: Arvoisa puhemies! Ajan voittamiseksi uudistan pitkälle sen, mitä jo lain toisessa käsittelyssä lausuin. Ehkä kuitenkin pariin seikkaan on syytä vielä palata. Täällä on puhuttu siitä, mikä on lain peruste eli onko ylikuumenemista rakennusosalalla. Minulla on käytettävissäni tilasto, jonka mukaan rakennusliikkeiden työkanta lääneittäin, siis 1980-luvun indeksi, oli korkeimmillaan vuonna 1984, alimmillaan 1988 ja on nyt siitä lähtenyt nousuun mutta se ei ole lähelläkään vuoden 1984 tasoa.

Toinen asia, jota korostan, on se, että hyvin pitkälle jossakin Ylläksellä, Levillä, Saariselällä, Luostollakin, missä on lomarakentamistoimintaa, kyseessä ovat olleet firmojen ja yhdistysten majat. Kun ne nyt joutuvat suhdannesyistä suuntautumaan muualle, ehkäpä monet Välimeren maihin, Espanjaan, Gibraltarille tai muualle, siitä saattaa tulla pysyvämpikin ilmiö, jolloin se on meille maakuntana erittäin suuri menetys.

Haluan vielä viimeksi kannattaa ed. Apukan perustelulausumaehdotusta. Siinä hän todella ansiokkaaseen lakimiehen tyyliin on saanut yhteen virkkeeseen sopimaan näin paljon asiaa. Kannatan sitä.

Ed. Kalliomäki: Herra puhemies! On ollut mielenkiintoista, tavallaan ehkä opetta-vaistakin kuunnella käytyä monivivahteista keskustelua. Tarkkaavaisen kuulijan usko kansanedustajien kykyyn politikoida tai ainakin aluepolitikoida on epäilemättä tämän keskustelun myötä palaamassa pätkittäin. Erityisesti keskustan lukuisten edustajien pääkaupunkiseudun aluepoliittista roolia koskevat näkemykset ovat omiaan vahvistamaan uskoa aluepolitiikoinnin nousuun. Keskustan maakunnan miesten aluepoliittinen asiantuntemus näyttää puhkeavan kukkaan juuri silloin, kun pääkaupunkiseutu muodossa tai toisessa tulee ajankohtaiseksi. Sallittakoon se heille, mutta pääkaupunkiseudun liepeillä asustavan puheenjohtaja Paavo Värysen odottaisin kuitenkin läheisilleen kertovan yksityiskohtaisemmin siitä todellisuudesta, joka pääkaupunkiseudulla vallitsee myös rakennusveroproblematiikan mukana, joka on kohdistunut seutuun kohta kaksi vuotta.

Kun puhumme rakennusverosta, teemme sen ehkä häveliäisyssyistä. Meidänhän pitäisi puhua rakennuskiellosta siinä laajuudessa kuin se vero-nimikkeellä hallituksen esitykseen sisältyy. Pääkaupunkiseudun asukkaat ja täällä politiikkaa tekevät tietävät, että kyseessä on rakennuskielto, josta poikkeaminen vaatii usein moninaista poliittista taitoa ja pahimmassa tapauksessa ehkä vähän lobbailuun lankeamistakin. Eikä tarvitse epäillä, ettei poikkeuslupamenettelystä muodostuisi käytäväpoliittinen show, joka panee valtiovarainministeriön koneiston, ehkä enemmän ministeri Puolanteen koneiston koville, mutta itsehän ministeriö tietenkin tätä on pyytänyt.

Rakennusvero on suhdannepoliittisesti perusteltu. Sen voi nähdä laskevan investointien tasoa ja mahdollisesti myös vaikuttavan säästämistä kannustavasti ja näin kahden merkittävän tekijän kautta vaikuttavan myös vaihtotaseen vajeen helpottamiseen. Sen voi myös nähdä inflaatiovaikutuksiltaan ensisijaisesti myönteisenä, kun se väkisinikin merkittävällä rakennuslalla hillitsee ylikuumenemista.

Ed. Soininvaara aikaisemmin kutsui hallituksen esitystä kai paniikkiratkaisuksi. Sillä tavalla se ei mielestäni ole paniikkiratkaisu, että hallituksella on ollut aikaa ajatella asiaa, ja omasta mielestäni sen olisi tällä ratkaisulla

pitänyt tulla vähintäänkin vuosi sitten jo ulos. Sen sijaan on haluttu runsas puolitoista vuotta sitten pyrkiä saman tyyppiisiin tuloksiin kuin nyt pyritään asettamalla pääkaupunkiseutuun kohdistuva investointivero, sisällöltään jotakuinkin nykyisen, keskustelun alla olevan rakennusveron muotoinen.

Luulen, että hallitus pääkaupunkiseudun investointiveroa puuhatessaan arvioi sen vaikutukset väärin. Puhuttiin, että pääkaupunkiseutu on valtakunnan inflaatioveturi ja että tuo veturi pitää tällä tavalla painaa sivuraitteelle. Se on korkeintaan ollut salonkivaunu ja nuhruinen sellainen, ja sen sivuraitteella pitäminen ei ole vaikuttanut inflaatiokehitykseen toivotulla tavalla. Sinä aikana, kun investointivero on seudulla ollut päällä, on inflaatiokehitys ollut enemmänkin kielteinen kuin myönteinen, vaikka emme tietenkään pysty arvioimaan tarkalleen, missä mitassa pääkaupunkiseutuun kohdistuvat toimet ovat inflaatioon vaikuttaneet. Pääkaupunkiseudun osalta tämä ei siis suhdannepoliittisena toimenä ole mielestäni toiminut toivotulla tavalla.

Vähemmälle keskustelulle on jäänyt sitten veron vaikutus seudun sisällä. Uskoisin, että suurin osa kansanedustajistakin jonkinlaisella asteella tiedostaa sen, että pääkaupunkiseutu ei ole harmoninen kokonaisuus sillä tavalla, että siellä sijaitsevat kunnat — Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen — olisivat yhdyskuntarakenteeltaan saman mitallisia. Päinvastoin Helsinki, monisatavuotinen kaupunki, määrää tahdin seudulla. Sen yhdyskuntarakenne, palvelurakenne on perustaltaan luotu jo kauan sitten, ja se, mitä siihen uutta tulee, ei kokonaisuudessa merkitse paljon. Sen sijaan Espoo ja Vantaa ovat suurin piirtein nollasta polkaistuja parin-, kolmenkymmenen vuoden aikana, ja tämä on merkinnyt sitä, että niiden palvelujen rakentaminen on enemmän kuin kesken. Se on huomattavasti enemmän kesken kuin valtakunnassa keskimäärin, peruspalvelujen kohdalla nimenomaisesti.

Kun mennään rakennusverokuviossa eteenpäin, pääkaupunkiseutuun ja kyzeisiin kuntiin kohdistuva vero tulee olemaan voimassa useita vuosia, kolme vuotta, ehkä enemmänkin. Kuka tietää, minkälaisia esityksiä jatkossa saamme? Se ei voi olla vaikuttamassa kielteisesti seudun sisällä. Mutta kuten sanoin, pidän perusteltuna suhdanne-

poliittisista syistä rakennusveron säätämistä, eikä sitä pidä kokea rankaisuverona kaikista muistakaan syistä, vaikka eräiltä osin totta kai se inhottavaksi on koettavissakin.

Myönteistä suhdannevaikutusten lisäksi on mm. se kiistämätön seikka, että rakennusvero suuntaa markkinavoimia purkamaan rakentamisen sumaa asunnontarvitsijoiden hyväksi. Voi nähdä, että sen vaikutus asuntojen hintakehitykseen on myös myönteinen.

Rouva puhemies! Olen valmis kannattamaan hallituksen esitystä, vaikka tiedostan pääkaupunkiseudun kokemusten perusteella myös haitat. Voin sanoa, että joka tapauksessa voimme valmistautua yhteiseen itkuun ja hammasten kiristykseen yhteisessä poikkeuslupajonossa. Uskoakseni täällä pitkään valitusvirttä vetäneillä opposition edustajilla-kin on jo karvalakki kaapista irti repäistynä.

Ed. Fred: Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tullut esille tässä laissa ylitse muiden käyvä puutteellisuus, ja se on lain joustamattomuus. Se on liian kaavamainen. Jos ed. Kankaanniemen tekemä ponsiesitys hyväksyttäisiin, se toisi joustoa jossain määrin lakiesitykseen. Sen vuoksi esitän hyväksyttäväksi sitä ja kannatan ed. Kankaanniemen perustelulausumaehdotusta.

Ed. Haavisto: Arvoisa puhemies! Vaikka ed. Kettunen pelkäsi kerskarakentamisen irti ryöstäytymistä Kestilässä ja Kuhmossa, rohkenen siitä huolimatta kannattaa ed. Pulliainen tekemää perustelulausumaehdotusta.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotin mielenkiinnolla ed. Pekka Haaviston puheenvuoroa, koska tunnen hänet vakaumuksellisenä vihreänä, ja perusteluja, miksi vihreä eduskuntaryhmä muutti kannanottoaan ja omat periaatteensa möi lyhyen tähtäimen taktisten etujen tilalta.

Nimittäin vihreä eduskuntaryhmä on globaalisesti todella oikeassa siinä, että Suomen elintaso globaalisesti on turhan korkea. Maailma ei kestä sitä rakentamista ja sitä kasvua, mikä nyt Suomessa on. Vihreät ovat aina puhuneet luonnon sietokyvystä ja ihmisten kestokyvystä ja vaatineet jopa haitakkeita ja turhakkeita kaikkia verolle.

Nyt on ensimmäinen konkreettinen esitys, niin vaatimaton kuin ikinä voi olla, laki että siirretään vähemmän tärkeästä rakentamisesta energiaa ja voimavaroja asuntorakentamiseen ja tällä tavalla tätä suhdannetta pystytään hillitsemään. Vihreät siinä suhteessa osoittautuvat aivan patavanhaksi puolueeksi, että nämä keskeiset periaatteensa möivät todella nopeasti. Minä toivoisin nimenomaan ed. Haavistolta vähän globaalisempaa perustelua siihen, miten tässä ja nyt he menettelevät näin.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluaisin ed. Jaakonsaarelle sanoa, että vihreiden perimmäinen periaate ei kaikissa kysymyksissä aina ole olla hallituksen puolella, vaan vihreät harkitsevat erikseen jokaisessa tapauksessa, mitä tekevät. Kun tässä kysymyksessä vihreät todellakin ovat muuttaneet kantaansa, se ei johdu globaalisista kysymyksistä siitä syystä, että tällä on itse asiassa melko vähän globaalista merkitystä.

Sen sijaan tällä kysymyksellä on melko huomattava aluepoliittinen merkitys. Sen eräänä tarkoituksena näyttää olevan kiihdyttää Helsingin kasvua sitä kautta, että rakennustyöväkeä tulisi Helsinkiin, missä on rakennustyöväestä puute, ja samalla aiheuttaa vaikeuksia muille alueille maassa.

Samanaisaisesti voi, ed. Jaakonsaari, ajatella myös kotimaisia kansallisia kysymyksiä, kun pitää mielessään globaalit kysymykset. On hauskaa, että ed. Jaakonsaari kiinnittää tähän huomiota. Toivottavasti sosialidemokraattisessa puolueessa yleensäkin tämän tyyppinen ajattelu edistyisi. Vihreät tulevat tästäkin eteenpäin pitämään kiinni samanaisesta globaaleista tavoitteistaan, kun pyrkivät kansallisesti oikeisiin perustaviin tavoitteisiinsa.

Ed. Jaakonsaari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Globaalit kysymykset eivät saa olla ristiriidassa sen kanssa, mitä tehdään tässä ja nyt Suomessa. Kyllä tiettyä ristiriitaa on siinä, jos puolueella ei ole paineenkestokykyä ja selkäranka vuodella siirtää esimerkiksi lomarakentamista, golfkenttien rakentamista, kelomökkien rakentamista, mitä ed. Pulliainen, silloin kun hän oli eri mieltä, aivan ansiokkaasti perusteli. Minusta tuntuu, että silloin kun tullaan todella

vakaviin globaaliin uusjakoihin, joissa myös Suomen täytyy luovuttaa jotain, tätä selkärankaa tuskin on ollenkaan.

Ruotsin piispat muuten julkistivat viime kesänä erittäin radikaalin ympäristökannanoton, jossa biologien laskelmiin nojautuen tulivat siihen tulokseen, että maailma ei kestä Ruotsin elintasoja. Nyt kesällä Suomi saavutti saman elintason. Maailman ekosysteemi ei kestä sitä, että elintaso olisi samanlainen Pohjoismaissa kuin koko maailmassa. Kyllä minusta tietyt globaaliset ja paikalliset kytkennät ovat ihan realiteettia ja tämän päivän todellisuudesta nousevia. Sen takia ihan sivujuonen perustelulla ei minusta voi hylätä sitä periaatetta, joka äärettömän vaatimattomana tässä rakennusverolaissa on.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kauniita sanoja ed. Jaakonsaarelta, ja toivoisin, että tuo ajattelu siivittäisi sosialidemokraattien päätöksentekoa muutenkin. Haluaisin tässä asiassa kuitenkin muistuttaa, että ryhmäpuheenvuorossamme, jossa ilmoitimme ryhmämme kannan, perustelimme sitä sillä, että tämä laki on sinänsä tarpeellinen, mutta eräissä sen yksityiskohdissa on osoittautunut hyvin paljon kritiikin kohdetta.

Eduskunnalle täytyy suoda mahdollisuus tarkistaa lain sisältö rauhassa ja huolella ja käydä läpi kunnolla vastaväitteet. Tällä mahdollisuudella, että eduskunta voi paneutua siihen, mistä se päättää, on hyvin vähän tekemistä suurten globaalisten näkemysten kanssa. Mehän samalla sinänsä ilmoitimme, että olemme rakennusveron säätämisen kannalla, mutta sen sisältöä pitää harkita tarkemmin.

Ed. Haavisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lyhyesti ed. Jaakonsaarelle: Mielestäni ovat Lapin ja pohjoisen kansanedustajat perustelleet hyvin sitä, mitä rakennusveron säätäminen tässä muodossa Lapille merkitsisi ja matkailuelinkeinolle siellä. Jos Lapissa on tapahtunut ylilyöntejä matkailuelinkeinon rakentamisessa, on tehty huonoja tai ympäristön kannalta haitallisia suunnitelmia, rakennusvero ei varmasti ole oikea keino puuttua sellaisiin suunnitelmiin, vaan parempi kaavoitustoimi ja parempi suunnittelu yleensäkin. Lain eduskuntakäsittelyssä on tehty ehdotuksia, joilla se olisi

parantunut. Ne ehdotukset eivät ole tulleet täällä hyväksytyiksi hallituspuolueiden puolesta, ja siitä voi tietysti vetää johtopäätöksen.

Ed. U. Leppänen: Rouva puhemies! Valtiovarainministeri Liikanen ja hallitus ovat tässäkin asiassa perusteellisesti väärässä. Myös perustelut ovat täysin väärät, ja he ovat itse sen todistaneet. Ministeri Liikanen ja ed. Mäki-Hakola ovat ilmoittaneet, että rakennusverolla pyritään tekemään tilaa asuntorakentamiselle ja teollisuusrakentamiselle. Toisaalta ministeri Liikanen on itse ilmoittanut, että koko rakentamisen liiketoiminnan johtuu pääasiassa asuntorakentamisesta, siitä, että se on noussut poikkeuksellisen korkealle tasolle tällä hetkellä, aloitukset.

Totean vain sen, että tämä laki ei tuo mitään tilaa sen paremmin asuntorakentamiselle kuin teollisuusrakentamisellekaan. Ei ole sillä tavalla riippuvuussuhteessa tämän lain estämä rakentaminen asuntorakentamisen ja teollisuusrakentamisen kanssa. Totean sen näin vain lyhyesti. Tässäkin suhteessa siis perustelut ovat täysin väärät.

Toinen perustelu on, että rakentaminen, joka tällä estetään, on jotenkin tarpeetonta. Sekin perustelu on täysin väärä, koska se rakentaminen on juuri sitä uuden yhteiskunnan rakentamista ja myös Lapin ja muiden matkailulle sopivien alueiden todellista kehittämistä, jota tällä lailla estetään. Tässä on vanha ajatus takana: sosialidemokraattien ja kokoomuksen yhteinen savupiippulinja. He eivät jaks nähdä uudenlaista yhteiskuntaa, mikä olisi tulossa. Se pitää estää hintaan mihin tahansa.

Erityisesti ed. Jaakonsaari on täällä tietysti paljastanut sosialidemokraattien kannan, mistä on kysymys. Sosialidemokraateilla on suorastaan himo päästä säätelemään ja puuttumaan elinkeinoelämän asioihin. (Ed. Jaakonsaari: Kyllä tässä tilanteessa!) En koskaan hyväksy negatiivista säätelyä. Jos säädellään, säädellään positiivisesti. Positiivisia toimenpiteitä olisi löydettävissä, jotka ovat paljon tehokkaampia. (Ed. Jaakonsaari: Esimerkki!) Asuntorakentamiseen ei tällaisilla toimenpiteillä vaikuteta myönteisesti. Ei asuntojen hintojen nousu johdu siitä, että jotakin uutta yhteiskuntaa muuten rakennetaan. Se johtuu kaikesta muusta.

Nyt aivan vääriellä toimenpiteillä puututaan niihin virheisiin, joita hallitus on tehnyt, vaikkapa liiallinen lainansaannin helppous ja tällaiset tässä välillä, mikä on johtanut nimenomaan hintojen nousuun. Lapissa esimerkiksi rakentamiskustannukset eivät ole niin valtavasti nousseet. On eri asia, jos hinnat ovat korkeat. Se johtuu kysynnästä. Mutta menemättä tämän enempää yksityiskohtiin joudun toteamaan, että vapaana demokraattina ja vapaana kapitalistina en tällaista lakia voi hyväksyä.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Minusta olisi kohtuullista, että ed. U. Leppänen antaisi ymmärtää, ovatko nyt tässä yhteydessä kysymyksessä hänen henkilökohtaiset etunsa ja miten nyt käy hänen omille lomakylilleen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Tennilä ed. E. Ahon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. Luttinen on ed. Mäki-Hakolan kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa rakennusverolain vaikutuksia taloudelliseen kehitykseen eri toimialueilla. Samalla eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän tarvittaviin toimenpiteisiin käyttäen lain suomaa mahdollisuuksia poikkeuslupien tasapuoliseen myöntämiseen varsinkin kehitysaluealueissa, jos rakennusalaalla on työttömyyttä ja rakennusmateriaaleista ei ole puutetta. Hallituksen on annettava eduskunnalle pikaisesti esitys lain kumoamisesta, mikäli rakennusalan suhdannekehitys antaa siihen mahdollisuuksia."

Ed. Pekkarinen on ed. Rengon kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että rakennusverosta vapautumista tai rakennusveron huojennusta koskevat hakemukset käsitellään valtiovarainministeriössä kiireellisinä, erityisesti kun on kysymys hakemuksista, jotka koskevat rakentamista kehitysalueiden I, II ja III perusvyöhykkeillä."

Ed. Kankaanniemi on ed. Fredin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus toimii niin, että koko maahan ulotetusta

rakennusverosta myönnetään joustavasti poikkeusluvat kaikkialla, missä tällaiselle verolle ei ole asuntotuotannon tehostamiseen liittyviä vahvoja perusteita tai missä se uhkaa rakennusalan työllisyyttä tahi saattaa aiheuttaa epätervettä muuttoliikettä ja keskittymiskehitystä."

Ed. Pulliainen on ed. Haaviston kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta katsoo, että lain 25 §:ää sovellettaessa erityisen perusteltuina hankkeina voidaan pitää muun muassa Kuhmon musiikki- ja kongressikeskuksen sekä Kempeleen liikekeskuksen kaltaisten hankkeiden toteuttamista sekä kuntakohtaisten erityisten syiden perusteella muun muassa Pohjois- ja Itä-Suomen haja-asutusalueiden kunnissa, muun muassa Kestilässä ja Vihannissa, toteutettavia hankkeita."

Ed. Apukka on ed. Pelttarin kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää valtioneuvoston huolehtivan siitä, että perinteisillä kehitysalueilla yhteiskunnallisesti merkittävälle rakennushankkeille, jotka elinkeinoelämän kehittämisen ja työllisyyden hoidon kannalta ovat välttämättömiä, myönnetään poikkeuslupia rakentamisen verottomuudelle, jotta kehitysaluekuntien elinkeinojen kehittyminen ei kokonaan pysähdy, sillä kehitysalueilla muun muassa matkailurakentaminen on merkitykseltään samassa asemassa kuin eteläisessä Suomessa teollisuusrakentaminen, joka ei kuulu verolain piiriin."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Ensin päätetään lakiehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; joka ei sitä hyväksy, äänestää "ei". Jos vähintään 2/3 annetuista äänistä on jaa-ääniä, on lakiehdotus hyväksytty, mutta muuten se on rauennut.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ahonen, Aittoniemi, Ala-Harja, Antvuori, Backman, Björklund, Björkstrand, Dromberg, Gustafsson, Hacklin, Hietala, Hokka-

nen, Holvitie, Hurskainen-Leppänen, Häkämies, Ikkala, Jaakonsaari, Jansson, Joenpalo, Järvenpää, Järvisalo-Kanerva, Kalliomäki, Kanerva, Karkinen, Kasurinen, Kautto, Kekkonen, Kettunen, Knuuttila, Kohijoki, Kärhä, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Lamminen, Lapiolahti, Laurila, Lax, Liikanen, Lindroos, Linnainmaa, Louvo, Luttinen, Malm, Mietinen, Myller, Mäki-Hakola, Mäkipää, Mönkäre, Mörttinen, Niinistö, Nordman, Nyman, Ollila, Paakkinen, Paasilinna, Paavilainen, Perho, Pesola, Pohjanoksa, Pohjola, Puhakka, Puisto, Puolanne, Pystynen, Rajamäki, Ranta, Rauramo, Rehn, Renlund, Riihijärvi, Rinne, J. Roos, Rusanen, Saari, Saastamoinen, Salolainen, Sasi, Savolainen, Siitonen, Skinnari, Taina, Taxell, Turunen, Tykkyläinen, Törnqvist, Uosukainen, Valli, Valo, Varpasuo, Vastamäki, Wasz-Höckert, Vennamo, Westerlund, Viinanen, Viljanen, Vistbacka, Vähänäkki ja Zyskowicz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

E. Aho, Ajo, Alaranta, Andersson, Anttila, Apukka, Astala, Fred, Haavisto, Hautala, Heikkinen, Helle, Huuhtanen, Ikonen, Isohookana-Asunmaa, Jokinen, Jokiniemi, Juhantalo, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kankaanniemi, Kauppinen, Kemppainen, Kietäväinen, Koistinen, Kokko, Kääriäinen, Laaksonen, P. Lahtinen, Laine, Lehtosaari, P. Leppänen, U. Leppänen, Löyttyjärvi, Maijala, Moilanen, Männistö, Nieminen, Paloheimo, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pokka, Pulliainen, Puska, Renko, Ryyänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Sarapää, Seppänen, Sillanpää, Siuruainen, Soininvaara, Stenius-Kaukonen, Säilynoja, Tenhiälä, Tennilä, Tähkämaa, Uitto, Wahlström, Vihriälä, Virolainen, Vähäkangas, Väistö, Väyrynen ja Väänänen.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ahde, R. Aho, Alho, Almgren, Bärlund, Donner, Elo, Halonen, Hetemäki-

Olander, Hilpelä, Hämäläinen, Jouppila, Jurga, Korkia-Aho, Kuuskoski-Vikatmaa, M. Lahtinen, Louekoski, Mattila, Melin, Metsämäki, Mäkelä, Nyby, Paasio, Pietikäinen, Rantanen, T. Roos, Savela, Suominen, Särkijärvi, Tiuri, Urpilainen ja Vuoristo.

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 98 jaa- ja 68 ei-ääntä; poissa 33. (Koneään. 1)

Lakiehdotus on rauennut.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus on rauennut, palautetaan asia valtiovarainvaliokuntaan valtiopäiväjärjestyksen 68 §:n 2 momentissa säädettyssä tarkoituksessa.

Perusteluja koskevista ehdotuksista päätetään vasta sitten, kun lakiehdotuksesta on tehty lopullinen päätös valtiovarainvaliokunnan annettua asiasta lausuntonsa.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Mäki-Hakola: Rouva puhemies! Valtiovarainvaliokunta kokoontuu heti tämän täysistunnon päätyttyä.

Poistoja päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2)—14) asia.

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 15.49.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola